

คู่มือการบรรยาย
ตำนานการนั่งเที่ยว
สำหรับมัดคุเทศก์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
1. ประวัติศาสตร์ไทยโดยสังเขป	2 - 23
2. ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ	
ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน	24 - 28
ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	29 - 31
ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น	32 - 35
ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหพันธรัฐรัสเซีย	36 - 39
ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษ	40 - 42
3. ภาพรวม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทย	43 - 48
4. วัฒนธรรมไทยกับการท่องเที่ยว	49 - 56
5. ความเชื่อมโยงกับภูมิภาคเอเชีย	57 - 60
6. ประเทศไทย: จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	61 - 64
7. เมืองต้องห้าม...พลาด	65 - 73
8. แนวโน้มการท่องเที่ยวไทย	74 - 75
บรรณานุกรม	76 - 78

ประวัติศาสตร์ไทยโดยสังเขป

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนประเทศไทยในปัจจุบัน

การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์นั้น นักประวัติศาสตร์นิยมใช้หลักฐาน บันทึกทางลายลักษณ์อักษร เป็นตัวแบ่งยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัฒนธรรมยังเป็นแบบพึ่งพาธรรมชาติมีการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้จากเครื่องมือหินกระเทาะเริ่มรู้จักไฟและพัฒนาไปสู่การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นดินเผา สำริด และเหล็กตามลำดับ มีการตั้งถิ่นฐานตามถ้ำและเพิงผา เริ่มมีการรวมตัวกันตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ (Semi-nomad)

การศึกษา เรื่องราวของยุคก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทยนั้น น่าจะเริ่มมีการศึกษาขึ้นในราว พ.ศ. 2475 (ค.ศ. 1932) โดยศาสตราจารย์ฟรีซ สารสิน (Fritz Sarasin) นักโบราณคดีชาวสวิส ได้เข้ามาทำการสำรวจ และขุดค้นตามถ้ำต่าง ๆ ในเขตจังหวัดภาคเหนือ และภาคกลางของประเทศไทย ผลการสำรวจ และขุดค้น พบเครื่องมือหินกระเทาะ (Pepper Tool) ซึ่งทำจากหินกรวดหลายชิ้น รวมทั้งเศษภาชนะดินเผา และเครื่องมือ เครื่องใช้ ที่ทำจากกระดูกสัตว์ นักโบราณคดีจึงได้ตั้งชื่อเรียก เครื่องมือเครื่องใช้ ที่ถูกค้นพบเหล่านั้นว่า “วัฒนธรรมไซแอมเนียน” (Siamian Culture) ซึ่งต่อมาสมเด็จพระราชินีนาถรำชาณุภาพ พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย ทรงนิพนธ์หนังสือชื่อว่า “เรื่องก่อนประวัติศาสตร์” ซึ่งถือเป็นตำราที่เล่าเรื่องราว เกี่ยวกับสมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นเล่มแรกของประเทศไทยขึ้น ในปีพ.ศ. 2480 (ค.ศ. 1937)

ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ดร.แวน ฮีกเกอร์ (Dr. H.R. Van Heekeren) ซึ่งเป็นนักโบราณคดี ชาวเนเธอร์แลนด์หนึ่งในบรรดาเชลยศึก ที่ถูกทหารญี่ปุ่นกวาดต้อนมา เพื่อสร้างทางรถไฟสายมรณะ โดยมีเส้นทางก่อสร้างเริ่มจากสถานีหนองปลาดุกและไปสิ้นสุดที่เมืองตันบูชายัต ใกล้ อ่าวมะตะมะ ระยะทาง 415 กม.

ขณะที่ ดร.แวน ฮีกเกอร์ ได้ร่วมก่อสร้างทางรถไฟสายมรณะ พร้อมกับบรรดาเชลยศึกชาติต่าง ๆ นั้น เขาได้พบก้อนหินหลายก้อนที่มีลักษณะคล้ายกับเครื่องมือหินจึงได้นำไปเก็บรักษาไว้ จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ ดร.แวน ฮีกเกอร์ จึงได้นำเอาก้อนหินที่พบนั้นไปค้นคว้าศึกษา ต่อที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ร่วมกับศาสตราจารย์ ดร.เอช แอล โม เวียส (Dr. H.L. Movius) โดยตั้งชื่อเครื่องมือหินที่ค้นพบนี้ว่า “วัฒนธรรมแควน้อย” หรือ “ฟิงโนเนียน” (Fingnoian Culture) บทความเรื่องการค้นพบเครื่องมือหินที่ลุ่มน้ำแควน้อยนี้ ได้ถูกตีพิมพ์ลงในเอกสาร รวมทั้งหนังสือพิมพ์ซึ่งก่อให้เกิดความสนใจในการเริ่มศึกษาเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ ในประเทศไทยขึ้นอย่างกว้างขวางในเวลาต่อมา

พ.ศ.2503-2505 (ค.ศ. 1960 -1962) ได้มีการสำรวจและขุดค้นเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ ในประเทศไทยโดยคณะสำรวจไทย-เดนมาร์ก ในการสำรวจครั้งนี้พบโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก ซึ่งพื้นที่

การสำรวจ และขุดค้นครอบคลุมพื้นที่ กลุ่มน้ำแม่กลอง และกลุ่มแม่น้ำแควในจังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งยังได้มีการสำรวจและขุดค้นในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย พบโบราณวัตถุเป็นจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วไป (ปรีชา กาญจนาคม, 2521)

ในประเทศไทยนั้นมีการพบเครื่องมือ เครื่องใช้ อันเป็นร่องรอยการตั้งถิ่นฐาน มาตั้งแต่ยุคหินเก่า ซึ่งมีอายุมากกว่า 10,000 ปี ขึ้นไปโดยทั่วไปอายุของการแบ่งยุคในช่วงก่อนประวัติศาสตร์นั้น อาจจะมีช่วงเวลาที่ค่อนข้างยาวมากในช่วงหินเก่า ดังนั้น นักวิชาการบางท่าน จึงนิยมใช้การแบ่งยุคสมัยจากพัฒนาการของเครื่องมือ เครื่องใช้ การรวมตัวกัน สร้างแหล่งที่อยู่อาศัย มาเป็นเครื่องแบ่งยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ก่อนนำเอาหลักฐานที่พบแต่ละชิ้นไปศึกษาค้นคว้าหาอายุที่แท้จริงต่อไป

ยุคหินเก่า ในยุคนี้เราตั้งอายุไว้ว่ามีอายุเก่าแก่มากกว่า 10,000 ปี ขึ้นไปจนถึง 700,000 ปี แต่สิ่งที่สามารถบอกได้ชัดคือ การที่มนุษย์ยังไม่มี การตั้งถิ่นฐาน ยังเร่ร่อน เก็บของป่าล่าสัตว์ อาศัยตามถ้ำ หรือเพิงผาใกล้ลำธาร มีการประดิษฐ์เครื่องมือหินกรวดแบบง่าย ๆ ซึ่งในประเทศไทยเราพบวัฒนธรรมยุคหินเก่าอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง แหล่งที่สำคัญได้แก่ อ.บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี

ยุคหินกลาง แสดงให้เห็นวิวัฒนาการสืบเนื่องมาจากยุคหินเก่า จากการขุดค้นทางโบราณคดีในเขต อ.ไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบหลุมฝังศพที่มีแผ่นหินทับโครงกระดูก มีผงฝู่นสีแดงโรยอยู่บนกระดูกโครงกระดูก และบริเวณทรวงอก ส่วนที่ถ้ำผี จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการค้นพบเครื่องปั้นดินเผาผิวเคลือบขัดมัน มีลายเชือกทาบอายุเกือบ 10,000 ปี

ยุคหินใหม่ นักวิชาการได้กำหนดอายุไว้ประมาณ 1,500 ถึง 5,000 ปีมาแล้ว แต่ดังที่กล่าวไว้ในเบื้องต้น พัฒนาการของยุคหินใหม่มีความแตกต่างจากยุคที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก ในประเทศไทยมีการขุดพบร่องรอยการตั้งถิ่นฐานในหลายพื้นที่ ทั้งในบริเวณที่สูง และที่ลุ่มต่ำ แสดงให้เห็นว่าในช่วงนี้มีการอพยพเคลื่อนย้ายจากถ้ำ และเพิงผา ลงมาสู่เขตที่ลุ่มริมน้ำ มีการขุดค้นโครงกระดูก เครื่องปั้นดินเผา และเครื่องมือหินที่ขัดเรียบ จำนวนมาที่ อ.บ้านเก่า กาญจนบุรี ในบรรดาเครื่องปั้นดินเผาที่พบมีเครื่องปั้นดินเผาสามขา ที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมก่อนลุ่มชานในประเทศจีน ซึ่งเราอาจจะกล่าวได้ว่า ผู้คนที่อาศัยอยู่ในแถบ อ.บ้านเก่า และบริเวณใกล้เคียงในจังหวัดกาญจนบุรีนั้น มีการติดต่อกับแถบตอนกลางของประเทศจีนเมื่อราว 3,800 ปี มาแล้ว ซึ่งความแตกต่างของผู้คนนั้นสามารถสังเกตเห็นได้จากรูปแบบที่แตกต่างกันของเครื่องมือหินขัด โดยพบเครื่องมือหินขัดแบบที่เป็นขวาน เรียกว่า “ฝัง” ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนอีกแบบหนึ่งเป็นขวานหรือฝังรูปสี่เหลี่ยมเช่นกันแต่เป็นแบบ “มีปาก” พบอยู่ในแถบตอนเหนือของผืนแผ่นดินใหญ่ และในแหล่งโบราณคดีบางแหล่งก็พบขวานหินขัดทั้ง 2 แบบปะปนกันอยู่ (พิเศษ เจียจันทร์พงษ์, 2532) เครื่องมือหินขัด เครื่องปั้นดินเผา ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเหล่านี้ น่าจะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ในช่วงยุคหินใหม่นี้ผู้คนเริ่มอยู่อาศัยเป็นกลุ่มใหญ่ และมีการเดินทางติดต่อกัน

ยุคโลหะ นับเป็นพัฒนาการครั้งสำคัญที่เปลี่ยนรูปแบบ และวัสดุในการผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้ จากหินมาเป็นโลหะ ในช่วงนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงยุคสำริด และช่วงยุคเหล็กซึ่งมีอายุอยู่ในราว 1,500-4,000 ปีมาแล้ว โลหะ “สำริด” เป็นโลหะผสมระหว่างทองแดง และดีบุก จากการขุดค้นทางโบราณคดีหลายแหล่งในประเทศไทย เช่น บ้านนาดี บ้านโนนนกทา อ.ภูเขียว จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งที่บ้านเชียง อ.หนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้พบทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ และเครื่องประดับที่ทำจากสำริดเป็นจำนวนมาก

ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่า ในดินแดนที่เป็นอาณาเขตประเทศไทยในปัจจุบันนั้น เคยมีการตั้งถิ่นฐานของผู้นมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ทางกายภาพ มีพื้นดินที่เปี่ยมไปด้วยแร่ธาตุ มีแหล่งน้ำ และมีสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการตั้งถิ่นฐาน ทำให้ดินแดนสุวรรณภูมิเป็นดินแดนที่มีผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐาน อยู่อาศัยมาโดยตลอด มีพัฒนาการขึ้นมาจากสังคมกลุ่มเล็ก ๆ จากชุมชนเร่ร่อน ในช่วงสมัยก่อนประวัติศาสตร์จนกลายเป็นชุมชนเมืองมีการสร้างวัฒนธรรม กฎแห่งการอยู่ร่วมกัน ก่อเกิดอารยธรรม และความเจริญงอกงามในแต่ละยุคแต่ละสมัยโดยมีผู้คนผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาครอบครองดินแดนอุษาคเนย์แห่งนี้สืบต่อมาโดยตลอด จนกระทั่งกลายเป็น “รัฐชาติ” ก่อเกิดเป็นประเทศไทยในปัจจุบัน

บ้านเชียง แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งมรดกโลกในภาคอีสาน

แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงตั้งอยู่ที่ อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งโบราณคดีในยุคก่อนประวัติศาสตร์อีกหนึ่งแห่งที่มีความน่าสนใจ รวมทั้งได้รับการจดทะเบียนเป็นหนึ่งในแหล่งมรดกโลกของประเทศไทย

เรื่องราวของวัฒนธรรมบ้านเชียงนั้นเริ่มขึ้นในประมาณ ปี พ.ศ. 2500 (ค.ศ. 1957) โดยชาวบ้านที่อยู่อาศัยในเขตตำบลบ้านเชียง ได้ขุดหลุมเพื่อดอกเสาเข็มสร้างบ้าน ปรากฏว่า ได้พบทั้งเศษภาชนะดินเผามีลวดลายคล้ายลายนิ้วมือ รวมทั้งภาชนะดินเผารูปร่างแปลกตามีลวดลายตกแต่งอยู่บนพื้นผิว ภาชนะดินเผาจำนวนมากหลายชิ้นในบริเวณที่สร้างกำลังสร้างบ้าน จึงได้มีการขุดหน้าดินเพื่อค้นหาเพิ่มเติม พบภาชนะดินเผาในสภาพสมบูรณ์อีกหลายชิ้นในบริเวณหมู่บ้าน จึงได้รวบรวมเศษภาชนะดินเผาเหล่านั้น และนำไปเก็บรักษาไว้ที่โรงเรียนประชาบาลประจำหมู่บ้านเพื่อจัดแสดงให้ผู้คนสนใจเข้ามาเยี่ยมชม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2509 (ค.ศ. 1966) นายสตีเฟน ยัง (Stephen Young) นักศึกษามหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยให้เดินทางมาศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในเขตตำบลบ้านเชียง ได้สังเกตเห็นเศษภาชนะดินเผาเขียนสีกระจายอยู่มากมายทั้งบนผิวดิน และที่ชาวบ้านในจุดพบ นายสตีเฟน ยังจึงได้นำเศษภาชนะดินเผาเขียนสีเหล่านี้ไปขอคำปรึกษาจากศาสตราจารย์ชินอูซึ ผู้เชี่ยวชาญโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากการนำเอาเศษภาชนะดินเผาที่พบไปศึกษาหาอายุโดยวิธีเทอร์โมลูมิเนสเซนส์ (Carbon 14) ที่มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า โบราณวัตถุเหล่านั้นมีอายุอยู่ในราว 5,600 ปี ซึ่งจัดอยู่ในช่วงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในยุคหินใหม่

กรมศิลปากรได้ดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดี ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) ที่บริเวณวัดโพธิ์ศรีในตำบลบ้านเชียง และบริเวณบ้านของนายพจน์ มนตรีพิทักษ์ ซึ่งนับเป็นพระมหากษัตริย์คุณที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการขุดค้นที่บริเวณวัดโพธิ์ศรี ในเมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) แหล่งขุดค้นที่วัดโพธิ์ศรีในนี้ ต่อมาได้ถูกจัดเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทยจวบจนปัจจุบัน

วัฒนธรรมบ้านเชียง อาจแบ่งคร่าว ๆ ตามช่วงระยะเวลาได้จากลักษณะการฝังศพรวม ทั้งลวดลายและการวางภาชนะดินเผาลงในหลุมฝังศพ โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง คือ

1. เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงสมัยต้น (อายุประมาณ 5,600–3,500 ปี) เป็นภาชนะดินเผาสีดำตกแต่งด้วยลายขีดหรือลายเชือกทาบ มีรูปทรงส่วนใหญ่เป็นหม้อทรงกลม ปากผาย
2. เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงสมัยกลาง (อายุประมาณ 3,500–2,300 ปี) ภาชนะดินเผาที่พบในช่วงนี้จะมีเนื้อค่อนข้างละเอียดสีขาวนวลทรงสูง ก้นแหลมมักไม่มีการตกแต่ง ลวดลายหลายชิ้นมีผิวเป็นเงาจากน้ำเคลือบธรรมชาติที่เกิดจากการเผา (flux)

3. เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงสมัยปลาย (อายุประมาณ 2,300–1,500 ปี) เป็นช่วงที่พบมากที่สุด และมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์จากลวดลายตกแต่ง โดยลวดลายที่เขียนนั้นส่วนใหญ่จะเป็นลายกันหอยคล้ายลายนิ้วมือ

จากควมมีเอกลักษณ์อันโดดเด่น แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง จึงได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ในปี พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) ในประชุมคณะกรรมการมรดกโลก สมัยสามัญครั้งที่ 16 ที่เมืองแซนตาเฟ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียงมีคุณสมบัติการเป็นมรดกโลกตรงตามหลักเกณฑ์ ข้อ 3 คือ “(iii)” เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงหลักฐานของวัฒนธรรมหรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันหรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว (The world heritage information center)

สมัยประวัติศาสตร์

การพัฒนาแวนแคว้นในดินแดนประเทศไทย

การเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์จึงแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ หลักฐานเพื่อยืนยันการเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์คือ การค้นพบบันทึกของพ่อค้าจีน ซึ่งได้จัดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับบ้านเมืองในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือที่รู้จักกันในหมู่นักเดินเรือว่า “สุวรรณภูมิ” บันทึกเกี่ยวกับการค้าขายระหว่างจีนและอินเดีย นอกเหนือจากบันทึกของพ่อค้าชาวจีนแล้ว ยังพบหลักฐานจารึกเป็นอักษรปัลลวะอันเป็นอักษรที่นิยมใช้กันในแถบภาคใต้ของอินเดีย ได้แก่ จารึกเขารัง จังหวัดปราจีนบุรี และจารึกที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 10-11 อันเป็นหลักฐานอีกชิ้นที่แสดงให้เห็นการเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ของดินแดนในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การศึกษาประวัติศาสตร์ไทย ก่อนหน้าพุทธศตวรรษที่ 20 ส่วนใหญ่ จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากเอกสารบันทึกการเดินทางของจีน เนื่องจากจีนมีการติดต่อทั้งทางการทูต และการค้ามาเป็นเวลานาน และพบว่ามีความหลากหลาย และให้ภาพบ้านเมืองในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มาติดต่อกับชาวดัชนั้นค่อนข้างชัดเจนว่า เป็นแวนแคว้นและมีความเป็นปึกแผ่น รวมทั้งภาพของวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และการรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากอินเดียทั้งในด้านศาสนา การปกครอง และศิลปะวิทยาการต่าง ๆ (พิเศษ เจียจันทร์พงษ์, 2532)

อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย

พัฒนาการของบ้านเมืองในช่วงพุทธศตวรรษที่ 13-17

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 เป็นต้นมาได้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือที่เราอาจคุ้นหูในชื่อ “ดินแดนสุวรรณภูมิ” อยู่ 2 ประการ คือ

1. อาณาจักรโรมันได้หมดอำนาจลงทำให้การค้าขายระหว่างอินเดียและโรมันหยุดชะงักไป ในขณะเดียวกัน ทางจีนได้มีการเปลี่ยนราชวงศ์ เป็นราชวงศ์ถัง ซึ่งเป็นช่วงจีนมีอำนาจทางการเมืองอย่างกว้างขวาง และสนใจติดต่อดินแดนที่ห่างไกลออกไป จีนจึงได้เข้ามามีบทบาทค้าขายในดินแดนแถบนี้ แทนที่โรมันและอินเดีย

2. เกิดการเปลี่ยนแปลงของศูนย์กลางอำนาจในดินแดนสุวรรณภูมิ อาณาจักรฟูนัน ถูกตีแตกโดยกลุ่มชนที่จีนบันทึกไว้ในจดหมายเหตุว่า “พวกเงินหล้า หรือเงินละ” ทำให้กลุ่มชนแคว้นเล็ก แคว้นน้อย ที่เคยอยู่ภายใต้อำนาจของอาณาจักรฟูนันมีอิสระ

ดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบันมีแคว้นที่พัฒนาขึ้นมาเป็นแคว้นที่มีความเป็นปึกแผ่นหลายแคว้นด้วยกันได้แก่ แคว้นทวารวดี แคว้นนครชัยศรี และแคว้นตามพรลิงค์ โดยมีหลักฐานบันทึกการเดินทางของหลวงจีนเหียนจิ่ง ซึ่งเดินทางไปแสวงบุญยังประเทศอินเดียโดยทางบก ราวพุทธศตวรรษที่ 12 และบันทึกของหลวงจีนอี้จิง ซึ่งเดินทางโดยทางทะเลไปยังอินเดียในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 13 แคว้นแคว้นโบราณต่าง ๆ เริ่มรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น และได้พัฒนารูปแบบทางวัฒนธรรมขึ้นเป็นแบบอย่างของตนเองด้วยการผสมผสานสิ่งที่ได้รับจากอินเดียทั้งที่ได้พบเห็น และสัมผัสจากพ่อค้าวานิชทั้งหลายที่เข้ามาค้าขายกับสิ่งที่ป็นลักษณะท้องถิ่นของตน

อาณาจักรทวารวดี อาณาจักรศรีวิชัยรับอิทธิพลของวัฒนธรรมอินเดียผ่านมาทางเขมร ที่มีทั้งความเชื่อ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการปกครอง ถ่ายทอดผ่านมาทางอาณาจักรฟูนัน และเงินละซึ่งขยายอิทธิพลครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ในภาคอีสานเรื่อยลงมาถึงแถบละโว้ ซึ่งเป็นที่ตั้งของจังหวัดลพบุรีในปัจจุบัน

อาณาจักรทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 14-16)

ในบันทึกของหลวงจีนอี้จิงได้กล่าวถึงชื่อแคว้น “โต-โล-โป-ตี” โดยบันทึกว่าตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งนักวิชาการเชื่อว่่าน่าจะเป็นชื่อของอาณาจักรที่รู้จักกันในชื่อ “ทวารวดี” โดยศูนย์กลางของความเจริญในสมัยนี้มีความเป็นไปได้ในหลายที่ ทั้งที่ นครปฐม อุททอง หรือล่าสุด อาจอยู่ที่เมืองศรีเทพ (พิริยะ ไกรฤกษ์, 2560) ได้มีการขุดค้นพบเหรียญจารึกภาษาสันสกฤตสะกดว่า “ศรีวารวดี สวรปุณยะ” ในหลายพื้นที่อันมีความหมายแปลได้ว่า “การบุญของพระเจ้าศรีทวารวดี” จะเห็นได้ว่า เมืองในกลุ่มวัฒนธรรมทวารวดีนั้น มีการกระจายตัวอยู่ทั่วดินแดนของประเทศไทยโดยสามารถสังเกตได้จากร่องรอยการขุดคูน้ำล้อมรอบเมือง รูปร่างของตัวเมืองมีลักษณะเหมือนเป็นเมืองแผ่คล้ายเลขแปด กระจายตัวอยู่บนลุ่มน้ำที่ไม่ใช่ลำน้ำสายหลักแต่เป็นสายรองเช่น ที่คูบัว ราชบุรี อุททอง สุพรรณบุรี ไทรคั้งษ์ กำแพงเพชร ศรีเทพ เพชรบูรณ์ หรืออยู่เหนือขึ้นไปถึงเมืองหริภุญชัย ลำพูน ก็ล้วนแล้วแต่เป็นเมืองแผ่คล้ายรูปเลขแปดทั้งสิ้น

กลุ่มเมืองในวัฒนธรรมทวารวดีนั้น เป็นกลุ่มเมืองที่ทำการค้าขายซึ่งกันและกัน โดยอาศัยการคมนาคมทางน้ำ และการค้าขายไปยังดินแดนห่างไกลออกไป โดยมีผู้คนอยู่อาศัยปะปนกันมากมาย

หลายเชื้อชาติทั้งชาวมอญ-ขแมร์พื้นเมือง และพ่อค้าวาณิช ที่เดินทางมาค้าขายจากฝั่งอินเดียได้ อันเป็นต้นแบบ และรากฐานวัฒนธรรมทวารวดีที่เจริญรุ่งเรืองอยู่ในราวช่วงพุทธศตวรรษที่ 14-16 ก่อนถูกกลืนวัฒนธรรม โดยกลุ่มอาณาจักรเขมรที่แผ่อิทธิพลเข้ามาในดินแดนนี้ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 16

อาณาจักรศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ 13-19)

ในขณะที่กลุ่มเมืองในวัฒนธรรมทวารวดีเจริญรุ่งเรืองอยู่แถบลุ่มน้ำทางภาคกลางรวมทั้งบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก และลุ่มน้ำมูลในทางตอนใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้มีการพบหลักฐานว่า มีกลุ่มชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ได้ตั้งหลักแหล่งอยู่อาศัยเช่นกัน ตามถ้ำต่าง ๆ และเพิงผา ซึ่งกำหนดอายุได้อยู่ในราว 5,000 – 6,000 ปี มาแล้ว เช่น อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา เป็นต้น พบเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นหินขัด หินกระเทาะ ภาชนะดินเผา รวมทั้งเครื่องประดับ ที่ทำจากเปลือกหอย ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ได้ตั้งถิ่นฐานสืบต่อมา จนถึงราว 2,500 ปี มีการอพยพเคลื่อนย้ายจากพื้นที่สูงลงสู่ที่ราบชายฝั่ง มีพัฒนาการรูปแบบการดำรงชีวิตในลักษณะของสังคมเกษตรกรรม ซึ่งจัดเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการพัฒนาการเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ในเวลาต่อมา

ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 8-12 ได้มีการค้นพบหลักฐานการติดต่อค้าขายทางทะเลในแถบคาบสมุทรภาคใต้ เนื่องจากมีการพบโบราณวัตถุจากต่างชาติในหลายวัฒนธรรมเช่น กรีก โรมัน อาหรับ อินเดีย และจีน ชุมชนเหล่านี้เจริญขึ้นจากการเป็นเมืองท่าค้าขายทางทะเลกับต่างชาติ ช่วงระยะเวลาดังกล่าวเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว และสั่งสมความรู้จากการติดต่อกับชาวต่างชาติ ทำให้ชุมชนหรือสถานการค้าต่าง ๆ ได้พัฒนาขึ้นเป็นบ้านเมือง

อาณาจักรศรีวิชัย แม้ว่าจะมีหลักฐานเขียนไว้โดยผู้ที่เดินทางผ่านมา และจดบันทึกไว้หรือบันทึกจากพ่อค้าวาณิช เช่น บันทึกสุไลมาน ที่จดบันทึกไว้โดยพ่อค้าชาวอาหรับ เมื่อ พ.ศ. 1394 (ค.ศ. 851) หรือบันทึกมาซูดิ (Masudi) ได้เขียนบรรยายถึงความมั่งคั่งของหมู่เกาะซามบักไว้ เมื่อ พ.ศ. 1486 (ค.ศ. 943) ว่า “มีผู้คนอยู่อาศัยกันอยู่จำนวนมาก กองทัพมีขนาดใหญ่สามารถเดินเรือได้เร็ว พระราชาทรงมีเครื่องหอม และไม้หอมนานาชนิด ดินแดนของพระองค์ผลิตการบูรกฤษณา กานพลู ไม้จันทน์ ชะมดเชียง กระวาน ดีปลี” และบันทึกเล่มสำคัญที่ทำให้มองเห็นสภาพบ้านเมืองของอาณาจักรศรีวิชัยได้ดีคือ หนังสืออุฟานฉี อันเป็นบันทึกของเจ้าจูกั้ว ซึ่งเป็นนายด่านศุลกากรแห่งเมืองชวโนโจว มณฑลฝูเจี้ยน ได้ทำการจดบันทึกไว้ราวปี พ.ศ. 1768 (ค.ศ. 1255) โดยเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์พ่อค้า ที่เดินเรือมาเทียบท่า โดยบรรยายถึงการแบ่งส่วนการปกครองดินแดนต่าง ๆ และหัวเมืองชายทะเล บรรยายถึงสินค้าพื้นเมือง ที่นำมาค้าขายแลกเปลี่ยน เช่น การบูร ไม้หอม ไม้เนื้อแข็ง กานพลู ไม้จันทน์อบเชย นอกจากนี้ ยังมีไข่มุก กายาน สมุนไพรรู งาม้าง ปะการัง แก้วตาแมว อำพัน ฝ้าย ใบดาบ พ่อค้าชาวต่างชาติ จะมาชุมนุมกันในประเทศนี้ และจะแลกเปลี่ยนสินค้ากัน โดยใช้ทองคำ เงิน เครื่องเคลือบ ผ้าลูกไม้ ผ้าแพร ไผ่ไหมแผ่นไหม น้ำตาล เหล็กสามขลุ (เหล้าชนิดหนึ่ง) ข้าว เครื่องหอมแห้ง สมุนไพรรู และการบูร (ลักขมณั บัญเรื่อง, 2554) แสดงให้เห็นถึงอาณาจักรศรีวิชัยนั้นมีความเจริญรุ่งเรือง

อาณาจักรศรีวิชัยเริ่มเข้าจุดเสื่อมในราวต้นพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา จากการที่จีนในช่วงปลายราชวงศ์ซ่งเปลี่ยนนโยบายในการค้าสำเภา จากการผ่านคนกลางมาเป็นการค้าขายกับบ้านเมืองอื่นเองโดยตรง ทำให้อำนาจทางการค้าผ่านช่องแคบมะละกาที่อาณาจักรศรีวิชัยคุมอยู่ซบเซาลง ประกอบกับเป็นหมู่เกาะซึ่งยากต่อการรวมศูนย์อำนาจ เกิดการแยกตัวเป็นรัฐอิสระ สุดท้ายอาณาจักรศรีวิชัยที่เคยเจริญรุ่งเรือง ร่ำรวย ได้ถูกกองทัพพม่าจากอินเดียตอนใต้เข้ามารุกรานโจมตีจนหมดอำนาจลง

อาณาจักรกัมพูชาและอิทธิพลที่มีต่อแคว้นแคว้นในสุวรรณภูมิ

จากพัฒนาการการเดินเรือช่วงปลายสมัยหินใหม่ จนถึง การเปลี่ยนเส้นทางการค้ามายังสุวรรณภูมิ ก่อให้เมืองท่าหลายเมืองดังจะเห็นได้จากการพบเหรียญเงินโรมัน ลูกปัดจากเปอร์เซียหรือเหรียญดินเผา ที่มีรูปช้าง 2 เชือกซึ่งอยู่บนานทั้งด้านซ้ายและขวาของพระศรี (อีกชื่อของพระลักษมี) โดยช้างทั้ง 2 ชูงวงพรมน้ำลงตรงองค์พระศรีที่ประทับนั่งอยู่ตรงกลาง นักประวัติศาสตร์ และโบราณคดีเรียกเหรียญนี้ว่า “เหรียญชลลัมมิ” เหรียญที่เชื่อว่า จะนำความอุดมสมบูรณ์มาให้แก่ผู้ที่ครอบครอง พกพา ซึ่งพบอยู่เป็นจำนวนมาก แสดงถึงความรุ่งเรืองของการค้าขายทางการเดินเรือ

อาณาจักรฟูนัน เป็นอาณาจักรที่พัฒนามาจากเมืองท่า “ออกแก้ว” ที่ชายฝั่งทะเลด้านใต้ของกัมพูชา ซึ่งตั้งอยู่ใกล้เมืองสีหนุวิลล์ในปัจจุบัน อาณาจักรฟูนันนี้ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากอินเดียจากเหล่าพ่อค้าวานิชที่เดินเรือมาค้าขาย โดยนำเอาประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อเข้ามาถ่ายทอดให้กับคนพื้นเมืองเดิม จนกลายเป็นสังคมที่เป็นปึกแผ่นก่อเกิดเป็นอาณาจักรครอบคลุมพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ เมื่ออาณาจักรแผ่ขยายกว้างใหญ่ ความเจริญขยายไปทั่ว มีความเชื่อ มีศาสนา แต่หากผู้นำไม่เข้มแข็ง อำนาจนั้นย่อมถูกทำลาย

ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 6 อาณาจักรฟูนันได้ถูกทำลายอำนาจจากกลุ่มแคว้นแคว้นที่เรียกตนเองว่า “เจินลา” หรือ “เจนละ” ตั้งศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเศรษฐปุระ บริเวณทางตอนใต้ของ สปป.ลาว ซึ่งนักวิชาการเชื่อว่าน่าจะตั้งอยู่บริเวณวัดพู เมืองจำปาศักดิ์ พระเจ้ามเหศวรมันแห่งเจนละได้ชัยชนะเหนืออาณาจักรฟูนัน และได้รวบรวมแคว้นแคว้น ทั้งที่เคยเป็นเมืองภายใต้การปกครองของอาณาจักรฟูนันและแคว้นต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียง พัฒนาอาณาจักรจนเจริญรุ่งเรืองบนพื้นฐานอารยธรรมอินเดียได้ ที่ได้รับอิทธิพลผ่านมาจากอาณาจักรฟูนัน ความเชื่อที่สำคัญที่ได้รับการถ่ายทอดมาคือ “ลัทธิเทวราชา” ที่ส่งอิทธิพลอยู่เหนือดินแดนกัมพูชา ก่อนจะแพร่ขยายไปทางตะวันตกบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลในภาคอีสานตอนใต้ เรื่อยลงมาจนถึงที่ราบลุ่มเจ้าพระยาอันมีเมืองละโว้เป็นศูนย์กลางในช่วงต่อมา

อาณาจักรเจนละเจริญรุ่งเรืองอยู่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 6 ถึง 8 มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล นับจากทางตอนใต้ของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครอบคลุมเนื้อที่ทั้งหมดของโดนเลสาปเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดและยังครอบคลุมดินแดนส่วนใต้ของที่ราบโดนเลสาปยาวออกไปจรดเขตชายฝั่งของเมืองออกแก้วทางตอนใต้ของประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน เมื่ออาณาเขตของอาณาจักรกว้างใหญ่

แต่กษัตริย์ผู้ปกครองอ่อนแออำนาจจึงถูกท้าทายจากพวกจามจากชาวอันเป็นส่วนหนึ่งของสมาพันธรัฐแห่งอาณาจักรวิชยที่กำลังเจริญรุ่งเรือง เข้าครอบครองดินแดนส่วนนี้แทนที่อาณาจักรเจนละ และมีการอัญเชิญราชทายาทเจ้าชายชัवरมัน ไปประทับอยู่ที่ชาด้วย

เมื่อเจ้าชายชัवरมัน เสด็จกลับจากชา เพื่อฟื้นฟูพระราชอาณาจักร ทรงสร้างเมืองอินทระปุระเพื่อประดิษฐานลัทธิเทวราชา คือ ยกฐานะกษัตริย์ให้เป็นเทพเจ้า หรือเทวราชา (Deva-Raja) เป็นกษัตริย์สูงสุด ลัทธิเทวราชา หรือระบบเทวราชาต่างจากลัทธิไศวนิกาย และไวษณพนิกาย คือ ก่อนหน้านั้นกษัตริย์เป็นเพียงมนุษย์ที่นับถือเทพเจ้า แต่ลัทธิราชานันต์ถือว่ากษัตริย์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเทพเจ้าคือเทพเจ้าได้แบ่งภาคลงมาจุติเป็นกษัตริย์นั่นเอง เมื่อกษัตริย์เสวยราชย์แล้วต้องกระทำ 3 สิ่ง คือ

- ขุดสระหรือที่เรียกว่า “บาราย” อันเป็นแหล่งน้ำใหญ่สำหรับการอุปโภคและบริโภคของชุมชน
- การสร้างศาสนสถาน บนพื้นราบ เพื่อเป็นศาสนสถานประจำพระองค์ หรือสร้างขึ้น เพื่ออุทิศให้กับบรรพบุรุษ
- การสร้างศาสนสถานบนเนินสูง ยอดเขา หรือฐานเป็นชั้นสูงเพื่อเป็นสถานที่ ที่พระมหากษัตริย์จะได้เสด็จไปรับพลังแห่งอำนาจจากเทพสูงสุดที่เคารพ เพื่อเป็นตัวแทนอำนาจของเทพเจ้าในการปกครองแคว้นแคว้นและพระราชอาณาจักร

ส่วนรูปแบบของปราสาทขอมนั้น ก็พัฒนารูปแบบมาจากศาสนสถานในประเทศอินเดีย ที่เรียกกันว่า “สิขร” อันเป็นศาสนสถานของอินเดียในภาคเหนือ และ“วิมาน” อันเป็นศาสนสถานของอินเดียภาคใต้ นอกจากนี้ก็ยังได้รับอิทธิพลของ “จันจิ” ศาสนาสถานในศิลปะขวามเมื่อครั้งที่อาณาจักรเจนละตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรชาด้วย

พระเจ้าชัवरมันที่ 2 ทรงรวบรวมหัวเมือง และแคว้นแคว้นที่ถูกพวกจามโจมตีกลับมาเป็นปึกแผ่นอีกครั้ง มีการประดิษฐานความเชื่อเรื่องเทวราชาที่เขาพนมกุเลน และเรียกอาณาจักรที่ทรงรวบรวมขึ้นใหม่นี้ว่า “อาณาจักรกัมโพช” หรือ “กัมพูชเมธา” ต่อมามีการย้ายเมืองหลวงหลายแห่ง ตามรัชสมัยของกษัตริย์ที่ขึ้นครองราชย์ในแต่ละช่วงสมัยจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 12 อันเป็นช่วงที่อาณาจักรกัมโพชเจริญสูงสุด มีการสร้างปราสาทนครวัด ซึ่งถือเป็นวิวัฒนาการการก่อสร้างสถาปัตยกรรมขั้นสูงสุดของสมัยเมืองพระนคร ก่อนจะถูกพวกจามมารุกรานแตกพ่ายอีกครั้งในปี พ.ศ. 1720 (ค.ศ.1177)

อีก 4 ปีต่อมา พระเจ้าชัवरมันที่ 7 ได้ปราบปรามพวกจามที่มารุกรานเมืองพระนคร และได้รวบรวมอาณาจักรกัมโพชขึ้นมาอีกครั้ง สร้างเมืองหลวงใหม่ที่ซับซ้อนลง บนส่วนหนึ่งของเมืองพระนคร และทำการตั้งชื่อเมืองหลวงใหม่ว่า “นครธม” เปลี่ยนแปลงความเชื่อจากเทวราชามาเป็นพุทธราชา สร้างถนนเชื่อมกับแคว้นแคว้นอื่นๆ ถนนสายที่มีชื่อเสียงคือ ถนนสายราชมรรคาซึ่งมีหลักฐานพอที่จะพิสูจน์ได้มี 5 เส้นทางใหญ่ (สุรัตน์, 2548) เพื่อการเดินทางติดต่อค้าขายมีการสร้างพระพุทธรูปนาคปรกเสมือนเป็นตัวแทนแห่งองค์ชัवरมันที่ 7 ซึ่งมีชื่อบันทึกอยู่ในจารึกที่ปราสาทพระขรรค์ว่า “พระชัยพุทธมหานาค” โดยส่งไปยังหัวเมืองสำคัญหลายเมืองซึ่งล้วนแล้วแต่ ตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราช และดินแดน

ในเขตลุ่มน้ำภาคกลางเป็นส่วนใหญ่ หลักฐานการได้รับอิทธิพลของเขมรจากอาณาจักรกัมพูชา สามารถมองเห็นได้จากรูปแบบของสถาปัตยกรรมต่าง ๆ เช่น ปราสาทหินพิมาย ปราสาท หินพนมรุ้งบนที่ราบสูงโคราช ปราสาทเมืองสิงห์ จ.กาญจนบุรี ปราสาทสามยอด จ.ลพบุรี และปราสาทกำแพงแดง จ.เพชรบุรี เป็นต้น

ภายหลังการเสด็จสวรรคตของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ในปี พ.ศ. 1732 (ค.ศ. 1189) ได้เกิดการแย่งชิงราชสมบัติ และมีการพลัดเปลี่ยนกษัตริย์บ่อยครั้ง แผ่นดินอาณาจักรกัมพูชาเกิดความอ่อนแอ รัฐต่าง ๆ ที่เคยอยู่ภายใต้อิทธิพลของอาณาจักรกัมพูชามากมายต่างก็ประกาศอิสรภาพ และตั้งตัวเป็นอิสระ ดังนั้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 12 ในบริเวณตอนบนของกลุ่มน้ำเจ้าพระยา พ่อขุนผาเมือง เจ้าเมืองราด ได้รับพระราชทานพระนางสีหเทวี พระธิดาจากอาณาจักรกัมพูชาเป็นพระมเหสี พร้อมด้วยพระขรรค์ชัยศรี “ศรีอินทราบดีนทราทิตย์” เพื่อมาปกครองแคว้นหัวเมืองทางตอนเหนือของกลุ่มน้ำเจ้าพระยา พ่อขุนผาเมืองจึงได้ร่วมกับพ่อขุนบางกลางหาว โคนล้มขับไล่ขอมสบาดโขลญลำพง และตั้งตนขึ้นเป็นรัฐอิสระเพื่อควบคุมเส้นทางการค้าของป่า โดยไม่ขึ้นต่ออาณาจักรกัมพูชาอีกต่อไป อาณาจักรกัมพูชาจึงเริ่มเข้าสู่ยุคเสื่อม และในที่สุดได้ตกอยู่ใต้อำนาจการปกครองของอยุธยาในราวคริสต์ศตวรรษที่ 16

สมัยอาณาจักรสุโขทัย (พ.ศ.1792-2006)

เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของอาณาจักรสุโขทัยในระยะแรกมีปรากฏอยู่ในจารึกหลักที่ 2 เป็นการเดินทางของพระมหาเถรศรีศัทรจตุรมุณีที่ไปสักการะสถานที่สำคัญทางศาสนาต่าง ๆ จนไปถึงลังกา โดยท่านมหาเถรศรีศัทรฯ ได้เล่าเนื้อความว่าท่านเกิดที่เมืองสองแควหรือจังหวัดพิษณุโลก ในปัจจุบัน ท่านเป็นลูกของพระยาคำแหงพระราม และเป็นหลานปู่ของพ่อขุนศรีนาวนำถม โดยมีข้อความสำคัญอยู่ที่ศิลาจารึก ได้กล่าวถึงเมืองสุโขทัยว่าเป็นเมืองที่พ่อขุนศรีนาวนำถมครองอยู่ เมื่อสิ้นพ่อขุนศรีนาวนำถมเมืองสุโขทัย กลับไปตกอยู่กับขอมสบาดโขลญลำพง พ่อขุนผาเมืองซึ่งครองเมืองราด และเป็นลูกคนหนึ่งของพ่อขุนศรีนาวนำถม ได้ชักชวนพ่อขุนบางกลางหาวซึ่งเป็นสหาย ให้ร่วมกันยกทัพมายึดเมืองศรีสุทโธล และสุโขทัยคืน พ่อขุนทั้ง 2 เป็นฝ่ายชนะ แทนที่พ่อขุนผาเมืองจะขึ้นเสด็จขึ้นครองกรุงสุโขทัย กลับอภิเษกพ่อขุนบางกลางหาวขึ้นเป็นกษัตริย์แทน และยังถวายพระนาม “ศรีอินทราบดีนทราทิตย์” ซึ่งจารึกระบุว่า “ผีฟ้าเจ้าเมืองศรีสุทโธล” ได้พระราชทานมาแก่พ่อขุนผาเมืองนั้น เปลี่ยนโอนให้แก่พ่อขุนบางกลางหาวไปใช้อีกต่อหนึ่ง (วิไลรัตน์, 2541)

อาณาจักรสุโขทัย มีพระมหากษัตริย์ปกครองหลายพระองค์ พระมหากษัตริย์ที่ประกอบพระราชกรณียกิจ เกิดประโยชน์คุณูปการเป็นอย่างยิ่งในสมัยสุโขทัย คือพ่อขุนรามคำแหง ทรงเป็นมหาราชผู้ยิ่งใหญ่ที่ทรงดำเนินนโยบาย ด้วยพระปรีชาสามารถทำให้อาณาจักรสุโขทัย มีอาณาเขตกว้างใหญ่ การค้าขายแบบกองคาราวานเจริญรุ่งเรือง และจากข้อความในจารึกหลักที่ 1 มีเนื้อหากล่าวว่า “เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ ลูท่าง เพื่อนจูงวัวไปค้าขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้า

เงินค่าทองคำ” ซึ่งข้อความนี้ มีความน่าสนใจในแง่ของหลักเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม และให้ภาพแจ่มชัด ในการดำเนินการค้าของอาณาจักรสุโขทัยระดับภูมิภาคแบบกองคาราวาน ก่อให้เกิดพัฒนาการของ หัวเมือง และแคว้นแคว้นที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็ว สินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาด คือ ผลิตภัณฑ์จากป่า ทำให้เกิดเส้นทางการค้าเชื่อมต่อกันเช่น เส้นทางราชมรรคาหลายเส้นทางที่เชื่อมเมืองพระนคร พิมาย ศรีเทพ สุโขทัย หรือเส้นทางจากสุโขทัยไปสู่ชายฝั่งทะเลด้านเมืองเมาะตะมะ หรือเส้นทางจากสุโขทัย ผ่านเมืองพระบาง หรือนครสวรรค์ ลงไปยังเมืองสุพรรณภูมิ ละโว้ (ลพบุรี) และอยุธยา เป็นต้น

สุโขทัยยังเป็นแหล่งผลิตสังคโลกแหล่งใหญ่ในระดับภูมิภาค สมัยพ่อขุนรามคำแหงมีหลักฐาน การถวายนครนาการ และเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับจีน และได้รับการถ่ายทอดเทคนิคส่วนหนึ่งของการ ทำสังคโลกจากจีน นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นว่าคำว่า “สังคโลก” น่าจะมาจากคำว่า “ช่องโกลก” ซึ่งแปลว่า “เตาเผาแบบราชวงศ์ซ้อง” ซึ่งเครื่องเคลือบดินเผาชนิดนี้ มีลักษณะเป็นเครื่องเคลือบสีเขียว ไข่กา นิยมผลิตกันในช่วงของราชวงศ์ซ้อง ราวคริสต์ศตวรรษที่ 9-12 เครื่องเคลือบชนิดนี้มีชื่อเสียงเป็นที่ นิยมอย่างมากในแถบยุโรปโดยมีชื่อเรียกเครื่องเคลือบสีเขียวไข่กา ชนิดนี้ว่า “เซลาดอน” (Celadon) เครื่องสังคโลกของสุโขทัยนิยมใช้เทคนิคการเผา 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นเตาชนิดที่ให้ความร้อน ระบายผ่าน เครื่องปั้นดินเผาในแนวตั้ง เช่น เตาทุเรียง ที่พบอยู่เป็นจำนวนมากมีลักษณะรูปร่าง ค่อนข้างกลมเรียกว่า “เผาดิบ” หลังจากนั้นเครื่องปั้นดินเผาจะถูกนำมาเคลือบน้ำยา และเผาอีกครั้งในเตาชนิดระบายความร้อน ผ่านในแนวนอน ซึ่งให้อุณหภูมิที่สูงกว่า เตาแบบนี้จะเป็นเตาทุเรียงที่พบทั่วไป ในลักษณะคล้าย กระเพาะอาหาร ซึ่งเทคนิคการเผา 2 ครั้งนี้ ถือว่าเป็นเทคนิคที่ก้าวหน้ามากในสมัยนั้น

จากความไม่สงบภายในจีน อาณาจักรสุโขทัยจึงได้รับประโยชน์จากการส่งออกเครื่องสังคโลก แทนจีน อุตสาหกรรมการผลิตสังคโลกจึงได้พัฒนาแบบก้าวกระโดด สร้างความร่ำรวยให้แก่อาณาจักร สุโขทัยอันนำมาซึ่งการถูกรุกรานจนนำไปสู่จุดเสื่อมในที่สุด

สมัยอาณาจักรอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310)

ภายหลังการสวรรคตของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช กลุ่มแคว้นต่าง ๆ ที่เคยรวมตัวกันอยู่ แบบสมาพันธรัฐเริ่มแตกแยก ทำให้อำนาจในการควบคุมเส้นทางการค้าของป่าของสุโขทัยเริ่มเสื่อมลง กลุ่มผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่ทางแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มเข้มแข็งขึ้นจากการติดต่อค้าขายทางน้ำ การติดต่อจากการค้าภายในพื้นแผ่นดินทางตอนเหนือขึ้นไป จึงได้เริ่มก่อตัวสร้างบ้านแปลงเมืองโดย สายสัมพันธ์จากราชวงศ์ละโว้ทยปุระ และราชวงศ์จากแคว้นเมืองสุพรรณภูมิ หรือเมืองสุพรรณปุระ ซึ่งเป็นกลุ่มเมืองที่ได้รับพระราชทานพระชัยพุทธมหานาค จากกษัตริย์แห่งโยธรปุระพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งปรากฏนามของผู้ที่รวบรวมแคว้นแถบนี้ขึ้น และก่อตั้งราชอาณาจักรแห่งใหม่นี้ขึ้น คือ สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง

สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง เป็นบุตรของพระยาโชฎีกกราชเศรษฐีแห่งแคว้นสุพรรณภูมิผู้ได้อภิเษก กับพระราชธิดาของกษัตริย์สุพรรณภูมิที่สวรรคต และยังได้อภิเษกกับเจ้าหญิงแห่งแคว้นละโว้หรือลพบุรี

อีกด้วย สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองจึงมีฐานทางการเมืองที่ค่อนข้างมั่นคง ในช่วงการสถาปนากรุงศรีอยุธยา โดยได้อพยพผู้คนย้ายถิ่นที่อยู่ เนื่องจากแม่น้ำเจ้าพระยาสามพันที่เคยไหลผ่านกลับคืนเงิน ต่อมาได้เกิดโรคระบาด สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองกษัตริย์แห่งสุพรรณภูมิ อันเป็นเหตุให้ต้องทิ้งเมือง และอพยพผู้คนและไพร่พลหนีโรคภัยมาสร้างบ้านแปลงเมืองใหม่ที่หนองโสน อันเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงที่สำคัญ และเป็นความเจริญที่ตราตรึงจากความมั่งคั่งของการเป็นศูนย์กลางการค้า คุมการเดินทางเข้าออกกลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นศูนย์กลางการค้าข้าว ของป่า และเครื่องเทศต่าง ๆ จนมีชื่อกล่าวขานกันในหมู่พ่อค้าวาณิช และนักเดินทางที่ได้มีโอกาสมาแวะพัก และรู้จักในนาม “กรุงเทพ ทวารวดี ศรีอยุธยา”

อาณาจักรอยุธยา เป็นราชธานียาวนานถึง 417 ปี มีกษัตริย์ครองราชย์ 33 พระองค์ มีราชวงศ์ทั้งสิ้น 5 ราชวงศ์ เป็นยุคสมัยที่มีการสร้างความเป็นปึกแผ่น แก่คนไทย มีการสร้างมรดกทางวัฒนธรรม นักประวัติศาสตร์ได้แบ่งสมัยอยุธยาออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ

สมัยแรกเป็นสมัยการวางรากฐานและเสริมสร้างความมั่นคง (พ.ศ.1893-1901) ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1พระเจ้าอยู่ทอง ถึงสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) เป็นช่วงเริ่มต้นอาณาจักรยังมีขนาดเล็กมีการบริหารอาณาจักรเพื่อสร้างความมั่นคง โดยเป็นพันธมิตรกับขอมในระยะแรก และอยุธยาขยายทัพไปตีขอม มีการติดต่อค้าขายโดยเฉพาะกับจีน

สมัยที่สองคือสมัยที่มีอำนาจทางการเมือง และความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ พ.ศ.1991-2231 (ค.ศ. 1448–1688) จากสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถจนถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จึงเป็นช่วงที่อยุธยามีระบบการปกครองที่มั่นคงยิ่งขึ้น มีการค้าขายกับต่างประเทศอย่างกว้างขวาง อยุธยาเป็นเมืองท่าที่ร่ำรวย และมีชื่อเป็นรู้จักของนักเดินเรือค้าขายทุกชาติทุกภาษา ทั้งทวีปเอเชียและยุโรป ไทยเสียเอกราชครั้งที่ 1 ในระยะเวลาสั้น ๆ และสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว

สมัยสุดท้ายสมัยเสื่อมอำนาจ พ.ศ. 2231-2310 (ค.ศ. 1688-1767) จากสมัยสมเด็จพระเพทราชา ถึงสมัยพระเจ้าเอกทัศ เป็นที่อยุธยามีความอ่อนแอทางทหาร และการเมือง เกิดกบฏภายในมีการแย่งชิงอำนาจหลายครั้ง พม่าล้อมอยุธยาจนถึง 23 เดือน อยุธยาขาดเสบียงอาหาร, น้ำ, กระจุนดินดำป็นใหญ่ ขาดขวัญกำลังใจ อยุธยาถูกยึดและถูกทำลายลง จนภายหลังนายทหารหนุ่มเชื้อสายจีน พระยาตากสินได้กอบกู้เอกราชกลับคืนมาให้ประเทศสยามหรือไทย โดยใช้เวลาเพียง 7 เดือน

อยุธยาเป็นเกาะมีแม่น้ำล้อม 3 สาย ได้แก่ เจ้าพระยา ลพบุรีและป่าสัก ชื่อทางการของอยุธยาคือ “กรุงเทพมหานครบวรทวารวดีศรีอยุธยามหาดิลกภพ นพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์อุดมนิเวศน์สถาน” สมัยก่อตั้งเรียกอยุธยาว่า “อโยธยา” หมายถึงเมืองของพระราม อวตารของพรนารายณ์ พระรามจึงเป็นพระนามของกษัตริย์ ซึ่งเป็นเทพสมมุติ (GOD KING) ตามคติความเชื่อศาสนาพราหมณ์ ชื่ออโยชยานี้ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงแก้เคล็ดดวงเมืองเสียใหม่ และเปลี่ยนชื่อเป็น “อยุธยา” ซึ่งแปลว่า “เมืองที่ไม่ได้อาชนะไม่ได้” หรือ “เมืองที่ไม่เคยปราชัย” เมื่อทรงประกาศที่อสรภาพจากพม่าที่เมืองแครงในปี พ.ศ. 2127 (ค.ศ. 1584)

รูปแบบการปกครองของสมัยอยุธยาตอนต้น มีการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลางที่ราชธานี มีเมืองหน้าด่าน 4 ด้านล้อมรอบ พระเจ้าอู่ทองทรงแต่งตั้งเสนาบดี 4 ตำแหน่ง เรียกว่า จตุสดมภ์ คือ กรมเวียง (เมือง) กรมวัง กรมคลัง และกรมนา ในส่วนหัวเมืองมีหัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก และหัวเมืองประเทศราช ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พ.ศ. 1991–2031 (ค.ศ.1448-1488) มีการปฏิรูปการปกครองโดยแบ่งการบริหารราชการแผ่นดินเป็นฝ่ายทหาร ซึ่งมีสมุหกลาโหมบังคับบัญชา และฝ่ายพลเรือน อยู่ภายใต้สมุหนายก ซึ่งควบคุมพลเรือนทั่วประเทศ มีราชทินนามว่า “เจ้าพระยาจักรี”

เศรษฐกิจสมัยอยุธยามีความเจริญรุ่งเรืองมาจากรากฐานทางเศรษฐกิจคือ เกษตรกรรม และการค้ากับต่างประเทศ การหารายได้เข้าแผ่นดินด้วยการเก็บภาษีอากรตามผลประโยชน์ที่ได้ประมาณ 1 ใน 10 ส่วน เรียกว่า จังกอบ ที่เก็บตามด่านขนอมทางบก และทางน้ำ ชาวต่างชาติที่เข้ามาค้าขายต้องติดต่อกับราชสำนักเท่านั้น ในสมัยอยุธยาบริเวณกรุงธนบุรีใกล้กับวัดอรุณราชวราราม เรียกว่า “ขนอมบางมะกอก” เป็นสถานที่เก็บภาษีปากเรือ ก่อนแล่นเข้ามาค้าขายกับพระคลังข้างที่ และมีการเก็บส่วยที่เป็นรายได้ที่เกิดจากสิ่งของที่มีผู้ส่งมาให้พระคลังแทนการให้แรงงาน เช่น ส่วยดินบุก และมีค่าธรรมเนียมติดต่อราชการเรียกว่า ค่าฤชา

อยุธยามีความสัมพันธ์ด้านการค้ากับต่างประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น เปอร์เซีย และกับประเทศ ในยุโรป ได้แก่ โปรตุเกส ซึ่งเป็นชาติแรกที่เข้ามาค้าขายกับอยุธยา และบาทหลวงโปรตุเกสได้เข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก โดยเฉพาะสมัยพระนารายณ์มหาราช ภริยาของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ คือ มารี กีร์มาร์ เป็นลูกครึ่งโปรตุเกส-ญี่ปุ่น ได้รับราชการในห้องเครื่องอาหารหวานของราชสำนักในตำแหน่ง คุณท้าวทองกีบม้า และเป็นผู้ริเริ่มนำไข่เข้ามาเป็นเครื่องปรุงของอาหารคาวหวานในประเทศไทย เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ทองเอก

ความสัมพันธ์กับฮอลันดา (เนเธอร์แลนด์) เป็นด้านการค้าและการเมืองอยุธยาจึงมีการติดต่อกับฮอลันดา และฝรั่งเศส เพื่อการถ่วงดุลย์ด้านความมั่นคงของประเทศในยุคล่าอาณานิคม ความสัมพันธ์กับประเทศฝรั่งเศสเริ่มต้นขึ้นจากทางด้านศาสนา และขยายเป็นการค้าและการเมือง ฝรั่งเศสส่งคณะทูตมี เชอวาเลีย เดอ โชมองค์ เป็นหัวหน้ามาเยือนกรุงศรีอยุธยาเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2228 (ค.ศ. 1685) และไทยได้ส่งคณะทูตโดยพระวิสุทธิสุนทร (ปาน) เดินทางไปเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 กษัตริย์ของฝรั่งเศส ปลายรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชความสัมพันธ์ได้สิ้นสุดลงจากเหตุผลด้านการเมือง จนถึงช่วงรัชสมัยของสมเด็จพระเพทราชา พ.ศ. 2231–2246 (ค.ศ. 1688–1703) ซึ่งทำให้การค้ากับต่างประเทศทุกประเทศหยุดชะงักลง ก่อให้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจกับกรุงศรีอยุธยา

เมื่อพระยาตาก (สิน) เจ้าเมืองตากสามารถกอบกู้เอกราชกลับคืนมาได้รวบรวมอาณาจักรที่แบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่าต่าง ๆ มากมาย และได้ย้ายราชอาณาจักรมายังกรุงธนบุรีเนื่องจากความทรุดโทรมจากการทำสงครามของกรุงศรีอยุธยา

สมัยกรุงธนบุรี

พระยาตากได้ทำพิธีราชาภิเษกเป็น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชปกครองอาณาจักรธนบุรี 15 ปี มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้สยามประเทศ พลิกฟื้นรวมเป็นปึกแผ่น และเจริญเติบโตมากกว่า 200–300 ปี ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในด้านศาสนา สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยการฟื้นฟูซ่อมแซม และสร้างวัดวาอารามพระราชที่ดินให้สร้างโบสถ์ เช่น โบสถ์ข้างศาลาครุฑที่ย่านกุฎีจีน และมัสยิดกุฎีขาว สำหรับมุสลิมสุหนี่ที่คลองบางหลวง โปรดส่งเสริมการปฏิบัติธรรม และปฏิสังขรณ์วัดอรุณราชวรารามคู่กับพระราชวังเดิมของพระองค์เอง

ในการฟื้นฟูชาติ กรุงธนบุรีเป็นราชธานีในช่วงบ้านเมืองยังไม่มั่นคง ทรงเลือกเมืองธนบุรี ซึ่งอยู่ใกล้ทะเล ถ้ามีข้าศึกก็ยังมีทางหนีที่ไล่เวลาคับขัน ธนบุรีมีป้อมที่สร้างสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช คือ ป้อมวิไชยเณร ซึ่งทรงปรับเป็นป้อมวิชัยประสิทธิ์ธนบุรี เป็นเมืองเล็กอยู่ใกล้ทะเลเหมาะกับการเป็นเมืองท่าค้าขายกับต่างชาติ และแสดงหาอาวูร์ดินระเบิดได้ง่ายเพื่อป้อมกันประเทศ กล่าวโดยสรุป สมัยกรุงธนบุรีเป็นช่วงประวัติศาสตร์ชาติไทยที่สั้น ๆ เพียง 15 ปี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงทุ่มเทสติปัญญาและศักยภาพที่ทรงมีทั้งหมด เพื่อฟื้นฟูและนำเอกราชความเป็นปึกแผ่น ความมั่นคงของชาติ กลับคืนมาสู่ประเทศชาติอย่างรวดเร็ว

ใน พ.ศ. 2325 (ค.ศ. 1782) พระยาสุรศักดิ์อภัย จักสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชควบคุมไว้ที่พระอุโบสถวัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหารและเมื่อสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (ทองด้วง) เดินทางกลับมาจากการไปรบเขมร ชุนนางทั้งปวงลงความเห็นให้สำเร็จโทษพระเจ้าตากสินมหาราชด้วยท่อนจันทน์ เมื่อ พ.ศ. 2325 (ค.ศ. 1782) พระชนมายุ 48 พรรษา แต่มีเกร็ดประวัติศาสตร์เล่าว่า พระเจ้าตากสินมหาราชได้เสด็จลงเสภาไปสู่นครศรีธรรมราช และได้บรรพชาจำพรรษาที่วัดเขายุนพรม อำเภอพรหมคีรี และสวรรคตใน พ.ศ. 2368 (ค.ศ. 1825)

ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325-2394)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พ.ศ.2325-2352 (RAMA 1)

เสด็จพระราชสมภพวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2279 (ค.ศ. 1736) พระราชบิดามีนามว่า “ทองดี” พระราชมารดา “หยก” เป็นบุตรคหบดีจีนที่มั่งคั่งสมัยกรุงธนบุรี หลังทรงผนวชเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมรกรุงศรีอยุธยา และได้อภิเษกกับสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี (นาค ธิดาเศรษฐี) ตาบล่อมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม รับราชการตำแหน่งหลวงยกกระบัตรราชบุรี ในสมัยกรุงธนบุรีได้รับราชทินนามเป็นเจ้าพระยาจักรี และสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ทรงครองราชย์ 27 ปี สวรรคตวันที่ 7 กันยายน 2352 (ค.ศ. 1809)

พระราชกรณียกิจแรกคือ โปรดเกล้าฯ ให้ฝ่ายเมืองหลวงจากชนบุรีมาที่กรุงเทพมหานคร ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เพราะมีที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์เหมาะสมกว่ากรุงธนบุรี โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระบรมมหาราชวังใหม่ และวัดศรีรัตนศาสดารามขึ้นเป็นพระอารามคู่กับพระบรมมหาราชวัง ทรงฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากสมัยสุโขทัย และอยุธยา ทรงเป็นนักรบที่ความกล้าหาญ และสามารถบัญชาการรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในสงครามเก้าทัพกับพม่าใน พ.ศ. 2328 (ค.ศ. 1785) โปรดเกล้าฯ ให้ตรากฎหมายใหม่ เรียกว่า กฎหมายตรา 3ดวง

รัชกาลที่ 1 ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีทรงเป็นนักปกครองและนักรบที่ปรีชาสามารถ ทรงขยายพระราชอาณาจักรและทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองในด้านต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของราษฎร

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ.2352-2367) (RAMA 2)

ทรงมีพระนามว่า “ลิลิต” เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2310 (ค.ศ. 1767) ที่ตำบลอัมพวา เมืองสมุทรปราการ ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ในขณะที่พระราชบิดาทรงรับราชการเป็นหลวงยกกระบัตร เมืองราชบุรี และทรงได้รับการสถาปนาเป็นเจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร เมื่อพระราชบิดาทรงปราบดาภิเษกเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ พ.ศ. 2352 (ค.ศ. 1809) เสด็จสวรรคตวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2367 (ค.ศ. 1824) เมื่อพระชนมายุ 56 พรรษา

พระราชกรณียกิจที่สำคัญด้านความมั่นคง ได้แก่ การโปรดเกล้าฯ ชวามอญที่อพยพเข้ามาในราชอาณาจักรไปตั้งภูมิลำเนาที่เมืองปทุมธานี นนทบุรี และนครเขื่อนขันธ์ (พระประแดง) เพื่อความมั่นคงของชนชาติไทย โปรดเกล้าฯ ให้เกณฑ์ไพร่มารับราชการเพียง 1 เดือน และอยู่กับครอบครัว 3 เดือน สลับกันไป ทำให้ไพร่ได้อยู่กับครอบครัวมากขึ้น โปรดเกล้าฯ ให้ตรากฎหมายห้ามสูบ และซื้อขายฝิ่นใน พ.ศ. 2354 (ค.ศ. 1811) โปรดเกล้าฯ ให้ทำธงชาติไทยรูปช้างสีขาวยืนในวงจักรไว้ตรงกลางผืนธงสีแดง ใน พ.ศ. 2359 (ค.ศ. 1816) และใน พ.ศ. 2364 (ค.ศ. 1821) อังกฤษได้ส่งจอห์น ครอว์เฟิร์ด เข้ามาเป็นทูตเจริญพระราชไมตรีกับไทยในด้านศิลปวัฒนธรรม รัชกาลที่ 2 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นศิลปินเอกแห่งชาติไทย ทรงปรีชาสามารถด้านวรรณกรรม ทรงพระราชนิพนธ์บทละคร รวม 7 เรื่อง ทรงพระราชนิพนธ์กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน กาพย์เห่เรือ ด้านสถาปัตยกรรม และปติมากรรม โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระปรางค์วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร ทรงแกะสลักบานประตูวิหาร วัดสุทัศน์ราชวราราม ทรงเป็นนักดนตรีชอบสามสายที่มีความชำนาญ และทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทยเดิมชมความงามของพระจันทร์ชื่อ บุษบันลอยฟ้า รัชกาลที่ 2 ทรงมีอัจฉริยภาพโดดเด่นด้านวรรณกรรม และศิลปกรรม รัชสมัยนี้เป็นยุคทองแห่งวรรณกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.2367-2394 (RAMA 3)

ทรงมีพระนามเดิมว่า “ทับ” เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2330 (ค.ศ. 1787) ณ พระราชวังเดิมฝั่งธนบุรี พระองค์ทรงเป็นพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

นภลัย ขณะที่ยังทรงอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร และพระราชมารดา คือ สมเด็จพระศรีสุลาลัย (เจ้าจอมมารดาเรียบ) ได้รับการสถาปนาเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ เมื่อ พ.ศ. 2356 (ค.ศ. 1813) เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2394 (ค.ศ. 1851) เมื่อมีพระชนมายุ 63 พรรษา

พระราชกรณียกิจที่สำคัญด้านความมั่นคงของประเทศคือการจัดขบวนมิให้เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ เข้าครอบครองหัวเมืองอีสานของไทย และทรงประสบความสำเร็จในการทำให้อยู่กับญวนยุติการสู้รบระหว่างกันเกี่ยวกับเรื่องเขมร โดยไทยมิได้เสียเปรียบแต่ประการใด ทรงสนับสนุนการค้ากับต่างประเทศ ทั้งเอเชียและยุโรป ทรงสนับสนุนการค้าสำเภากับจีนตั้งแต่ทรงดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ซึ่งทรงค้าขายจนทรงมีรายได้มหาศาลซึ่งทรงโปรดให้เก็บเงินดังกล่าวไว้ในท้องพระคลังบรรจุในถุงสีแดง เรียกกันว่า “เงินถุงแดงหมื่นเจษฎาบดินทร์” (ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติในกรณีไทยพิพาท กับฝรั่งเศสในสมัยรัชกาลที่ 5)

การที่ทรงชำนาญในการค้าสำเภา รัชกาลที่ 2 ทรงพระราชทานสมญานามแก่รัชกาลที่ 3 ว่า “เจ้าสัว” ใน พ.ศ. 2369 (ค.ศ. 1826) ได้มีการลงนามในสนธิสัญญาเบอร์นี้อย่างเป็นทางการ และ 6 ปีต่อมาได้เริ่มติดต่อกับสหรัฐอเมริกา และทำสนธิสัญญาใน พ.ศ. 2375 (ค.ศ. 1832) ทำให้ไทยได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยผู้ทำสนธิสัญญาได้แก่ เอ็ดมันด์ รอเบิร์ต ในด้านศิลปกรรม โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ พระปรางค์วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร โปรดให้สร้างพระสถูปเจดีย์ที่มีฐานเป็นสำเภาจีนใน วัดยานนาวา ใน พ.ศ. 2387 (ค.ศ. 1844) ในด้านภูมิปัญญาของชาติไทย พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้นำปราชญ์ ราชบัณฑิตจากราชบัณฑิตยสถานสำคัญ ๆ และวิชาแพทย์แผนไทยโบราณลงบนแผ่นดินสีลาที่ศาลารายของ พระอุโบสถ และรอบพระมหาเจดีย์บริเวณวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารซึ่งทำให้วัดแห่งนี้ ได้รับการจัดให้เป็นมหาวิทยาลัยการแพทย์แห่งแรกในประเทศไทย “จาริกวัดโพธิ์” ได้รับการยกย่องให้เป็น มรดกแห่งโลก โดยองค์การยูเนสโกในสมัยปัจจุบัน (MEMORY OF THE WORLD: MOW)

ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ยุคปรับปรุงและปฏิรูปประเทศไทย (พ.ศ. 2394-2475)

ในช่วงเวลาตั้งแต่รัชกาลที่ 4 จนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. 2475 (ค.ศ. 1932) ในรัชกาลที่ 7 เป็นสมัยที่ประเทศไทยมีการปรับปรุงและปฏิรูปประเทศให้ทันสมัย แบบตะวันตก ซึ่งส่งผลให้หลายชาติต้องสูญเสียเอกราช แต่ไทยเป็นชาติเดียวในเอเชียที่สามารถรักษาเอกราชไว้ได้ทั้งนี้ด้วยพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ไทย

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2394-2411 (RAMA 4)

ทรงมีพระนามเดิมว่าเจ้าฟ้ามงกุฎทรงมีพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี (เจ้าฟ้าหญิงบุญรอด) เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2347 (ค.ศ. 1804) ทรงมีพระอนุชาร่วมพระมารดา คือ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว (สมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฑามณี) เมื่อพระชนมายุครบ 20 พรรษา เสด็จออกผนวชตามประเพณีได้ 13 วัน

สมเด็จพระราชบิดาก็สวรรคต ราชสมบัติตกเป็นของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระเชษฐาต่างพระชนนี สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎจึงทรงพระผนวชต่อมาเป็นเวลา 27 พรรษา

รัชกาลที่ 4 ทรงขึ้นครองราชย์ในช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดเพื่อช่วยประเทศไทยให้รอดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก ทรงมีความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาลาติน ทรงศึกษาการเปลี่ยนแปลงในต่างประเทศ ทรงติดต่อกับชาวตะวันตกอย่างฉันท์มิตร ทรงเข้าพระทัยในสถานการณ์โลก เกี่ยวกับการขยายอำนาจของประเทศในแถบตะวันตกที่ต้องการให้ไทยยกเลิกการผูกขาดการค้า และเปิดการค้าเสรีกับชาวตะวันตก จึงทรงดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างระมัดระวัง และผูกมิตรกับชาวตะวันตก เพื่อรักษาเอกราชรวมทั้งทรงดำเนินการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย ส่งผลให้ไทยรอดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของชาวตะวันตก ใน พ.ศ. 2398 (ค.ศ. 1855) ไทยได้ทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษ และสนธิสัญญาไมตรีถวายแก่สมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรียใน พ.ศ. 2400-2401 (ค.ศ. 1857-1858)

พ.ศ. 2403-2404 (ค.ศ. 1860-1861) ทรงส่งราชทูตไปเฝ้าพระเจ้านโปเลียนที่ 3 แห่งฝรั่งเศส ในด้านเศรษฐกิจการค้า ทรงขยายการค้าเสรีไปอย่างกว้างขวาง และทรงตั้งโรงงานผลิตเงินเหรียญต่าง ๆ ทรงปรับปรุงด้านภาษีเพื่อเพิ่มรายได้แก่รัฐในด้านการปรับปรุงประเทศ รัชกาลที่ 4 ทรงนำความรู้ของตะวันตกมาปรับปรุงบ้านเมือง ทรงจ้างชาวตะวันตกมารับราชการในกรมกองต่าง ๆ ในฐานะที่ปรึกษา การทหาร การศึกษา และสอนภาษาอังกฤษแก่พระราชโอรส พระราชธิดา และเจ้านายขุนนาง เพื่อสามารถสื่อสารกับต่างชาติ ทรงโปรดให้ตั้งโรงพิมพ์ในพระบรมมหาราชวัง ชื่อว่า “โรงอักษรพิมพ์การ” สำหรับพิมพ์ราชกิจจานุเบกษา หรือหนังสือทางราชการ โปรดให้สร้างถนนเจริญกรุง ถนนบำรุงเมือง ถนนเพ็ญนคร รวมทั้งทรงขุดคลองเชื่อมแม่น้ำ และทั่วเมืองใน พ.ศ. 2404 (ค.ศ. 1861) เช่น คลองเจ็ดยุ้ง มหาสวัสดิ์ ภาษีเจริญ ดำเนินสะดวก ด้านสังคม และวัฒนธรรมโปรดให้ขุนนางสวมเสื้อเมื่อเข้าเฝ้า ทรงอนุญาตให้ราษฎรเข้าเฝ้าได้เมื่อเสด็จทางชลมารค และสถลมารค พ.ศ. 2399 (ค.ศ. 1856) ในด้านศาสนา ทรงตั้งธรรมยุติกนิกาย โปรดให้ชำระและเขียนพงสาวดารขึ้นมาใหม่ คือ พระราชพงสาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา โดยทรงตรวจแก้ไขด้วยลายพระหัตถ์ ทรงบูรณะพระปฐมเจดีย์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระเจดีย์ภูเขาทอง ในด้านวิทยาการต่าง ๆ ความเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ ทำให้ทรงสามารถอ่านหนังสือด้านต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ดาราศาสตร์ จนทรงสามารถคำนวณเวลาเกิดสุริยุปราคาได้อย่างแม่นยำ ดังปรากฏที่ตำบลหว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2411 (ค.ศ. 1868) และหลังจากเสด็จกลับถึงกรุงเทพมหานคร พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ก็ทรงป่วยหนักเป็นเพราะทรงดิ้นไข้ป่า (มาลาเรีย) และในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2411 (ค.ศ. 1868) เวลา 21.00 น. รัชกาลที่ 4 เสด็จสวรรคต หลังจากทรงครองราชย์เป็นเวลาเพียง 7 ปี

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.2411-2453 (RAMA.5)

ทรงมีพระนามเดิมว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎ พระองค์เป็นพระโอรสองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระนางเธอพระองค์เจ้ารำเพยภมราภิรมย์ ซึ่งภายหลังพระองค์

มีพระนามว่า สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี เสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2416 (ค.ศ. 1873) ทรงมีพระชนมายุบรรลุนิติภาวะ จึงทรงมีพระราชอำนาจในฐานะพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์

ในด้านการปฏิรูปประเทศ ทรงตั้งที่ปรึกษาาราชการแผ่นดิน และสภาที่ปรึกษาในพระองค์ ในปี พ.ศ. 2417 (ค.ศ. 1874) ทรงปฏิรูปการปกครองส่วนกลาง แบ่งการปกครองประเทศเป็น 12 กรม มีเสนาบดีเป็นผู้บังคับบัญชา และประกาศตั้งเป็นกระทรวง 10 กระทรวง ซึ่งได้ใช้ติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ทรงปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาค โดยมีอำนาจที่เป็นที่เป็นศูนย์กลางคือกรุงเทพฯ จัดตั้งระบบเทศาภิบาล โดยขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย ทรงปฏิรูประบบกฎหมายและการศาล โดยตั้งกระทรวงยุติธรรมใน พ.ศ. 2434 (ค.ศ. 1891) มีที่ปรึกษาด้านกฎหมาย ตั้งคณะกรรมการตรวจชำระกฎหมายอาญา กฎหมาย เลิกทาส ตั้งโรงเรียนกฎหมายเพื่อผลิตเนติบัณฑิตไทย ในพ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) ทำให้ไทยมีสิทธิทาง การศาลอย่างสมบูรณ์ ในด้านการปฏิรูปสังคมไทยโดยทรง “เลิกทาส” อย่างค่อยเป็นค่อยไปในช่วงเวลา 30 ปี เพื่อให้ทาสหมดไปจากสังคมไทย และทรงเลิกระบบไพร่ เพราะระบบไพร่เป็นอุปสรรคต่อการ ขยายตัวทางเศรษฐกิจในระบบการค้าเสรี ในการปฏิรูปการศึกษา ทรงให้ตั้งโรงเรียนสำหรับราษฎรแห่งแรก คือโรงเรียนวัดมหรณพาราม ในพ.ศ.2427 (ค.ศ. 1884) ตั้งกรมศึกษาธิการ พ.ศ. 2430 (ค.ศ. 1887) ตั้งสำนัก ฝึกหัดข้าราชการพลเรือน (ต่อมา คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) โรงเรียนนายร้อย โรงเรียนนายเรือ โรงเรียน แผนที่

ในด้านการรักษาเอกราชของชาติ ในสมัยรัชกาลที่ 5 อังกฤษ และฝรั่งเศสพยายามขยายอิทธิพล เข้ามาในไทย จึงทรงเตรียมตัวป้องกันได้โปรดสร้างป้อมพระจุลจอมเกล้าที่ปากน้ำพร้อมปืนใหญ่ การคุกคามของฝรั่งเศสในปีพ.ศ. 2466 (ค.ศ. 1923 หรือ ร.ศ.112) โดยส่งเรือรบ 2 ลำ เข้ามาที่ปากน้ำ สมุทรปราการ เกิดการปะทะกับฝ่ายไทยเรือรบฝรั่งเศสแล่นฝ่า เข้ามาที่สถานทูตฝรั่งเศสริมฝั่งแม่น้ำ เจ้าพระยา และเพื่อยุติปัญหาโดยเร็ว ไทยจึงยินยอมตามข้อเรียกร้องของฝรั่งเศส เป็นเงินเกือบ 2 ล้านบาท ซึ่งไทยได้นำเงินถุงแดงกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (รัชกาลที่ 3) มาชำระให้ แต่ฝรั่งเศสก็ยังแล่นเรือไปยึด จันทบุรี ตราด เสียมเรียบและพระตะบอง และเกาะในน้ำโขงทั้งหมด เพื่อแลกกับการไม่ยึดไทยเป็นอาณานิคม ไทยต้องเสียดินแดนภาคใต้ ได้แก่ กะลันตัน ตรังกานุ ไทรบุรี และปะลิสให้แก่อังกฤษ ในพ.ศ. 2451 (ค.ศ.1908)

หลังวิกฤต ร.ศ. 112 รัชกาลที่ 5 และข้าราชการบริพารได้พยายามแก้ปัญหา โดยวิธีการทูตการทหาร และการแสวงหาความช่วยเหลือจากมหาอำนาจอื่นในยุโรป ใน พ.ศ.2440 (ค.ศ. 1897) และ พ.ศ 2450 (ค.ศ. 1907) รัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสยุโรป ในระหว่างนั้นได้ทรงปฏิบัติภารกิจเจริญพระราชไมตรีสำคัญ คือ ทรงเยี่ยมประธานาธิบดีฝรั่งเศส พระจักรพรรดิแห่งเยอรมนี พระนางเจ้าวิกตอเรียแห่งอังกฤษ พระจักรพรรดิแห่งออสเตรีย-ฮังการี และพระมหากษัตริย์ยุโรปอื่น ๆ เช่น เบลเยี่ยม อิตาลี เดนมาร์ก นอร์เวย์ สวีเดน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 (ค.ศ. 1910) ทรงครองราชย์นานถึง 42 ปี ทรงเป็น “พระปิยมหาราช” ด้วยทรงสถิตอยู่ในหัวใจของปวงชนชาวไทย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2453-2468 (RAMA 6)

ทรงมีพระนามเดิมว่าสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ เป็น พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี ทรงเสด็จพระราชสมภพ เมื่อ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2423 (ค.ศ. 1880) เสด็จไปศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ พ.ศ. 2436 (ค.ศ. 1893) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ สถาปนาสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ กรมขุนเทพทวารวดี ขึ้นเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร พ.ศ. 2437 (ค.ศ. 1894) เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 (ค.ศ. 1910) เสด็จสวรรคต วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468 (ค.ศ. 1925) พระราชนิพนธ์สำคัญ ได้แก่ การสร้างชาตินิยมในหมู่ประชาชน โดยเน้นความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนไทย ทรงสร้างธงประจำชาติขึ้นใหม่ ในพ.ศ. 2461 (ค.ศ. 1918) ทรงพระราชทานนามว่า ธงไตรรงค์ ประกอบด้วย สีแดง ขาว และน้ำเงิน หมายถึง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งใช้มาจนถึงปัจจุบัน ทรงสร้างความเป็นสากล และนำประเทศไทยเข้าสู่สังคมโลก ทรงกำหนดให้คนไทยมีนามสกุล โดยออกเป็นพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2456 (ค.ศ. 1913) เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ทรงประกาศเข้ากับฝ่ายสัมพันธมิตร และส่งทหารอาสาไปช่วยที่ยุโรป ทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ ในด้านศิลปวัฒนธรรมและอักษรศาสตร์ ทรงนิพนธ์ สารคดี บทละคร นิทาน บทความ ทรงได้รับพระราชสมัญญานามว่า “พระมหาธีรราชเจ้า” ในพ.ศ. 2464 (ค.ศ. 1921) โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาคนไทยทุกคนที่มีอายุถึงเกณฑ์ ต้องเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา จนครบ 4 ปี โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองจำลองประชาธิปไตยชื่อ “ดุสิตธานี” เพื่อทดลองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2468-2477 (RAMA 7)

เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2436 (ค.ศ. 1893) เป็นพระราชโอรสองค์สุดท้ายในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ มีพระนามเดิมว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ฯ ทรงมีพระราชพิธีราชาภิเษกในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2468 (ค.ศ. 1925) ทรงเป็นพระมหากษัตริย์องค์สุดท้ายในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช และเป็นพระมหากษัตริย์ไทยองค์แรกในระบอบประชาธิปไตย ทรงกำหนดแนวทางการจัดการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล และทรงปรับปรุงองคมนตรีสภา ทรงมีพระราชดำริให้ยกร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 (ค.ศ. 1932) เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองคณะราษฎร และรัฐบาลต่อมาประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 (ค.ศ. 1933) มีข้อบัญญัติเช่นเดียวกับฉบับที่รัชกาลที่ 7 ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญและทรงประกาศพระราชสมมติ วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 (ค.ศ. 1934) และเสด็จสวรรคตที่ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 (ค.ศ. 1941)

ประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย (พ.ศ.2477-ปัจจุบัน)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พ.ศ.2477-2489 (RAMA 8)

ทรงเป็นพระราชโอรสพระองค์แรกของสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ (สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรยอดยเดช วิกฤตพระบรมราชชนก) กับหม่อมสรวงสวัณ มหิดล ณ อยุธยา (สมเด็จพระศรีนครินทร์พระบรมราชชนนี) เสด็จพระราชสมภพเมื่อ วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2468 (ค.ศ. 1925) ณ เมืองไฮเดลเบิร์ก ประเทศเยอรมนี พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอานันทมหิดล เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ เมื่อพระชนมายุ 9 พรรษา และทรงศึกษาอยู่ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จึงต้องมีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในปี พ.ศ. 2477 (ค.ศ. 1934) รัชกาลที่ 8 เสด็จนิวัติประเทศไทยครั้งแรกในพ.ศ. 2481 (ค.ศ. 1938) และครั้งที่ 2 ในพ.ศ.2488 (ค.ศ. 1945) ทรงตรวจพลสวนสนามของกองทัพพันธมิตรทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและเสด็จสวรรคตในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1946)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พ.ศ.2489-2559 (RAMA 9)

ทรงเป็นพระอนุชาธิราชในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) ทรงมีพระนามเดิมว่า พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชย์ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1946) เมื่อทรงมีพระชนมพรรษาเพียง 18 พรรษา 6 เดือน 4 วัน และได้ทรงมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (ค.ศ. 1950) ในพระราชพิธีดังกล่าว ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่ครองราชย์ยาวนานที่สุด พระองค์ได้ทรงทุ่มเทพระวรกายเพื่อประโยชน์สุขของราษฎรอย่างแท้จริง ในด้านการศึกษา ทรงสนับสนุนให้มีการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ตั้งแต่ระดับประถมถึงอุดมศึกษา ได้ทรงสนับสนุนให้มีทุนการศึกษาในต่างประเทศเพื่อนำองค์ความรู้มาพัฒนาประเทศ ในศิลปวัฒนธรรม ทรงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง เช่น พระองค์ได้ทรงฟื้นฟูพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ และพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เพื่อถวายผ้าถวายผ้ากฐินแก่พระอารามหลวง ทางด้านศาสนาได้ทรงยึดมั่นในทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด ทรงผนวชและเป็นอัครศาสนูปถัมภ์ด้านศาสนาต่าง ๆ ในประเทศ มีการพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรเกิดเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 4,000 โครงการ ซึ่งล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสุขแก่ราษฎรไทย ทรงห่วงใยราษฎรทุกคนเหมือนพ่อเป็นห่วงลูก

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในปัจจุบันมีมากกว่า 4,000 โครงการ แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. โครงการด้านการเกษตร เป็นโครงการทดลอง วิจัยพืชพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งดำเนินโครงการอยู่ในศูนย์ศึกษา และนำผลสำเร็จจากการทดลองถ่ายทอดสู่ประชาชน อบรมเกษตรกร

ให้มีความรู้วิชาการเกษตรแผนใหม่ โครงการเกี่ยวกับการปลูกข้าว การปรับปรุงคุณภาพดิน และการทำนา
ขั้นบันได

2. โครงการด้านสิ่งแวดล้อม เป็นโครงการเกี่ยวกับวิธีการทำนุบำรุง และปรับปรุงคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมธรรมชาติปรับปรุงดิน โครงการบำบัดน้ำเสีย โครงการใช้หญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลาย
ของดิน และเก็บความชุ่มชื้นไว้ในดิน การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่เพาะปลูกขนาดเล็ก โดยจัดที่ดิน
ทำการเกษตรแบบผสมผสาน แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน ร้อยละ 30 สำหรับขุดสระไว้สำหรับการเกษตร
และเลี้ยงปลา ร้อยละ 30 สำหรับปลูก พืชไร่ พืชสวน ร้อยละ 30 สำหรับปลูกข้าว ร้อยละ 10 สำหรับเป็น
ที่ปลูกบ้าน ทำสวนครัวทำให้มีกินทั้งปี โครงการฟื้นฟูสภาพป่าโดยธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีเรียบง่าย

3. โครงการด้านสาธารณสุข ใน พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) พระราชทานโครงการหน่วยแพทย์พระราชทาน
เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพของราษฎรยากจนในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ
โครงการอบรมหมอหมู่บ้าน

4. โครงการด้านการส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวและพึ่งพาตนเองได้ โครงการ
อบรมเทคโนโลยีการเกษตร โครงการศิลปาชีพทั่วประเทศ โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม
ขนาดเล็ก โครงการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล

5. โครงการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อการเพาะปลูก อุปโภค บริโภค โครงการฝนหลวง โครงการ
อ่างเก็บน้ำ โครงการประตุน้ำ ฝ่ายทดน้ำ โครงการอนุรักษ์คันน้ำลำธาร โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อผลิต
ไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการระบายน้ำจากที่ลุ่ม โครงการส่งน้ำชลประทาน โครงการป้องกันอุทกภัย โครงการ
แก้มลิง โครงการสร้างเขื่อน

6. โครงการด้านการคมนาคม การสร้างและปรับปรุงงานสู่ชนบท การแก้ปัญหาจราจรติดขัด
ในกรุงเทพฯ

7. โครงการด้านสวัสดิการสังคม การช่วยเหลือราษฎรให้มีที่อยู่อาศัย ที่ทำมาหากิน ปรับปรุง
คุณภาพ

8. โครงการอื่น ๆ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา การสร้างเขื่อนกั้นน้ำทะเลกัดเซาะในด้าน
การประติษฐ์ ทรงประติษฐ์กั้นห้วยพัฒนาเพื่อเดิมออกซิเจนในน้ำเสีย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเสด็จสวรรคตเมื่อวันพฤหัสบดีที่
13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016) เวลา 15:52 น. สิริพระชนมายุ 88 ปี 313 วัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พ.ศ.2559-ปัจจุบัน (RAMA 10)

พระองค์ทรงเสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2495 (ค.ศ. 1952) เป็น
พระมหากษัตริย์ไทย รัชกาลที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี เสด็จขึ้นทรงครองราชย์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559
(ค.ศ. 2016) จนถึงปัจจุบัน ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระเชษฐภคินี คือ ทูลกระหม่อมหญิง

อุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และพระชนิษฐภคินีสองพระองค์คือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเสด็จสวรรคต ในวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016) ประธานรัฐสภาจึงได้อัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็น พระมหากษัตริย์ ตามที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมารไว้แล้วตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณสยามมกุฎราชกุมาร เมื่อทรงเสด็จขึ้นครองราชย์ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้เฉลิมพระปรมาภิไธยว่า พระเจ้าอยู่หัวพระมหาวชิราลงกรณ์ บดินทรเทพยวรางกูร พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน

บทนำ

ไทยกับจีนมีความผูกพันและติดต่อกันมาอย่างยาวนานนับแต่โบราณกาล โดยสามารถย้อนได้ถึงสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (จักรพรรดิฮั่นอู่ตี้) ของจีนซึ่งมีบันทึกประวัติศาสตร์เกี่ยวกับชนชาติไทย และที่เด่นชัดคือความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรสุโขทัยกับจีนที่มีการติดต่อค้าขายระหว่างกัน และไทยได้รับเทคโนโลยีเครื่องปั้นดินเผาจากจีนในช่วงเวลาดังกล่าว ความสัมพันธ์ทางสายเลือดระหว่างไทยกับจีนเริ่มขึ้นในช่วงนี้ด้วยการอพยพของชาวจีนในช่วงสงครามสมัยราชวงศ์หยวนและในช่วงต้นราชวงศ์หมิง และนับจากนั้นมาก็ได้มีการติดต่อค้าขายกันมาโดยตลอดและมีชาวจีนจำนวนมากเข้ามาตั้งรกรากในไทย โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามกลางเมืองของจีนในทศวรรษที่ 1930-1950 มีชาวจีนจำนวนมากจากมณฑลทางใต้ของจีน อาทิ กวางตุ้ง ไห่หนาน ผู้เจี้ยน และกวางสี หลบหนีภัยสงคราม และความอดอยากเข้ามาสร้างชีวิตใหม่ในประเทศไทย จึงอาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดดุจพี่น้องระหว่างไทยกับจีนได้มีมาอย่างยาวนาน เหมือนคำกล่าวที่ว่า “ไทยจีน ใช้อื่นไกล พี่น้องกัน”

ในพงศาวดารจีนกล่าวไว้ว่า ไทยและจีนเริ่มติดต่อและสร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกันตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น และราชวงศ์ถัง อาณาจักรสุโขทัยที่อยู่ทางตอนเหนือของไทยได้สถาปนาขึ้นเป็นราชธานีตรงกับช่วงปลายราชวงศ์ซ่งต่อต้านราชวงศ์หยวนของจีน ไทยได้ส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีนมากถึง 9 ครั้งระหว่าง พ.ศ. 1835 – พ.ศ. 1846 (ค.ศ. 1292 – ค.ศ. 1303) ส่วนทางกษัตริย์จีนในราชวงศ์หยวนก็เคยส่งทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับไทย 3 ครั้ง ในสมัยสุโขทัยโดยพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์พระร่วงได้เคยเชิญช่างปั้นเครื่องปั้นดินเผาชาวจีนมายังเมืองไทยเพื่อถ่ายทอดศิลปะการทำเครื่องปั้นดินเผา และได้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาเคลือบน้ำยาที่มีความสวยงามส่งไปขายยังประเทศต่าง ๆ ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สมัยกรุงศรีอยุธยาของไทยซึ่งตรงกับสมัยราชวงศ์หมิงของจีน เป็นยุคที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนรุ่งเรืองที่สุดในประวัติศาสตร์ จนกระทั่งสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ไทยและจีนได้ร่วมลงนามในสัญญาความสัมพันธ์ไทยจีน หลังจากจีนปฏิวัติการปกครองชิงไห่และสถาปนาประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนทั้งในด้านประเพณีวัฒนธรรมได้รับการฟื้นฟู และได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975)

ความสัมพันธ์ไทยกับจีน ตามลำดับเวลา

ราว พ.ศ. 500-800 (คริสต์ศตวรรษที่ 1-3) จีน: สมัยฮั่นและ สามก๊กไทย: ดินแดนสุวรรณภูมิ

สมัยฮั่นฮั่น (ฮั่นตะวันตก) คณะทูตที่จีนส่งไปอินเดียเดินเรือผ่านอ่าวไทย มาถึงทางตอนใต้ของประเทศไทย สมัยจู่ยี่และกั๋งไท่ได้เดินทางมาเจริญสัมพันธไมตรีกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลังจากเดินทางกลับได้เขียนเรื่อง “ผู้หนานอู่จี้” (เรื่องพิสดารแห่งผู้หนาน) กับ “อู่สือว่า่ยกั๋วจ้วน”

(เรื่องราวต่างประเทศสมัยอู่) ซึ่งกล่าวถึงแคว้นหนึ่งนามว่า “จินหลิงกั๋ว” หรือสุวรรณภูมิ (ตอนกลางของประเทศไทยในปัจจุบัน) ซึ่งอยู่ห่างอาณาจักรฟูนานไปสองพันกว่าลี้ โดยเล่าว่า ประชาชนทำเหมืองเงินและชอบจับช้าง

ราว พ.ศ. 900-1200 (คริสต์ศตวรรษที่ 5-7) จิน: ราชวงศ์เหนือใต้, ราชวงศ์สุย และราชวงศ์ถัง ไทย: รัฐผานผาน, รัฐชืออู่ และอาณาจักรทวาราวดี

จีนมีการติดต่อไปมาหาสู่กับอาณาจักรทวาราวดี (ตอนกลางของประเทศไทยในปัจจุบัน) รัฐผานผาน (ปรามบุรี) และรัฐชืออู่ (จากบันทึกในพงศาวดารราชวงศ์สุย หมายถึง “อาณาจักรดินสีแดง”) รัฐผานผานเคยส่งทูตไปเยือนจีนหลายครั้ง โดยได้มอบพระบรมสารีริกธาตุ แก้วขี้ผึ้ง และเครื่องเทศเป็นของขวัญแก่จีน คณะราชทูตของราชสำนักสุยมาเยือนรัฐชืออู่พร้อมนำของขวัญจำนวนมากมามอบให้ และได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี เจ้าชายของรัฐชืออู่ได้ทรงนำของขวัญ อาทิ เครื่องเทศ กลับไปพร้อมกับเรือของคณะทูตด้วยพระองค์เองเพื่อมอบให้ราชสำนักสุยอีกด้วย

สมัยอาณาจักรทวาราวดีเคยส่งทูตไปยังฉางอาน เมืองหลวงของจีนในสมัยราชวงศ์ถัง พร้อมกับถวายของขวัญ อาทิ แก้วขี้ผึ้ง และนกแก้วเผือก โดยราชสำนักถังได้มอบม้าพันธุ์ดีและระฆังทองแดงให้เป็นการตอบแทน

ราว พ.ศ. 1600-1800 (คริสต์ศตวรรษที่ 12-13) จิน: ราชวงศ์ซ่งและต้นราชวงศ์หยวน ไทย: อาณาจักรละโว้

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนในด้านเศรษฐกิจการเมืองนับวันยิ่งแน่นแฟ้น อาณาจักรละโว้ (ลพบุรี) ที่ตั้งอยู่ตอนกลางของประเทศไทย ติดต่อการค้ากับจีนหลายครั้ง มีเรือสินค้าเดินทางไปมาระหว่างละโว้ และเมืองเลวียนโจว มณฑลฝูเจี้ยนของจีนอยู่เสมอ ราชสำนักซ่งเคยส่งทูตมาเยือนอาณาจักรละโว้ ส่วนอาณาจักรละโว้ก็ได้ส่งทูตไปเยือนราชสำนักซ่งอย่างเป็นทางการ โดยละโว้มอบช้างหนึ่งเชือกให้เป็นของขวัญแก่ราชสำนักซ่ง สมัยจักรพรรดิหยวนชื้ออู่ (กุบไลข่าน) แห่งราชวงศ์หยวน อาณาจักรละโว้ได้ส่งทูตไปเยือนจีนถึง 5 ครั้ง

ราว พ.ศ. 1800-1900 (คริสต์ศตวรรษที่ 13-14) จิน: ราชวงศ์หยวน ไทย: อาณาจักรสุโขทัย

ไทยและจีนส่งคณะทูตไปมาหาสู่กันหลายครั้ง ราชสำนักหยวนส่งคณะทูตมายังอาณาจักรสุโขทัย 2 ครั้ง อาณาจักรสุโขทัยส่งทูตไปเยือนจีน 9 ครั้ง พร้อมนำของขวัญ อาทิ ทองคำ เสือ และช้าง เป็นเครื่องบรรณาการ คณะทูตของสุโขทัยได้นำช่างจีนมาถ่ายทอดวิธีการทำเครื่องสังคโลกให้แก่ช่างไทยอีกด้วย เครื่องสังคโลกกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญของอาณาจักรสุโขทัยที่ส่งไปจำหน่ายยังประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ราว พ.ศ. 1900-2100 (คริสต์ศตวรรษที่ 14-17) จิน: ราชวงศ์หมิง ไทย: กรุงศรีอยุธยาตอนต้น

ความสัมพันธ์ไทย-จีนในยุคนี้มีความรุ่งเรืองกว่าที่เคยเป็นมา ราชสำนักหมิงถือว่า กรุงศรีอยุธยาเป็นประเทศที่มีความใกล้ชิดประเทศหนึ่ง จักรพรรดิจินได้พระราชทาน “ตราแห่งกษัตริย์เสียนหลัว”

(เขียนหัว คือคำที่จีนเคยใช้เรียกเป็นประเทศไทย) แก่กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาเป็นครั้งแรก ราชสำนักหมิง ส่งคณะทูตมาเยือนกรุงศรีอยุธยา 19 ครั้ง ส่วนกรุงศรีอยุธยาก็ได้ส่งราชทูตไปเยือนจีนถึง 102 ครั้ง เป็นยุคที่ ไทยและจีนส่งคณะทูตไปมาหาสู่กันมากที่สุด การค้าบรรณาการระหว่างรัฐขยายไปสู่การค้าในระดับ ประชาชนชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในไทยมากขึ้น ในรัชสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ การออกเดินเรือจาก มหาสมุทรทางตะวันตก เจิ้งเหอกลับมาครั้งที่ 2 เขาได้นำขบวนเรือล่องมาตามลำแม่น้ำเจ้าพระยาจนมาถึง กรุงศรีอยุธยา และได้นำสินค้าประเภททองคำ ผ้าไหม และเครื่องเคลือบดินเผาแลกกับสินค้าไทย นอกจากนี้ยังได้สำรวจสังคมชาวจีนในไทยด้วย

ราว พ.ศ. 2200-2400 (คริสต์ศตวรรษที่ 17-20) จีน: ราชวงศ์ชิง ไทย: กรุงศรีอยุธยาตอนปลาย

สมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2324 (ค.ศ. 1781) พระเจ้าตากสินมหาราชส่งคณะทูตนำเครื่องบรรณาการ ชุดใหญ่ที่สุดเพื่อมอบให้แก่ราชสำนักชิง โดยใช้ขบวนเรือสำเภาถึง 11 ลำ เทียบท่าที่กวางตุ้ง คณะทูตได้ เดินทางต่อไปยังกรุงปักกิ่งเพื่อเข้าเฝ้าจักรพรรดิเฉียนหลง

ต่อมาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นตรงกับรัชสมัยจักรพรรดิฉิงจื้อ ไทยได้ส่งคณะทูตนำเครื่อง บรรณาการไปยังราชสำนักชิงเป็นจำนวน 44 ครั้ง พ.ศ. 2327 (ค.ศ. 1784) พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกมหาราชทรงส่งคณะทูตนำสาส์นตราตั้งปิดทองและเครื่องบรรณาการต่างๆ ไปเยือนกรุงปักกิ่ง จักรพรรดิเฉียนหลงมีหนังสือตอบพร้อมพระราชทานตรากษัตริย์แด่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มหาราช นับเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างทั้งสองประเทศอีกครั้งหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระ พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงมีรับสั่งให้แปลวรรณคดีจีนเรื่องสามก๊กเป็นภาษาไทย ก่อให้เกิด กระแสการเผยแพร่วรรณกรรมจีนในไทย

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังจีน คิดเป็นร้อยละ 86 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทย และปริมาณเรือสินค้าจีนที่เข้ามาเทียบท่าในประเทศไทยมีจำนวน มากกว่าเรือสินค้าของประเทศอื่น ๆ ชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพื่อค้าขายและตั้งรกราก อย่างต่อเนื่อง

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวจีนมาอยู่ในประเทศไทยมีจำนวนเกือบ 1 ล้านคน มี การสร้างวัดที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีนอย่างแพร่หลาย

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ในแต่ละปีมีจำนวนหลายหมื่นคน ชาวจีนที่อยู่ในประเทศไทยและชาวไทยต่างรักใคร่ปรองดองกัน ส่งผลดีต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งรูปแบบจีนที่พระราชวัง บางปะอิน

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของจีนที่ได้รับการแปล เป็นภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้นถึง 35 เล่ม เดือนมกราคม พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1946) รัฐบาลจีนได้ส่งผู้แทน รัฐบาลเดินทางมาเจรจากับรัฐบาลไทย และลงนามใน “สนธิสัญญาสัมพันธไมตรีระหว่างจีนและสยาม”

ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างทั้งสองประเทศอย่างเป็นทางการ ในด้านการค้า สินค้าส่งออกสำคัญของไทยที่ส่งไปจำหน่ายยังประเทศจีน ได้แก่ ข้าวและไม้ ในขณะที่สินค้าสำคัญของจีนที่ส่งออกมาจำหน่ายยังประเทศไทย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทสิ่งทอ อาหารและสินค้าเบ็ดเตล็ด การแลกเปลี่ยนทางด้านศิลปวัฒนธรรม การศึกษาและกีฬากระหว่างทั้งสองประเทศก็พัฒนาเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต ผลงานวรรณกรรมร่วมสมัยของจีนเริ่มมีการเผยแพร่ในประเทศไทย

ราว พ.ศ. 2498 - ปัจจุบัน จีน: สาธารณรัฐประชาชนจีน ไทย: รัชกาลที่ 10 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
เมื่อครั้งการประชุมกลุ่มประเทศเอเชีย-แอฟริกาที่เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซีย ใน พ.ศ. 2498 (ค.ศ. 1955) นายโจวเอินไหลนายกรัฐมนตรีจีน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการทูตกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย ธันวาคม พ.ศ. 2498 (ค.ศ. 1955) จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีของไทย ในระหว่างการเยือนประเทศพม่าได้มอบหมายให้นายสังข์ พัธโนทัยที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีไปร่วมประชุมอย่างไม่เป็นทางการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับนายเหยาจิ้งหมิง เอกอัครราชทูตจีนประจำพม่า จากการประชุมในครั้งนี้ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงให้มีการผลักดันการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ โดยให้มีการเยือนระหว่างประเทศ พัฒนาด้านการค้า และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

เดือนกันยายน พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) ประเทศไทยส่งนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ไปยังกรุงปักกิ่ง และได้เข้าพบผู้นำจีน ทั้งสองฝ่ายได้หารือเรื่องการกระชับความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนด้านการค้าวัฒนธรรม การกีฬา และการแพทย์ และในเดือนตุลาคมปีเดียวกันนายประสิทธิ์ นำข้าราชการกระทรวงพาณิชย์และคณะตัวแทนสมาคมธุรกิจไทยไปร่วมงานแสดงสินค้าส่งออกของจีนที่เมืองกวางเจา ทั้งสองประเทศได้มีการแลกเปลี่ยนทางการค้าและการกีฬากระหว่างกันอีกหลายครั้ง

วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีไทยเดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการ วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) นายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามในแถลงการณ์การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับจีนอย่างเป็นทางการ

เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2524 (ค.ศ. 1981) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ เยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นครั้งแรก

เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 (ค.ศ. 1987) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูรขณะนั้นดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จฯ เยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นครั้งแรก และในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) ทรงเสด็จฯ เยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นครั้งที่สอง

เดือนตุลาคม พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก และหลังจากนั้นผู้นำในรัฐบาลของทั้งสองประเทศได้แลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ด้วยดีมาตลอด

รัฐบาลไทยและจีนได้ทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการตลาดและการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ประเทศไทยเป็นกลุ่มแรกร่วมกับสิงคโปร์ และมาเลเซียที่ได้รับอนุญาตให้ชาวจีน เดินทางออกไปท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาประเทศไทยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวจีนก็เพิ่มมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) มีนักท่องเที่ยวจีนเดินทางมาประเทศไทยจำนวนโดยประมาณ มีจำนวนสูงถึง 7,934,791 คน จีนเป็นประเทศที่มีนักท่องเที่ยวมาประเทศไทยเยอะที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)

บทนำ

ประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี หรือ ที่เรียกโดยทั่วไปว่า เกาหลีใต้ ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระดับอัครราชทูตเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2501 (ค.ศ. 1958) และยกระดับขึ้นเป็นระดับเอกอัครราชทูตเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960)

ความสัมพันธ์ด้านการเมือง

สาธารณรัฐเกาหลีมีความร่วมมือกับไทยทั้งในระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาคที่สำคัญ ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการร่วม (Joint Commission-JC) ระดับรัฐมนตรี ซึ่งเป็นภาพรวมความร่วมมือและการประชุม Policy Consultation (PC) เป็นการหารือในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส เพื่อสนับสนุนและเสริมการหารือในกรอบการประชุมคณะกรรมการร่วม และความร่วมมือในระดับภูมิภาค เช่น กรอบความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับเกาหลีใต้ (ASEAN+1) และกรอบความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ (ASEAN+3)

พระบรมวงศานุวงศ์ของไทยมีการเสด็จเยือนเกาหลีใต้ และการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับผู้นำรัฐบาลและรัฐมนตรีระหว่างไทยและเกาหลีใต้อย่างต่อเนื่อง และมีการลงนามสนธิสัญญาและความตกลงความร่วมมือในหลายสาขา เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ แรงงาน วัฒนธรรม การลงทุน ฯลฯ

ความสัมพันธ์ด้านความมั่นคง

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเกาหลีใต้เริ่มขึ้นจากความร่วมมือด้านการทหารและความมั่นคง โดยในช่วงสงครามเกาหลีระหว่างปี พ.ศ. 2493–2496 (ค.ศ. 1950-1953) ไทยได้ส่งทหารเข้าร่วมกองกำลังสหประชาชาติ (ประกอบด้วยทหารจาก 16 ประเทศ) เพื่อป้องกันเกาหลีใต้จากการรุกรานของเกาหลีเหนือ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ประชาชนของสองประเทศรู้สึกผูกพันใกล้ชิด โดยเฉพาะคนเกาหลีใต้ที่ยังคงระลึกถึงกองกำลังทหารไทยที่รู้จักกันในนามพยัคฆ์น้อยอยู่เสมอ

ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ

ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยกับเกาหลีใต้ดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยมีการจัดทำความตกลงด้านเศรษฐกิจด้วยกันหลายฉบับ ได้แก่

1) ความตกลงทางการค้าซึ่งลงนามเมื่อปี พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961)

2) ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน ลงนามเมื่อปีพ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) เป็นต้น นอกจากนี้ไทยและเกาหลีใต้มีกลไกความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการร่วมทางการค้า (Joint Trade Commission หรือ JTC) เพื่อเป็นกลไกทางการค้าที่เปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันในการแสวงหาช่องทางขยายการค้า รวมทั้งแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางการค้าที่มีอยู่ระหว่างกัน

และในส่วนของภาคเอกชน ทั้งสองประเทศได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย-เกาหลี (Korea-Thai Economic Cooperation Committee) ระหว่างสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยกับสภาหอการค้าและอุตสาหกรรมเกาหลีใต้

ด้านการค้า นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) การค้าระหว่างไทยและเกาหลีใต้มีมูลค่าขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) เกาหลีใต้เป็นประเทศคู่ค้าสำคัญอันดับ 10 ของไทย มีมูลค่าการค้ารวม 13,748.53 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ไทยส่งออกไปเกาหลีใต้ 4,778.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และนำเข้าจากเกาหลีใต้ 8,979.73 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา แผงวงจรไฟฟ้า น้ำตาลทราย เคมีภัณฑ์ น้ำมันปิโตรเลียม สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบเครื่องจักรไฟฟ้า และส่วนประกอบแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์

ในปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) เกาหลีใต้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI มีมูลค่า 6,101 ล้านบาท จำนวน 55 โครงการ นับเป็นอันดับที่ 14 ของการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในประเทศไทย โดยสาขาที่มีการลงทุนมากที่สุด ได้แก่ สาขาโลหะและเครื่องจักร อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ และกระดาษ สำหรับแรงงานไทยเริ่มเดินทางเข้าไปทำงานในเกาหลีใต้มากขึ้นนับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2531 (ค.ศ. 1988) ตั้งแต่ปลายปีพ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ปรับเปลี่ยนนโยบายการนำเข้าแรงงานต่างชาติจากที่ใช้ระบบผู้ฝึกงานอย่างเดียวเป็นการใช้ควบคู่กับระบบใบอนุญาตทำงานด้วย (ระบบ Employment Permit System: EPS) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 ส.ค. พ.ศ. 2547 (ค.ศ. 2004) โดยกระทรวงแรงงานเกาหลีใต้ได้คัดเลือกประเทศที่จะสามารถส่งคนงานไปทำงานในเกาหลีใต้ภายใต้ระบบใหม่ จำนวน 8 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม จีน ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา คาซัคสถาน และมองโกเลีย โดยไทย และเกาหลีใต้ได้จัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดส่งแรงงานไปเกาหลีใต้ การจัดทำบันทึกความเข้าใจดังกล่าวทำให้แรงงานไทยได้รับโควตา (Quota) ให้ทำงานในภาคอุตสาหกรรม ก่อสร้าง และภาคเกษตร และทำให้แรงงานไทยมีโอกาสไปทำงานในเกาหลีใต้มากขึ้น

ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวมาจากประเทศเกาหลีนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากเป็นอันดับที่ 3 รองจากนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่น นักท่องเที่ยวเกาหลีใต้เดินทางมาไทยในอัตราเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ ในปีพ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) มีนักท่องเที่ยว ชาวเกาหลีจำนวน 1,372,995 คน กลุ่มสำคัญได้แก่ กลุ่มสมรสีใหม่ (คิมฉ็องพระจันทร์) และนักกอล์ฟ แหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ กรุงเทพฯ พัทยา และภูเก็ต ทั้งนี้ ภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คู่แต่งงานชาวเกาหลีได้นิยมเดินทางมา คิมฉ็องพระจันทร์เป็นลำดับที่ 1

ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไทยและเกาหลีใต้ได้จัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding (MOU)) ว่าด้วยความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประเทศไทย กับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกาหลีใต้ (ลงนามเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 2006) โดยบันทึกความเข้าใจ (MOU) ดังกล่าว

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนความร่วมมือในด้านเทคโนโลยีการผลิตแผงโซลาร์เซลล์ และอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ

สถาบันวิจัยพาราณัฏได้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับ KIST โดย ศ.ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ได้ทรงลงพระนามข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) ณ กรุงโซล กรอบข้อตกลงครอบคลุมการแลกเปลี่ยนบุคลากร การสนับสนุนการทำวิจัยร่วมกัน นอกจากนี้ สถาบันวิจัยพาราณัฏยังมีการทำความตกลงความร่วมมือกับศูนย์วิจัยสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ (IERC) สถาบัน Gwangju Institute of Science and Technology (GIST) ซึ่ง ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ได้ทรงลงพระนามข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2550 (ค.ศ. 2007)

ไทยและเกาหลีใต้ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วม (Joint Commission-JC) เพื่อเป็นกลไก และติดตามการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกัน เมื่อกรกฎาคม พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) และได้มีการประชุมคณะกรรมการร่วมครั้งที่ 1 ระหว่าง 20-21 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยทั้งสองได้หารือกันเกี่ยวกับความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการค้า โดยทั้งสองฝ่ายได้หารือเกี่ยวกับการลดอุปสรรคการเข้าสู่ตลาดของกันและกัน ด้านความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ด้านแรงงานไทย ความร่วมมือด้านวัฒนธรรม ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการหารือในประเด็นปัญหาภูมิภาคต่าง ๆ

ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรมกำหนดกรอบการให้ความร่วมมือทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ระหว่างไทย-สาธารณรัฐเกาหลี ประกอบด้วย 1) การแลกเปลี่ยนการเยือน เพื่อศึกษาฐานของผู้บริหารงานวัฒนธรรม ทั้งระดับสูงและระดับกลาง 2) การสร้างและส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชนกับประชาชน 3) การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม 4) ความร่วมมือด้านวัฒนธรรม อาทิ วรรณคดี ห้องสมุด หอจดหมายเหตุ โบราณคดี จิตรกรรม หัตถกรรม และความร่วมมือด้านพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน 5) ความร่วมมือเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยด้านความร่วมมือในการจัดโครงการนิทรรศการด้านศิลป์ ภาพยนตร์ แฟชั่น หรือดนตรี ความร่วมมือในการจัดอบรม สัมมนาปฏิบัติการเชิงวิชาการด้านการบริหารจัดการ ทางด้านวัฒนธรรม การจัดการพิพิธภัณฑ์ ศิลปะสมัยใหม่ งานออกแบบเชิงพาณิชย์สำหรับเครื่องแต่งกาย อบรม ด้านนาฏศิลป์ ดนตรีร่วมสมัย และ 6) กิจกรรมอื่น ๆ อันมีลักษณะทางวัฒนธรรม

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย สามารถนับย้อนกลับได้ยาวไกลถึง 600 ปี เมื่อกล่าวถึงความสัมพันธ์กับประเทศไทย ชาวญี่ปุ่นมักจะได้รับฟังว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2152-2173 (ค.ศ. 1609-1630) ซึ่งตรงกับสมัยเคโชถึงสมัยคันเอ ทั้งสองประเทศมีการติดต่อกัน มีการส่งเรือ “โกะซุอิน” เดินทางมาประเทศไทยตั้งหมู่บ้านชาวญี่ปุ่นที่อยุธยา ซึ่งเป็นเมืองหลวงในขณะนั้น ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของชาวญี่ปุ่นในสมัยนั้น เช่น อะคุอุ สึมิอิโร, ชิโรอิ คิวเอมอน และยามาตะ นางามาสะ สันนิษฐานว่า ในสมัยดังกล่าว มีชาวญี่ปุ่นอาศัยอยู่ในเมืองไทยมากที่สุดถึงเกือบ 3,000 คน นอกจากการติดต่อแลกเปลี่ยนกันและกันในระดับประชาชนต่อประชาชนแล้ว ยังมีการแลกเปลี่ยนเครื่องบรรณาการและสาส์นระหว่างรัฐบาลโชกุนแห่งตระกูล “โตกุภาวะ” กับพระมหากษัตริย์แห่งอยุธยา แต่ไม่ได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ จากการปิดประเทศในสมัยโชกุนเอียสึ ทำให้การติดต่อกับต่างประเทศรวมถึงการติดต่อกับประเทศไทยได้หยุดชะงักลง แต่มีหลักฐานบันทึกไว้ว่ามีเรือสินค้าจากสยามเข้าเทียบท่าที่นางาซากิจนถึงปี พ.ศ. 2299 (ตรงกับปี ค.ศ. 1756 โยเรจิที่ 6)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามลำดับสมัย

1. สมัยอยุธยา ตรงกับรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรม ทรงครองราชย์ระหว่างปี พ.ศ. 2131-2154 (ค.ศ. 1588-1611) ตรงกับสมัยเคโชกับสมัยคันเอของญี่ปุ่นหรือเรียกว่า “สมัยอะซุจิโมโมะยะมะ” พ.ศ. 2116-2146 (ค.ศ. 1573-1603) ในสมัยนี้มีที่มีชื่อเสียงมากคือ โชกุนโทะกุงะวะ พ.ศ. 2152-2173 (ค.ศ. 1609-1630) มีการส่งเรือ “โกะซุอิน” เดินทางมาประเทศไทยตั้งหมู่บ้านชาวญี่ปุ่นที่อยุธยา ซึ่งเป็นเมืองหลวงในขณะนั้น ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของชาวญี่ปุ่นในสมัยนั้น เช่น อะคุอุ สึมิอิโร, ชิโรอิ คิวเอมอน และยามาตะ นางามาสะ สันนิษฐานว่า ในสมัยดังกล่าว มีชาวญี่ปุ่นอาศัยอยู่ในเมืองไทยมากที่สุดถึงเกือบ 3,000 คน

“สมัยเอโดะ” พ.ศ. 2146-2411 (ค.ศ. 1603-1868) มีโชกุนเอียสึ เป็นผู้สถาปนา เมืองหลวงอยู่ที่เอโดะ ปัจจุบันคือ โตเกียว โชกุนเอียสึได้ประกาศปิดประเทศใน พ.ศ. 2182 (ค.ศ. 1639) ทำให้การติดต่อกับต่างประเทศรวมถึงการติดต่อกับประเทศไทยได้หยุดชะงักลง แต่มีหลักฐานบันทึกไว้ว่ามีเรือสินค้าจากสยามเข้าเทียบท่าที่นางาซากิจนถึงปี พ.ศ. 2299 (ตรงกับปี ค.ศ. 1756 โยเรจิที่ 6)

2. สมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2396 (ค.ศ. 1853) พลเรือจัตวาแมทธิว ซี. เพอร์รี แห่งสหรัฐอเมริกา นำกองเรือ 4 ลำเข้ามาในอ่าวโตเกียว ในปีถัดมา พ.ศ. 2397 (ค.ศ. 1854) พลเรือจัตวาแมทธิวกลับมาอีกครั้ง และประสบความสำเร็จในการชักจูงให้ญี่ปุ่นลงนามในสนธิสัญญาสัมพันธไมตรีกับประเทศสหรัฐอเมริกา

รัสเซีย อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ ดังนั้น จึงเป็นการเปิดประเทศญี่ปุ่นอีกครั้งหนึ่งสี่ปีต่อมาสนธิสัญญาเหล่านี้ได้ถูก เปลี่ยนเป็นสนธิสัญญาทางการค้า

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เสด็จขึ้นครองราชย์ พ.ศ. 2411 (ค.ศ. 1868) ตรงกับสมเด็จพระจักรพรรดิเมจิ (ทรงมีพระชนมายุน้อยกว่าสมเด็จพระจักรพรรดิเมจิเพียงหนึ่งพรรษา) นับว่า สมัยเมจิตรงกับสมัยเริ่มต้นยุคสมัยใหม่ของประเทศไทย

ประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นได้กลับมาได้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนกันใหม่อีกครั้ง ได้มีการลงนามในปฎิญญาทางพระราชไมตรีและการพาณิชย์ระหว่างญี่ปุ่นและไทย ในวันที่ 26 เดือนกันยายน พ.ศ. 2430 (ค.ศ. 1887 ตรงกับปีเมจิที่ 20) เป็นการเริ่มความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศอย่างเป็นทางการสถาปนาสัมพันธภาพต่อกันในด้านส่งเสริมการค้าและการเดินเรือ และจะกำหนดรายละเอียดในสนธิสัญญาที่จะจัดทำขึ้นในอนาคต ถือเป็นสัญญาฉบับแรกที่รัฐบาลญี่ปุ่นในสมัยเมจิ ได้ทำกับประเทศในเอเชียอาคเนย์ และมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการในปีต่อมาคือ พ.ศ. 2431 (ค.ศ. 1888) หลังจากได้มีการแลกเปลี่ยนสัตยาบัน 9 ปีต่อมา พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897 ปีเมจิที่ 30) นายอินางาจิ มัจจิโร เป็นอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทยคนแรก (พลตรี พระยาฤทธิรงค์ธรรมา เป็นอัครราชทูตไทยประจำประเทศญี่ปุ่นคนแรก) อัครราชทูต อินางาจิ ได้ดำเนินการเจรจาเพื่อทำสนธิสัญญาทางการพาณิชย์และการเดินเรือบรรลุผล และได้ร่วมลงนามใน “สนธิสัญญาด้านการพาณิชย์และการเดินเรือระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย” วันที่ 25 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2441 (ค.ศ. 1898 ปีเมจิที่ 31)

ปีพ.ศ. 2475 (ค.ศ. 1932 ปีโชวะที่ 7) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยกลุ่มนายทหารและข้าราชการ ภายใต้การนำของพันตรีหลวงพิบูลสงคราม นายปรีดี พนมยงค์ ข้าราชการกระทรวงยุติธรรม ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2484 (ค.ศ. 1941) ญี่ปุ่นและไทยได้ยกฐานะสถานอัครราชทูตขึ้นเป็นสถานเอกอัครราชทูต ประเทศไทยประกาศนโยบายความเป็นกลาง

ในปี พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948 ปีโชวะที่ 23) หลังจากที่ญี่ปุ่นเปิดทำการค้ากับต่างประเทศได้ในบางเขต รัฐบาลไทยได้ส่งคณะทูตเพื่อเจรจการค้าไปญี่ปุ่น โดยใช้ระบบบัญชีแบบเปิด (Open Account) โดยกำหนดเป้าหมายเงินในการสั่งสินค้าเข้าและส่งออกประเภทละ 30 ล้านดอลลาร์ สินค้านำเข้าจำนวนมากที่สุดของญี่ปุ่นในข้อตกลงฉบับนี้ คือ ข้าวไทยจำนวน 3 แสนตัน และสินค้าส่งออกจากญี่ปุ่นที่สำคัญ คือ ตู้โบกี้รถไฟ เส้นใย สินค้าเบ็ดเตล็ด เป็นต้น รัฐบาลไทยส่งนายสง่า นิลกำแหง อธิบดีกรมยุโรป มารับตำแหน่งทูตประจำในกองบัญชาการสัมพันธมิตรจนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2492 (ค.ศ. 1949) โดยได้ตั้งสำนักงาน ณ ที่ทำการเดิมของสถานทูตไทยที่เมกูโระ

หลังปี พ.ศ. 2495 (ค.ศ.1952) ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางเข้ามาในเมืองไทยก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี ในเดือนเมษายน ปีพ.ศ. 2498 (ค.ศ.1955) มีการลงนามข้อตกลงทางวัฒนธรรมความสัมพันธ์ของสองประเทศทวีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น บุคคลสำคัญของทั้งสองประเทศได้มีการไปเยี่ยมเยือนซึ่งกันและกันอย่างเป็นทางการ ในเดือนเมษายนของปีเดียวกัน จอมพลป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีไทยได้เดินทางไปเยือนประเทศญี่ปุ่น และในเดือนมิถุนายน ปีพ.ศ. 2500 (ค.ศ. 1957) นายคิชิ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทย

ในเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963 ปีโชวะที่ 38) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงฉายภาพร่วมกับสมเด็จพระจักรพรรดิและสมเด็จพระจักรพรรดินี เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินเยือนญี่ปุ่น

และในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2507 (ค.ศ. 1964 ปีโชวะที่ 39) เจ้าชายอากิฮิโตะ มกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพร้อมด้วยเจ้าหญิงมิกิโกะพระชายา เยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเป็นการตอบแทนส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางการทูตของทั้งสองประเทศแนบแน่นมากขึ้น อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจต่อไป ประเทศญี่ปุ่นให้การสนับสนุนแก่ประเทศไทยอย่างกว้างขวาง อาทิ ความช่วยเหลือด้านการเงินจำนวน 4 พันล้านดอลลาร์ผ่าน IMF การให้กู้เงินเขนรวมถึงโครงการมิยะซะวะ การให้เงินสินเชื่อของธนาคารส่งออกและนำเข้าแห่งญี่ปุ่น (ปัจจุบัน คือ JBIC จากการรวมกันระหว่างธนาคารส่งออกและนำเข้าแห่งญี่ปุ่นกับ OECF) การให้การรับประกันการค้า ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า

และความร่วมมือด้านวิชาการ เป็นต้น ความช่วยเหลือเหล่านี้มีมูลค่าสูงมากกว่า 14,000 ล้านดอลลาร์
ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศอันดับแรกในหมู่ประเทศต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทย

การแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ของบุคคลสำคัญ

1. วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงร่วมพระราชพิธีสมเด็จพระราชชนนีในสมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ
แห่งญี่ปุ่น และทรงเป็นพระราชอาคันตุกะพระองค์เดียวจากต่างประเทศที่ทรงได้เข้าร่วมงานพิธี
ซึ่งภายหลังจากนั้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) เจ้าชายอากิฮิโตะและเจ้าหญิงคิโกะเสด็จมา
ประเทศไทย เพื่อทรงรับการถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยของประเทศไทย
และในเดือนกันยายนปีเดียวกัน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน
เยือนประเทศญี่ปุ่นเพื่อทรงรับการถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยกักกุฮูอิน ซึ่งใน
เดือนตุลาคม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จเยือนประเทศญี่ปุ่นด้วย

2. ในด้านการแลกเปลี่ยนการเยือนของระดับผู้นำประเทศ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี
เดินทางไปเยือนประเทศญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999) นายเคอิโซ โอบุชิ
นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในโอกาสการมาเยือนประเทศอาเซียน

ในด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ก็มีการขยายตัวของการลงทุนของญี่ปุ่น ในประเทศไทยมากขึ้น
เนื่องจากประเทศไทย มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยิ่ง โดยรวมแล้ว คนไทยมีความรู้สึกที่ดีกับญี่ปุ่น
จากการสำรวจความคิดเห็นในกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศ (“ASEAN Study V”) ที่จัดทำในเดือน
เมษายน พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) โดยกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น ปรากฏว่า คนไทยร้อยละ 98 เห็นว่า
ญี่ปุ่น คือ มิตรประเทศ ความเห็นเช่นนี้ ส่งผลให้ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่หนึ่งของประเทศ ที่มีทัศนคติดีต่อ
ญี่ปุ่น ทั้งในระดับรัฐบาลและภาคธุรกิจ และก็ประจักษ์ชัดว่าคนไทยชื่นชมการสนับสนุนของญี่ปุ่น

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหพันธรัฐรัสเซีย

บทนำ

ประเทศรัสเซีย มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการในปัจจุบันว่า สหพันธรัฐรัสเซีย (Russian Federation) ประเทศไทยและรัสเซียได้ยึดถือการเสด็จประพาสรัสเซียของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 3-11 กรกฎาคม พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) เป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน โดยความสัมพันธ์ระหว่างพระราชวงศ์มีความใกล้ชิด อย่างไรก็ตามไทยกับรัสเซียไม่มีการติดต่อกันทางการทูตนับแต่ปี พ.ศ. 2460 (ค.ศ. 1917) เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในรัสเซียจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบสังคมนิยม ทั้งนี้ได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทยครั้งใหม่ในปี พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) มีการแลกเปลี่ยนคณะทูตชุดแรกระหว่างกันในระดับอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม ต่อมาเมื่อสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต (Union of Soviet Socialist Republics-USSR) หรือสหภาพโซเวียตได้สลายตัวลงในปี 2534 (ค.ศ. 1991) สหพันธรัฐรัสเซียได้เป็นผู้สืบทอดของสหภาพโซเวียตทั้งหมด จึงถือได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซียดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซีย

สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชไทยและรัสเซียได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันตั้งแต่ พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสรัสเซียอย่างเป็นทางการ รัฐบาลสยามได้แต่งตั้งราชทูตประจำกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์กคนแรกคือพระยาสุรียานุวัตร (เล็ก บุนนาค) ซึ่งเป็นอัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มประจำกรุงปารีส ให้มาเป็นอัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มประจำรัสเซียโดยมีถิ่นที่พำนักในกรุงปารีส เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) จนถึงปี พ.ศ. 2442 (ค.ศ. 1899) รัฐบาลสยามจึงได้ส่งพระชลบุรินทร์รักษ์ มาเป็นราชทูตคนที่สองของไทยที่ไปประจำ ณ ประเทศรัสเซีย ตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2442 (ค.ศ. 1899) และเป็นราชทูตคนแรกของไทยที่มีถิ่นที่พำนักในประเทศรัสเซีย และให้มีฐานะเป็นผู้แทนส่วนพระองค์ประจำราชสำนัก ซึ่งเป็นกุศโลบายของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ต้องการให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองรัฐเป็นความสัมพันธ์พิเศษระหว่างราชวงศ์ และขณะเดียวกันพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ให้พระยามหิบาลบริรักษ์ ทำหน้าที่ดูแลสมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ ภูวนาถในขณะที่ทรงศึกษาอยู่ที่โรงเรียนนายร้อยทหารมหาดเล็กคอร์ เดอ ปาณ และทรงประทับในพระราชวังฤดูหนาวในฐานะพระโอรสบุญธรรมของพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 ด้วย

ระหว่างวันหยุดคริสต์มาสปี พ.ศ. 2442 (ค.ศ. 1899) ถึงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2443 (ค.ศ. 1900) สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธได้รับพระราชวโรกาสเข้าเฝ้าพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 และพระมเหสีเป็นการส่วนพระองค์ ซึ่งรัสเซียถือว่าเป็นการเยือนระดับราชวงศ์ของไทยที่สำคัญที่สุด นับจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสรัสเซียเมื่อปี พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) เป็นต้นมา

สมัยหลังการปฏิวัติรัสเซีย พ.ศ. 2460 (ค.ศ. 1917) หลังเกิดการปฏิวัติชนชั้นกระฎุมพี (Bourgeois Revolution) ความสัมพันธ์ทางการทูตของรัฐบาลสยามกับประเทศรัสเซียชะงักลงชั่วคราว การสถาปนาความสัมพันธ์เริ่มขึ้นใหม่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จะอุบัติขึ้น โดยรัฐบาลไทยตัดสินใจเริ่มดำเนินการเพื่อให้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ระหว่างไทยกับสหภาพโซเวียตขึ้นมาใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2482 (ค.ศ. 1939) และกระบวนการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับสหภาพโซเวียตดำเนินไปอย่างประสบความสำเร็จเมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2484 (ค.ศ. 1941) และเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหภาพโซเวียต

ความสัมพันธ์ในช่วงสงครามเย็นรัฐบาลของทั้งไทยและสหภาพโซเวียตใช้การทูตในการรักษาความสัมพันธ์ และเห็นอกเห็นใจระหว่างสองประเทศอย่างยั่งยืน รัฐบาลไทยได้ส่งคณะผู้แทนคณะแรกมาเยือนสหภาพโซเวียตอย่างเป็นทางการเพื่อเข้าร่วมงานฉลองครบรอบ 800 ปีการก่อตั้งกรุงมอสโกเมื่อปี พ.ศ. 2490 (ค.ศ. 1947) และที่สำคัญรัฐบาลของสองประเทศได้ตกลงร่วมกันในการยกระดับความสัมพันธ์ทางการทูตโดยได้แลกเปลี่ยนสาส์นในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2499 ค.ศ. 1956 คือ ต่างฝ่ายต่างยกระดับหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูตจากระดับอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม ไปสู่ระดับเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม โดยรัฐบาลสหภาพโซเวียตแต่งตั้งนายอิวาน ยาคุชิน (Ivan N. Yakushin) เป็นเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มประจำประเทศไทยเป็นคนแรกโดยถวายสาส์นตราตั้งต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 (ค.ศ. 1956) ในขณะที่ฝ่ายไทยได้แต่งตั้งนายจี๊ด เศรษฐบุตร มาดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มประจำสหภาพโซเวียตเป็นคนแรก พร้อมกันนั้น รัฐบาลสหภาพโซเวียตได้มอบเอกสารสนธิประจำตำแหน่งของนายนิคิต้า ครุสชอฟ (Nikita Krushchev) ขณะดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์สหภาพโซเวียตประจำกรุงมอสโกที่ติดเลขที่ 3 ถนน Eropkinsky Pereylok ให้เป็นที่ตั้งของสำนักงานสถานเอกอัครราชทูตไทยและทำเนียบของเอกอัครราชทูตไทยอย่างสมเกียรติ และยังคงใช้เป็นทำเนียบเอกอัครราชทูตมาจนถึงทุกวันนี้ ส่วนไทยก็ได้มอบอาคารเลขที่ 108 ที่ถนนสารไพให้เป็นที่ตั้งสำนักงานสถานเอกอัครราชทูตสหภาพโซเวียต

รัฐบาลของสองประเทศก็ประสบความสำเร็จในการขยายความสัมพันธ์ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการค้า โดยได้มีการลงนามความตกลงทางการค้า (Trade Agreement) ฉบับแรกเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2513 (ค.ศ. 1970) และการแลกเปลี่ยนหนังสือการจัดตั้งสำนักงานผู้แทนการค้า (Trade Representative Office) ในวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2514 (ค.ศ. 1971) ได้เปิดเส้นทางคมนาคมทางอากาศระหว่างกันเป็นครั้งแรกซึ่งชาวไทยได้รู้จักสายการบินแอโรฟลอตที่ทำการบินระหว่างกรุงมอสโกกับกรุงเทพฯ ด้วยเครื่องบินอิล 72 (Ilyushin 72) หลังจากนั้น บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) จึงได้เปิดเที่ยวบินปฐมฤกษ์ ในเส้นทางกรุงเทพฯ-กรุงมอสโกเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005)

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซีย (สหภาพโซเวียต) ในช่วงวิกฤติการณ์เขมรการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองในกลุ่มประเทศอินโดจีนซึ่งประกอบด้วยเวียดนาม ลาวและเขมรในช่วงปีพ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เดินทางไปเยือนสหภาพโซเวียตในเวลาใกล้เคียงกัน คือ ระหว่างวันที่ 21-27 มีนาคม พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979) การเยือนสหภาพโซเวียตของพลเอกเกรียงศักดิ์ฯ เป็นการเยือนในระดับผู้นำรัฐบาลครั้งแรกของไทย นับตั้งแต่ที่สองประเทศได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเป็นต้นมา

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซียในสมัยของการปฏิรูปทางการเมืองในสหภาพโซเวียต การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และการสร้างสรรค์สันติภาพในกัมพูชาสิ้นสุดลงในช่วงปลายทศวรรษที่ 80 มีการปรับสัมพันธภาพระหว่างจีนกับสหภาพโซเวียต ระหว่างปี พ.ศ. 2529- 2532 (ค.ศ. 1986-1989) และการเข้าร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาแก้มพูชาอย่างแข็งขันของรัฐบาลไทย โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย และสหภาพโซเวียตเป็นครั้งแรก โดย นายเอดูอาร์ด เชวารัดนาเดเซ (Eduard Shevardnadze) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไปเยือนไทยเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2530 (ค.ศ. 1987) ซึ่งได้หารือกับ พล.อ.อ. สิทธิ เสวตศิลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ต่อมามีการเสด็จเยือนของราชวงศ์ระดับสูงถึง 3 พระองค์ ได้แก่ การเสด็จเยือนอย่างเป็นทางการของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เมื่อวันที่ 16-21 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) การเสด็จเยือนสหภาพโซเวียตของเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในปีเดียวกัน และการเสด็จเยือนสหพันธรัฐรัสเซียของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระหว่างวันที่ 17-24 มีนาคม พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) ในขณะที่สหภาพโซเวียตได้ส่งคณะผู้แทนทางการระดับสูงนำโดยนายนิโคไล ไรซคอฟ (Nikolai Ryzhkov) นายกรัฐมนตรี เยือนไทยเป็นการตอบแทน ระหว่างวันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1990) และถือเป็นการเยือนไทยครั้งแรกในระดับหัวหน้าคณะรัฐบาล

นับจากปีพ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) ประเทศไทยเป็นประเทศแรก ๆ ที่รับรองเอกราชของสหพันธรัฐรัสเซีย ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซียจึงได้ก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ ซึ่งเป็นยุคแห่งการเสริมสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน นำไปสู่เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซีย นับแต่สองประเทศได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเป็นต้นมา คือ การเยือนไทยของประธานาธิบดี วลาดิมีร์ ปูติน ได้เดินทางมาเยือนในฐานะพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) ประธานาธิบดีปูตินและนางลยุดมิล่า ปูตินา ภริยา และคณะได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานวโรกาสให้เข้าเฝ้า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้พระราชทานงานเลี้ยงอาหารค่ำเป็นเกียรติแก่ผู้นำสูงสุดของประเทศ รัสเซีย ผู้นำรัสเซียได้แสดงให้เห็น

เห็นถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดอันอบอุ่นของสองประเทศ โดยได้ถวายสำเนาพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในงานเลี้ยงอาหารค่ำ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงฉายพระรูปกับซาร์นิโคลัสที่ 2 และจักรพรรดินี มาเรีย เฟโอโดรอฟนา ณ พระตำหนักอเล็กซานเดรีย พระราชวังซาร์วิกเซโล เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897)

แถวหน้า (ซ้ายไปขวา): แกรนด์ดัชเชสโอลก้า อเล็กซานดรอฟนา (พระขนิษฐาของสมเด็จพระจักรพรรดินีโคลัสที่ 2), พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 , จักรพรรดินี มาเรีย เฟโอโดรอฟนาแห่งรัสเซีย , สมเด็จพระจักรพรรดินีโคลัสที่ 2 แห่งรัสเซีย และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร (รัชกาลที่ 6).

แถวหลัง (ซ้ายไปขวา): พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ กรมหมื่นสวัสดิวัดนวิศิษฎ์, เคานต์มูเรฟ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของรัสเซีย), พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันดมงคล กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย และพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าจิรประวัติวรเดช

ส่วนการเสด็จฯ เยือนสหพันธรัฐรัสเซียอย่างเป็นทางการของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในฐานะผู้แทนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นการเสด็จเยือนประเทศรัสเซียในระดับประมุขของไทยเป็นครั้งแรกในรอบ 110 ปี ที่ประเทศไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศรัสเซียเมื่อปี พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) เป็นต้นมา

ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษ

บทนำ

อังกฤษเริ่มเข้ามาติดต่อกับกรุงศรีอยุธยา ใน พ.ศ. 2155 (ค.ศ. 1612) ตรงกับสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม โดยต้องการเจริญสัมพันธไมตรีและการค้ากับไทย แต่การค้าของอังกฤษไม่ค่อยประสบผลสำเร็จมากนัก เมื่อ พ.ศ. 2230 (ค.ศ. 1687) ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงศรีอยุธยากับอังกฤษจึงยุติลงจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์จึงมีการค้าขายกันใหม่และเจริญรุ่งเรืองจนถึงปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษ

สมัยอยุธยา อังกฤษเข้ามาติดต่อกับกรุงศรีอยุธยา ใน พ.ศ. 2155 (ค.ศ. 1612) ตรงกับสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการค้าและสินค้าที่อังกฤษนำเข้ามายาขายในกรุงศรีอยุธยา และหัวเมืองคือผ้าชนิดต่าง ๆ

สมัยรัตนโกสินทร์ อังกฤษได้ส่งทูตเข้ามาเจรจาทางการค้าเป็นระยะ ๆ และได้จัดทำสัญญากับไทย ในปี พ.ศ. 2364 (ค.ศ. 1821) มาควิส เฮสติงส์ ผู้สำเร็จราชการอังกฤษที่อินเดียได้แต่งตั้ง จอห์น ครอว์เฟิร์ด เป็นทูตเดินทางเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรี และเจรจาเรื่องการค้ากับไทยแต่ประสบความล้มเหลว มีการเดินเรือสินค้าของอังกฤษเข้ามาติดต่อกับค้าขายกับไทยมากขึ้น ซึ่งไทยก็เปิดให้มีการค้าขายอย่างสะดวกตามระเบียบกฎหมายที่ทางการไทยกำหนดไว้

ในปี พ.ศ. 2368 (ค.ศ. 1825) สมัยรัชกาลที่ 3 ลอร์ด แอมเฮอร์ส ผู้สำเร็จราชการอังกฤษที่อินเดียคนใหม่ ได้ส่งร้อยเอกเฮนรี เบอร์นี เดินทางเข้ามาเจรจากับราชสำนักไทย ใช้เวลาเจรจากับ 5 เดือน ในที่สุดไทยกับอังกฤษก็สามารถทำสัญญาทางพระราชไมตรีและการพาณิชย์ (เรียกสั้น ๆ ว่า สนธิสัญญาเบอร์นี) ลงวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2369 (ค.ศ. 1826) ขึ้นมา อังกฤษยอมรับอธิปไตยของไทยเหนือเมืองไทรบุรี กลันตัน และตรังกานู สัญญาเบอร์นี อังกฤษได้รับประโยชน์จากการค้า ส่วนไทยได้รับความเสมอภาคและการมีอำนาจเหนือหัวเมืองมลายูบางเมือง ในปี พ.ศ. 2393 (ค.ศ. 1850) ตอนปลายสมัยรัชกาลที่ 3 อังกฤษจึงส่งเซอร์ เจมส์ บรูค เดินทางเข้ามาขอแก้ไขสัญญาเบอร์นีกับไทย แต่การเจรจาจึงไม่ประสบผลสำเร็จ ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับอังกฤษจึงเป็นไปตามสนธิสัญญาเบอร์นีที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2369 (ค.ศ. 1826)

วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2398 (ค.ศ. 1855) มีการลงนามในสนธิสัญญาเบาว์ริง (Bowring treaty) ซึ่งเป็นสนธิสัญญาทางการค้าระหว่างประเทศสยามกับอังกฤษ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 โดย เซอร์ จอห์น เบาว์ริง (Sir, John Bowring) ได้เชิญพระราชสาสน์ของสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรีย พร้อมด้วยเครื่องราชบรรณาการเข้ามาทำสนธิสัญญาทางไมตรี คณะของเบาว์ริงเดินทางมาถึงปากน้ำเจ้าพระยาเมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2398 (ค.ศ. 1855) รัชกาลที่ 4 ได้ตระหนักถึงภัยจากลัทธิจักรวรรดินิยม จึงยอมตกลงทำสัญญาทางการค้าเพื่อรักษาเอกราช สนธิสัญญาเบาว์ริงทำให้

เกิดการค้าเสรี ถือเป็นการสิ้นสุดของการผูกขาดการค้าต่างประเทศ โดยพระคลังสินค้าของกษัตริย์ และเจ้านายสยาม ต่อมาสนธิสัญญาเบาว์ริงได้กลายเป็นต้นแบบของการทำสนธิสัญญาทางการค้ากับประเทศต่าง ๆ ที่เข้ามาเจรจากับสยาม สนธิสัญญาเบาว์ริงใช้บังคับอยู่นานกว่า 70 ปี จนกระทั่งมีการแก้ไข และค่อย ๆ ขยายออกไปในสมัยรัชกาลที่ 6 หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง ปี พ.ศ. 2482 (ค.ศ. 1939) สมัยรัฐบาล พลตรี ป. พิบูลสงครามจึงมีการแก้ไขและลงนามในสนธิสัญญาใหม่กับโลกตะวันตก และญี่ปุ่นทั้งหมด

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษในขณะนั้นมีได้มีเพียงสนธิสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษ ใน พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) เท่านั้น แต่ยังมีปัญหาเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของคนในบังคับ ไทยกับ อังกฤษสามารถบรรลุข้อตกลงกันได้จนกระทั่งมีการลงนามในสนธิสัญญาเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2452 (ค.ศ. 1909) สรุปสาระสำคัญมีดังนี้

1. รัฐบาลไทยยอมยกเลิกสิทธิการปกครองและการบังคับบัญชาเหนือดินแดนรัฐมลายู ซึ่งประกอบด้วย ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานุและปะลิส รวมทั้งเกาะใกล้เคียงให้แก่อังกฤษ

2. คนในบังคับอังกฤษที่เป็นชาวเอเชียและจดทะเบียนก่อนวันเซ็นสัญญาจะย้ายไปขึ้นศาลไทย มีตุลาการแล้วแต่ไทยจะแต่งตั้ง แต่เวลาพิจารณาตัดสินคดีสูงสุดอังกฤษจะไม่นั่งฟังอยู่ด้วยกรณีของคนในบังคับ อังกฤษเป็นจำเลย กองศาลอาจพิจารณาขอถอนคดีได้ส่วนคนในบังคับที่จดทะเบียนหลังวันเซ็นสัญญาจะอยู่ในอำนาจศาลไทย คนในบังคับเหล่านี้จะเปลี่ยนไปขึ้นศาลไทยทั้งหมดอย่างเต็มที่เมื่อประเทศไทย มีประมวลกฎหมายลักษณะอาญา และกฎหมายแพ่งพาณิชย์ กฎหมายลักษณะวิธีพิจารณาคดี และกฎหมาย ลักษณะพระธรรมนูญจัดตั้งศาลแล้ว

นอกจากนี้ ยังมีการทำสนธิสัญญาว่าด้วยการปักปันเขตแดนและสนธิสัญญาเรื่องอำนาจศาลแยก เป็นพิเศษอีกด้วย รวมทั้งภาคผนวกว่า ต้องการยกเลิกสนธิสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษ ปี พ.ศ. 2440 (ค.ศ. 1897) และว่าด้วยการสร้างทางรถไฟสายใต้ ซึ่งรัฐบาลอังกฤษจะให้เงินกู้ในการก่อสร้าง ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าอังกฤษจะต้องเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยือนสหราชอาณาจักรระหว่าง วันที่ 19-23 กรกฎาคม พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) ในการนี้สมเด็จพระนางเจ้าอลิซาเบธที่ 2 แห่งอังกฤษ และดยุคแห่งเอดินบะระ พระสวามี ถวายการต้อนรับที่สถานีรถไฟเอดินบะระ

วันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2539 (ค.ศ. 1996) สมเด็จพระบรมราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 2 แห่งประเทศ สหราชอาณาจักร และเจ้าฟ้าชายฟิลิป ดยุกแห่งเอดินบะระ พระราชสวามี เสด็จฯ เยือนไทยอย่างเป็นทางการในฐานะพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในโอกาสปีกาญจนาภิเษก จุลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี

ความสัมพันธ์ทางการเมืองไทย-สหราชอาณาจักร

ไทยกับสหราชอาณาจักรมีความสัมพันธ์กันมาช้านาน มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2398 (ค.ศ. 1855) ในเวลานั้น สหราชอาณาจักรได้ตั้งสถานกงสุลขึ้นในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2425 (ค.ศ. 1882) (พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ (พระยศขณะนั้น คือ หม่อมเจ้า) ราชทูตได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระราชสาส์นตราตั้งแด่สมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย และได้เปิดสำนักงานผู้แทนทางการทูต (Siamese Legation) ขึ้นที่กรุงลอนดอน

ความสัมพันธ์ระหว่างกันดำเนินไปอย่างราบรื่นบนพื้นฐานของมิตรภาพ ทั้งในกรอบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นและขยายตัวครอบคลุมทุกสาขาของความร่วมมือ

ด้านการลงทุนในปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) สหราชอาณาจักรเป็นประเทศในยุโรปที่เข้ามาลงทุนคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เป็นอันดับ 4 มูลค่า 1,943 ล้านบาท ทั้งนี้ บริษัทใหญ่ที่ลงทุนอยู่ใน ปทท. ได้แก่ เทสโก้ (Tesco) บู้ตส์ (Boots) แสตนด์ชาร์ด ชาร์เตอร์ (Standard Chartered) บีพี (BP) โดยไทยได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการตลาดเติบโตสูง (high-growth market ส่วนการลงทุนของไทยในสหราชอาณาจักร ได้แก่ กิจการร้านอาหารไทย ซึ่งมีประมาณ 1,700 ร้านทั่วสหราชอาณาจักร ธุรกิจของกลุ่มโรงแรมแลนด์มาร์ค (Landmark Hotel Group) และเครื่องดื่มของบริษัทสยามไวน์เนอรี่เทรดดิ้ง (Siam Winery Trading)

การท่องเที่ยวในเดือน มกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) นักท่องเที่ยวจากสหราชอาณาจักรเดินทางมาไทย 946,919 คน (อันดับ 1 จากกลุ่มประเทศในยุโรป)

ภาพรวม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทย

เศรษฐกิจไทยในอดีตตั้งแต่ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบเพื่อยังชีพราวปีพ.ศ. 2398 (ค.ศ. 1855) สมัยรัชกาลที่ 4 จึงเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นแบบทุนนิยมมากขึ้นดังนี้

(1) ยกเลิกระบบการค้าผูกขาดและเปลี่ยนมาเป็นระบบการค้าเสรี การผูกขาดการค้าของหน่วยราชการที่แต่เดิมเรียกว่า “พระคลังสินค้า” ต้องยุติลง พ่อค้าชาวอังกฤษ และชาติตะวันตกอื่น ๆ สามารถซื้อขายสินค้ากับพ่อค้าไทยได้โดยตรง เป็นผลให้ปริมาณการค้าระหว่างไทยกับชาติตะวันตกขยายตัวกว้างขวาง

(2) ระบบการผลิตแบบยังชีพเปลี่ยนมาเป็นระบบการผลิตเพื่อการค้า ข้าวกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญของไทย

(3) มีการจัดตั้งโรงงานทอผ้าในปี พ.ศ. 2403 (ค.ศ. 1860) เพื่อใช้เครื่องจักรผลิตเหรียญกษาปณ์เพื่อทำให้การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าทำได้สะดวกคล่องตัวยิ่งขึ้น

ในสมัยรัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2475 (ค.ศ. 1932) ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ทำให้การส่งออกสินค้าไทยในตลาดโลกลดต่ำลงเนื่องจากไทยมีสินค้าเพื่อการส่งออกไม่กี่ชนิด เช่น ไม้สัก และดีบุก เกิดเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยรัฐเกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2475–2504 (ค.ศ. 1932–1961) รัฐบาลต้องเร่งส่งเสริมการขยายตัวการผลิตภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นโดยรัฐบาลเข้าดำเนินการผลิตโดยตรง เช่น โรงงานทอผ้า ยาสูบ ทำกระดาษ และโรงงานสุรา เป็นต้น

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงภาคเอกชนจึงเริ่มมีบทบาทมากขึ้นมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ในปีพ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) ผลจากการใช้แผนพัฒนาดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย

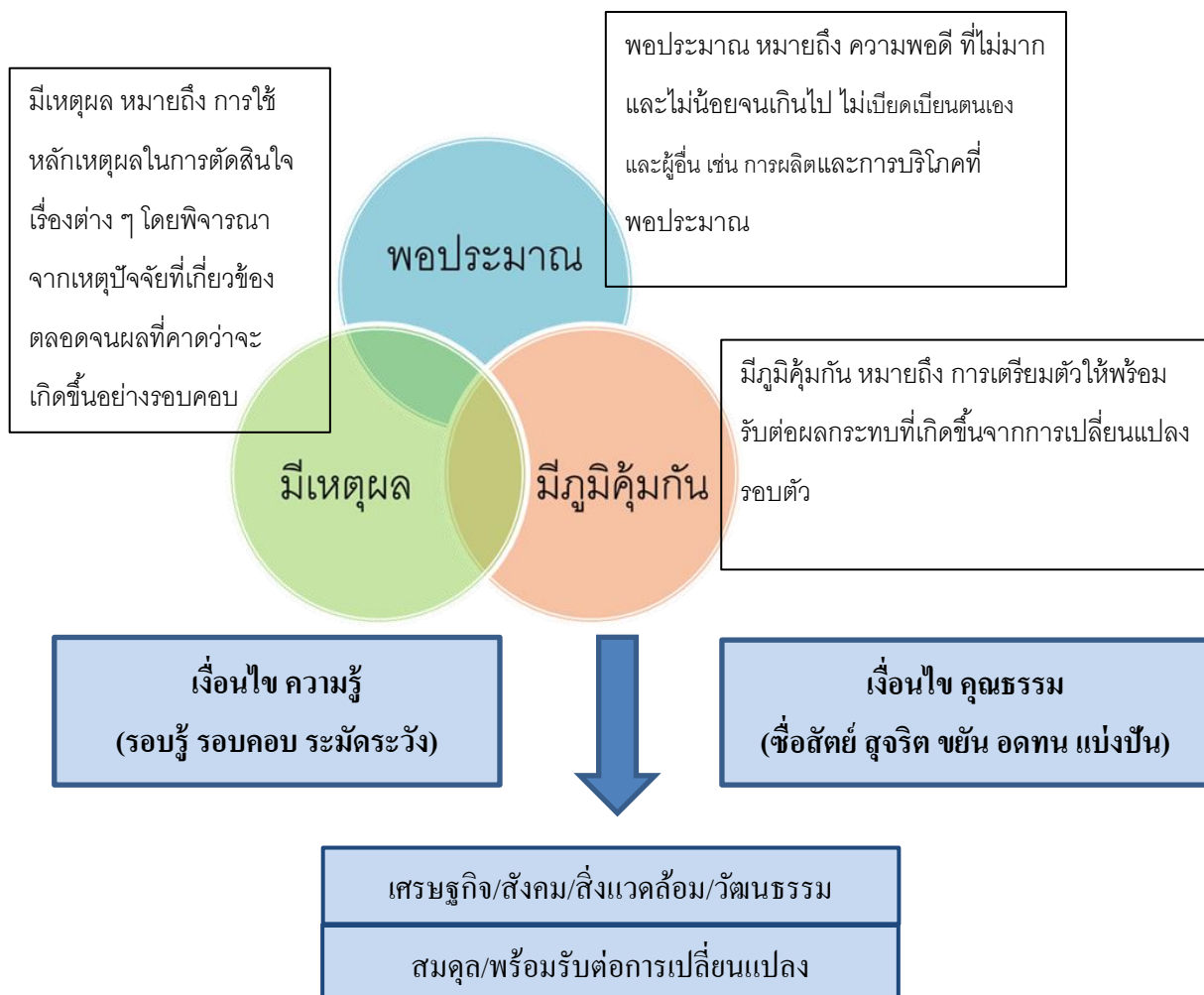
(1) ผลผลิตภาคการเกษตรจากเดิมมีเพียงข้าว ไม้สัก และยางพารา ต่อมาสินค้าออกหลากหลายมากขึ้น เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย และผลไม้ต่างๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ขณะเดียวกันมีการนำเครื่องจักรและเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่มาใช้มากขึ้น เป็นต้น

(2) ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมและการบริการ (ธนาคารพาณิชย์ การท่องเที่ยว โรงแรม) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การค้าระหว่างประเทศขยายตัวมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นมากทั้งสินค้าส่งออก และสินค้านำเข้า สินค้าส่งออกมีหลายชนิดมากขึ้นแต่เดิมมีเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร โดยนำมาสู่สินค้าอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เข้าประเทศเป็นหลักในปัจจุบัน เช่น ชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และแผงวงจรไฟฟ้า

การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้ประเทศไทยจัดเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่มีรายได้แบบผสมผสานจากทั้งภาคอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมบริการ โดยมีรายได้หลักมาจากการที่ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นอันมาก อาทิ พัทยา, ภูเก็ต, กรุงเทพมหานคร และเชียงใหม่ ซึ่งสร้างรายได้ในภาคการบริการให้แก่ประเทศ ในปี พ.ศ. 2555–2557 (ค.ศ. 2012 – ค.ศ. 2014) ภาคเศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวได้ดีเฉลี่ยประมาณร้อยละ 5 ต่อปี จนทำให้รายได้ประชาชาติต่อหัว (GNP Per Capita) ในปี พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) ประมาณ 196,240 บาท หรือประมาณ 6,041 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อคนต่อปี ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้ขยับฐานะขึ้นมาเป็นประเทศรายได้ปานกลางชั้นสูง (Upper Middle Income Country)

จากเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก และ ความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศไทย รวมไปถึงผลกระทบจากภัยธรรมชาติจากหลายครั้ง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงชี้แนะทางการดำเนินชีวิต “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ให้แก่ปวงชนชาวไทยมาเป็นระยะเวลานาน นับตั้งแต่ พ.ศ. 2517 (ค.ศ. 1974) เป็นต้นมา เพื่อมุ่งให้พสกนิกรได้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง และปลอดภัย ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในระดับโลก ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะจะทำให้เกิดผลดีต่อประชาชน ชุมชน และสังคมประเทศชาติ

ภาพรวมของสังคมไทย

ประชากรในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) จำนวนประชากรทั้งประเทศ 65 ล้านคน ชาย มีจำนวน 32 ล้านคน หญิง มีจำนวน 33 ล้านคน คนไทยมีความเป็นมิตรและมักยิ้มทักทายกัน ด้วยไมตรีอันอบอุ่นเสมอ ท่าทางที่เห็นเพื่อทักทาย คือ “ไหว้” ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความยืดหยุ่น ในการยอมรับผู้คนที่ยึดถือในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันตามศาสนาอื่น ๆ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

สถาบันที่สำคัญทางสังคมมีดังนี้

1. สถาบันครอบครัว ครอบครัวของชาวไทยปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวเดี่ยวประกอบด้วยสามี ภรรยา บุตร และอาจมีคนรับใช้อาศัยอยู่ด้วย แต่ก็ยังมีจำนวนไม่น้อยที่เป็นครอบครัวใหญ่ แต่ละครอบครัวยังมีคนหลายๆ รุ่น เช่น รุ่นปู่ย่า รุ่นพ่อแม่ และ รุ่น ลูกหลานร่วมอยู่บ้าน

2. สถาบันทางศาสนาและการศึกษา พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ดินแดนประเทศไทย เมื่อประมาณ พ.ศ. 236 (ก่อนคริสต์ศักราช) คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สังคมไทยมีความผูกพันกับพุทธศาสนามาก คนไทยนิยมเข้าวัดเพื่อทำบุญและถือศีลในช่วงที่มีเทศกาลสำคัญๆ เช่น วันปีใหม๋ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้เห็นประเพณีแห่เทียนพรรษา การทำบุญบังไฟได้ตามเมืองใหญ่ๆ ในชีวิตประจำวันคนไทยนิยมรวมกลุ่มเพื่อฟังเทศน์ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เคารพ สักการะพระภิกษุ พระมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นในชนบท เช่น การสร้างโรงเรียน สร้างบ่อน้ำสาธารณะ สร้างถนน เป็นต้น วัดเป็นสถาบันสำคัญของหมู่บ้าน เป็นศูนย์รวมของชาวชนบทปัจจุบันนี้ชาวตะวันตกได้หันมาสนใจพุทธศาสนากันมาก ปี พ.ศ. 2508 (ค.ศ. 1965) ได้มีการจัดตั้งสำนักงานองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกขึ้น ณ ประเทศไทย (พ.ศ.ล.) เพื่อเป็นศูนย์กลางของชาวพุทธทั่วโลก

ด้านการศึกษา ในสมัยกรุงศรีอยุธยาการศึกษายังจำกัดอยู่แค่ในวัดเพื่อศึกษาคำสอนของพุทธศาสนา ซึ่งตามประเพณีนิยมของชาวไทย เมื่อชายไทยอายุครบ 20 ปีขึ้นไป ก็มักจะอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระบวรพุทธศาสนาเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย และเพื่อเป็นการสนองพระคุณของบิดามารดา หากอายุยังไม่ครบ 20 ปี ก็จะเป็นการบวชเณร ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงสั้น ๆ เช่น ในช่วงวันหยุดภาคเรียน

ปัจจุบันการศึกษาภาคบังคับในประเทศไทยนั้นได้กำหนดให้เด็กไทยต้องเข้ารับการศึกษาย่างช้าสุดเมื่ออายุ 7 ปี ต้องจบการศึกษาอย่างน้อยที่สุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) หลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว นักเรียนสามารถจะเลือกเรียนต่อในสายอาชีพได้ ซึ่งการศึกษาภาคบังคับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับชั้นประถมศึกษา 6 ปี (ประถมศึกษาปีที่ 1-6) และมัธยมศึกษา 6 ปี (มัธยมศึกษาปีที่ 1-6) หลังจากนั้นจึงเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. สถาบันทางเศรษฐกิจ ชาวนาชนบทไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร มักทำอาชีพเกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น สินค้าออกที่สำคัญเศรษฐกิจของประเทศร้อยละ 90 เป็นผลผลิตทางเกษตรกรรม ได้แก่ ข้าว ยางพารา ข้าวโพด ไม้สัก ปอ มันสำปะหลัง

4. สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยทรงเป็นเสมือนจตุรมวลพลังแห่งความสามัคคีของคนไทยทั้งชาติมาตั้งแต่สมัยโบราณ จะเห็นได้จากในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คนไทยจะยึดถือวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปีเป็นวันสำคัญ และเป็น “วันพ่อ” คนไทยมักใช้โอกาสในวันสำคัญนี้ไปกราบและระลึกถึงพระคุณของ “พ่อ” ของตนเอง

ระบบสังคมไทย (Society system) โดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ระบบ คือ สังคมชนบท (Rural Society) และสังคมเมือง (Urban Society)

ลักษณะสังคมชนบท (Rural Society)

สังคมชนบท เป็นสังคมแบบชาวบ้าน (Folk Society) ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตร ทำให้ต้องพึ่งพาอาศัยแรงงานแลกเปลี่ยนกัน มีความใกล้ชิดกัน จึงมีความสนิทสนมกัน ชอบความสนุกสนานรื่นเริงจึงมักพบปะกันบ่อยครั้งจากงานประเพณีพื้นบ้าน

ลักษณะสังคมเมือง (Urban Society)

สังคมเมืองของไทยเป็นสังคมที่มีการแข่งขันกันสูงเนื่องมาจากความเจริญและค่าครองชีพสูง เป็นสังคมที่มีลักษณะเป็นธุรกิจ และ มีความหลากหลายทางอาชีพ มักไม่ค่อยพบปะหรือผูกพันกันมากนัก ในสังคม และไม่เน้นลักษณะงานประเพณีนิยมเท่ากับสังคมชนบท มีการปรับตัวโดยรับอิทธิพลจากสังคมวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ สูง

ภาพรวมทางด้านการเมืองการปกครองของประเทศไทยเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ กระทั่งวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2482 รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม คณะราษฎรปฏิวัติในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ และออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรัฐธรรมนูญฉบับที่ 1 เปลี่ยนชื่อประเทศ พร้อมกับเรียกประชาชน และสัญชาติจาก “สยาม” มาเป็น “ไทย” เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) ต่อมา มีประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 สิ้นสุดลง และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 แทน ซึ่งในรัฐธรรมนูญดังกล่าว ระบุว่า ประเทศไทยมีรูปแบบรัฐเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ และปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา หรือชื่อว่า ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

รูปแบบองค์กรบริหารอำนาจทั้งสามส่วนดังนี้

1. อำนาจนิตินิติบัญญัติ มีสถานินิตินิติบัญญัติแห่งชาติ ประกอบด้วยสมาชิกไม่เกินสองร้อยยี่สิบคน ทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ไม่มีระบุนวาระ

2. อำนาจบริหาร มีนายกรัฐมนตรี ซึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และรัฐมนตรีอื่นไม่เกินสามสิบห้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำกราบบังคมทูลของนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรบริหารอำนาจ ไม่มีระบุนวาระ นายกรัฐมนตรีเป็นประมุขแห่งอำนาจและเป็นหัวหน้ารัฐบาล

3. อำนาจตุลาการ มีระบบศาล ซึ่งประกอบด้วยศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง เป็นองค์กรบริหารอำนาจ มีประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นประมุขในส่วนของตน

พระยามโนปกรณนิติธาดา

นายกรัฐมนตรีคนแรกของไทย

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี (คนที่ 29)

ประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองแบบเป็นรัฐเดี่ยว ภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมายเดียวกันการใช้ อำนาจอธิปไตยทั้งภายในและภายนอกประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งประเทศ การปกครอง ภายในประเทศแม้จะมีการแบ่งอำนาจการปกครองไปตามเขตการปกครอง ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ที่แบ่งออกเป็น จังหวัด อำเภอ เพื่อกระจายอำนาจในการปกครองให้ดูแลทุกข์-สุขของประชาชนได้อย่างทั่วถึง โดยมีรัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองทุกฉบับกำหนดรูปแบบการปกครองไว้ว่าประเทศไทย มีการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ประชาชนไทยมีเสรีภาพทางการเมือง โดยเป็นไปตามหลักประชาธิปไตย

วัฒนธรรมไทยกับการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น มรดกทางวัฒนธรรม งานเทศกาล ประเพณี ทรัพยากรเหล่านี้เป็นสิ่งแสดงถึงความเป็นคนไทย (Thainess) และนับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่ต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวพักผ่อน ในขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวจะได้มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่จากสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงควรแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของไทยให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้ทำความเข้าใจและประพาศให้เหมาะสมกับสถานที่ที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ

ความหมายของวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทย หมายถึง วิถีชีวิต วิถีของคนไทย ในแต่ละภูมิภาคที่มีมาตั้งแต่อดีตที่เกิดจากการคิด ความเชื่อ ผ่านการทดลองปฏิบัติ มีกระบวนการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เราเรียกสิ่งนี้ว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” (Local Wisdom) อันได้แก่ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ยารักษาโรค ภาษา ความเชื่อ เป็นต้น และภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ได้มีการผสมผสาน หรือปรับเปลี่ยนตามบริบทของสังคม และมีการยอมรับจากสังคมมากขึ้น จนกระทั่งมีลักษณะร่วมกันของคนไทย ได้มีการสืบทอดมาถึงปัจจุบัน จึงเรียกสิ่งนี้ว่าเป็น “วัฒนธรรมไทย” (Thai Culture) นั่นเอง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมไทยที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้เพราะมีผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ ได้ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนตามภูมิภาค ต่าง ๆ ของประเทศไทย ที่มีสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศแตกต่างกัน จึงส่งผลคนไทยในแต่ละภูมิภาคได้สร้างสรรค์วัฒนธรรมมีลักษณะทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม สิ่งที่แสดงถึงความเป็นวัฒนธรรมร่วมกันของคนไทยที่เป็นอัตลักษณ์ ได้แก่ วัฒนธรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย (บ้าน วัด และวัง) วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมข้าว (อาหาร ขนมหไทย) วัฒนธรรมความเชื่อและศาสนา (งานเทศกาลและประเพณี) งานศิลปกรรมของไทย (สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และหัตถศิลป์) ภาษาและอักษรของไทย เป็นต้น

วัฒนธรรมไทยที่นักท่องเที่ยวควรทราบ

1. ที่อยู่อาศัย (บ้าน วัด และวัง)
2. วัฒนธรรมข้าว (อาหารและขนมหไทย)
3. ความเชื่อและศาสนา (งานเทศกาลและประเพณี)
4. ศิลปกรรมของไทย (ทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง)
5. ภาษาและวรรณคดี
6. การแต่งกาย

1. วัฒนธรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย (บ้าน วัด และวัง)

เดิมคนไทยนิยมให้คำว่า “เรือน” หมายถึง ที่พักอาศัย อย่างเช่น เรือนไทย เรือนเครื่องผูก เรือนเครื่องสับ เป็นต้น สำหรับคำว่า “บ้าน” หมายถึง หมู่บ้าน หรือ ชุมชน ที่มีเรือนหลาย ๆ หลังรวมกัน อย่างเช่น บ้านบางระจัน บ้านคลองบางหลวง เป็นต้น แต่ในปัจจุบันเรียกรวมกันว่า “บ้านเรือน” ในอดีตคนไทยสร้างบ้านเรือนอยู่บนที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ ทั้งนี้ เมื่อก่อนคนไทยใช้การคมนาคมทางน้ำมากกว่าทางบก และยังใช้แม่น้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภคในชีวิตประจำวัน ดังปรากฏบ้านเรือนตามแม่น้ำลำคลองในกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนได้รับการขนานนามว่า “เมืองเวนิสตะวันออก” ต่อมา เมื่อเริ่มการทำถนนและใช้เป็นทางคมนาคมหลัก การตั้งบ้านเรือนของคนไทยจึงย้ายมาอยู่สองข้างทางของถนนที่เป็นเส้นทางคมนาคมอย่างที่เราเห็นในปัจจุบันนี้ บ้านเรือนในแต่ละภูมิภาคของไทยก็จะมีลักษณะเฉพาะของภูมินาณั้น ๆ แต่สิ่งที่คล้ายกันคือนิยมสร้างบ้านด้วย “ไม้” โดยจะใช้ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ตามแต่ละภูมินาณั้น ไม้ที่นิยมในการสร้างบ้านอย่างเช่น ไม้สัก เป็นต้น

ปัจจุบัน การสร้างบ้านเรือนเป็นแบบร่วมสมัยมากขึ้น ใช้วัสดุที่มีความคงทน อย่างเช่น อิฐ ปูน มากขึ้น แต่ที่ยังปรากฏเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างบ้านเรือนของคนไทยยังคงอยู่ทุกวันนี้ อย่างเช่น การสร้างบ้านหันไปทางทิศเหนือหรือใต้ จะไม่หันรับดวงอาทิตย์ คือหันไปทางทิศตะวันออกหรือตะวันตก การสร้างบ้านใดเวียนขวาหรือตามเข็มนาฬิกา การนอนต้องหันไปทิศตะวันออก หรือทิศใต้ ไม่หันไปทางทิศตะวันตก หรือทิศเหนือ นิยมปลูกต้นไม้ที่เป็นมงคลไว้ในบ้าน อย่างเช่น ต้นขนุน ต้นมะขาม ต้นมะยม เป็นต้น

“วัด” หมายถึง สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ แต่เดิมใช้คำว่า “อาราม” ปัจจุบันนิยมใช้รวมกัน “วัดอาราม” วัด มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาแต่อดีต วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่ทำให้ผู้คนมาพบปะสังสรรค์ หรือ และยังเป็นที่ทำให้ความรู้ ก่อนที่จะมีการสร้างโรงเรียนขึ้น และยังเป็นยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้กับคนไทยที่นับถือศาสนาหรือความเชื่ออื่นได้อย่างสงบสุข

วัด เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ วัดมี 2 ประเภท ได้แก่ วัดราษฎร์ กับวัดหลวง วัดราษฎร์ หมายถึง วัดที่ประชาชนสร้างขึ้นเพื่ออุทิศถวายแด่พระพุทธศาสนา วัดหลวง หมายถึง วัดที่ได้สร้าง หรือบูรณะ หรือปฏิสังขรณ์ โดยพระมหากษัตริย์ พระราชินี หรือพระบรมวงศานุวงศ์ เป็นต้น ดูได้จากชื่อของวัด อย่างเช่น วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ดูจากสร้อยชื่อต่อท้าย “ราชวรวิหาร” ถ้าเป็นวัดราษฎร์จะไม่มี เป็นต้น พระอารามหลวงมีหลายระดับชั้น แต่ที่สำคัญที่สุดมี 8 วัดที่เป็นวัดประจำรัชกาลที่ 1-9 ได้แก่

- วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร วัดประจำรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

- วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร วัดประจำรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
- วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร วัดประจำรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
- วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร วัดประจำรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร วัดประจำรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- วัดบวรนิเวศวิหารราชวรวิหาร วัดประจำรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร วัดประจำรัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
- วัดสุทัศน์เทพวรารามราชวรมหาวิหาร วัดประจำรัชกาลที่ 8 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร
- วัดพระรามเก้ากาญจนาภิเษก วัดประจำรัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

วัดประจำรัชกาล ทั้ง 9 วัด มีความเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์ ส่วนใหญ่เป็นวัดที่พระมหากษัตริย์ทรงสร้าง หรือบูรณะปฏิสังขรณ์ หรือทรงผนวชที่วัดนั้น เมื่อสิ้นรัชกาลนั้น ๆ ก็ได้มีการอัญเชิญพระบรมอัฐิ หรือพระราชสรีรภาพไปประดิษฐานใต้ฐานพระประธานของวัดประจำรัชกาล

บริเวณภายในวัด หรืออาราม แบ่งออกเป็น 2 เขต คือ เขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส ส่วนที่เป็นเขตพุทธาวาส คือ ที่ตั้งของอาคารที่เรียกว่า อุโบสถ (โบสถ์) หรือ วิหาร เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปที่สำคัญของวันนั้น อุโบสถ กับวิหารต่างกันตรงที่ อุโบสถจะมีใบเสมาปักอยู่ทั้งสี่ทิศหรือแปดทิศของตัวอาคาร แต่วิหารไม่มีใบเสมา ใบเสมา คือ แท่งหิน หรือแผ่นหิน ที่เป็นสัญลักษณ์ของการบอกพื้นที่เป็นเขตวิสสุคามสีมาของพื้นที่วัดหรืออารามนั้น ในเขตพุทธาวาสยังปรากฏ เจดีย์ หรือ ปรางค์ ที่สถาปติยกรรม ที่สร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า หรืออัฐิของบุคคลสำคัญ อย่างเช่น พระมหากษัตริย์ก็ได้ ประชาชนสามารถเข้าไปในเขตพุทธาวาสเพื่อสักการะพระพุทธรูปในอุโบสถ วิหาร หรือเจดีย์ หรือปรางค์ประธานของวัดได้ สำหรับเขตสังฆาวาส เป็นที่ตั้งของกุฏิ หรือที่พักของคณะสงฆ์ที่จำพรรษาในวัดนั้น วัดที่มีลักษณะเฉพาะแห่งหนึ่งและนับได้ว่าเป็นศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนาของวัฒนธรรมไทย ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้วมรกต) เป็นวัดที่สร้างขึ้นในพระบรมมหาราชวัง มีแต่เขตพุทธาวาส ไม่มีเขตสังฆาวาส เพราะไม่มีพระสงฆ์จำพรรษาอยู่นั่นเอง ดังนั้น มักคุเทศก์ควรแนะนำให้นักท่องเที่ยวแต่งกายให้เหมาะสมและสำรวมกิริยา วาจา เมื่อเข้ามาในวัด

วัง เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ สิ่ง que แสดงถึงวัฒนธรรมไทย ที่ชัดเจนอีกอย่าง คือ ความจงรักภักดีของคนไทยที่ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ ด้วยพระกรุณาธิคุณ ของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันทำให้คนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็น ไทยสืบมา ปัจจุบันยังมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ สามารถเข้า เยี่ยมชมพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง วัง และพระตำหนัก อันเป็นที่ประทับ หรือ ทรงงานขององค์ พระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์ อีกด้วย

วัด และวัง เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปกรรมของไทยทั้งทางด้าน สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม แสดงถึงความเชื่อและศาสนาซึ่งเป็นรากเหง้าของวัฒนธรรมไทย

2. วัฒนธรรมข้าว (อาหารและขนมไทย)

อาหารหลักของคนไทย คือ ข้าว นับได้ว่าข้าวเป็นวัฒนธรรมร่วมของคนไทยทุกภูมิภาค การรับประทานอาหารในชีวิตประจำวันของคนไทย ในสำรับอาหารจะต้องมี ข้าวและกับข้าว กับข้าวที่นิยม รับประทาน น้ำพริก ผักสด รวมทั้งอาหารประเภท ต้ม ผัด แกง หรือทอด ที่มีส่วนผสมมาจากเนื้อสัตว์ หรือพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น อาหารไทยมีความหลากหลายทั้งส่วนผสมและรสชาติที่แตกต่างกันตาม ลักษณะภูมิภาค อาหารไทยที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว อย่างเช่น ผัดไทย หรือก๋วยเตี๋ยวผัดไทย แม้ว่าทำ มาจากเส้นก๋วยเตี๋ยวของคนจีน แต่แป้งที่ทำเส้นก๋วยเตี๋ยวก็ได้มาจากข้าวนั่นเอง

ช่วงเวลาในอดีตประมาณช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ข้าวมีราคาแพง รัฐบาลไทยณรงค์ให้มิ การรับประทานเส้นก๋วยเตี๋ยวแทนซึ่งมีราคาถูกกว่า คนไทยชอบอาหารที่มีรสชาติ จึงได้นำก๋วยเตี๋ยวมาผัด รวมกับไข่ หมู กุ้งแห้ง ผักปรุงรสด้วยน้ำมะขาม น้ำตาลให้มีความกลมกล่อมมากขึ้น จนได้รับความนิยม มากมาจนถึงปัจจุบัน ต้มยำกุ้ง เป็นอาหารไทยอันดับแรก ๆ ที่นักท่องเที่ยวต้องสั่งมารับประทาน ต้มยำกุ้ง เป็นอาหารที่มีอัตลักษณ์ของอาหารไทยแท้ ส่วนผสมและรสชาติ มาจากพืชที่เป็นสมุนไพร ที่มีประโยชน์ ต่อร่างกาย นอกจากนี้ แกงมัสมั่น เป็นอาหารที่ได้รับความนิยมอย่างมาก แกงมัสมั่นเป็นอาหารที่ได้รับ อิทธิพลมาจากอาหารจากแถบมลายู เพราะมีการใช้เครื่องเทศในการปรุงอาหาร มีกลิ่นหอมรสชาติดีมาก และยังมี ส้มตำ เป็นอาหารท้องถิ่นจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยก็ได้รับความนิยมอย่างมากจาก นักท่องเที่ยวทั้งไทย และต่างประเทศ

ขนมไทย มีความรสชาติที่หวานละมุน ด้วยส่วนผสมที่ทำจาก แป้ง กะทิ และน้ำตาล ขนมไทยแท้ อย่างเช่น ลอดช่อง ขนมชั้น ขนมเปียกปูน ทับทิมกรอบ ถ้าเป็นขนมไทยประเภท ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง เป็นขนมที่ใช้ไข่มาเป็นส่วนผสมได้รับอิทธิพลมาจากขนมของฝรั่ง ซึ่งทราบกันดีว่ามีต้นกำเนิด มาตั้งแต่สมัยอยุธยา ที่มีท้าวทองกีบม้า ซึ่งเป็นลูกครึ่งโปรตุเกสและญีปุ่น เป็นผู้ประดิษฐ์ขนมเหล่านี้ขึ้นมา อย่างไรก็ตาม อาหารและขนมไทย มีส่วนผสมหลัก คือ แป้ง แป้งส่วนใหญ่มาจากข้าว ดังนั้น กล่าวได้ว่า ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย และเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นวัฒนธรรมไทยได้อย่างชัดเจน

3. ความเชื่อและศาสนา (งานเทศกาลและประเพณี)

ความเชื่อ คือ ความคิดของคนในสังคม มีการแสดงพฤติกรรมหรือพิธีกรรมตามความเชื่อนั้น และได้รับการยอมรับจากสังคมและมีการสืบทอดต่อมาจนกระทั่งกลายมาเป็นประเพณีของสังคมนั้น ศาสนา ต่างจากความเชื่อตรงที่ศาสนา มีหลักคำสอน มีเหตุมีผลที่สามารถอธิบายได้ มีผู้ถ่ายทอดหลักธรรม และมีสถานที่ที่ประกอบพิธีกรรม แต่ทั้งความเชื่อและศาสนานับได้ว่าเป็นวัฒนธรรมทางด้านจิตใจของคนไทยมาอย่างช้านาน เป็นหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของคนไทยให้อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

วัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวกับประเพณีทั้งสิบสองเดือน ที่มีรากฐานมาจากความเชื่อ และศาสนา อย่างเช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสำคัญเหล่านี้เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ อย่างเช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันสารทไทย เป็นต้น ประเพณีส่วนใหญ่จะมีการปฏิบัติตามพิธีกรรมที่สืบทอดกันมา แต่ถ้ามีการละเล่น รื่นเริงในงานนั้น ก็จะเรียกว่า งานเทศกาล อย่างเช่น งานเทศกาลประเพณีสงกรานต์ พิธีกรรมจะต้องไปวัดทำบุญ ขนทรายเข้าวัด ไปสรงน้ำพระ หลังจากนั้นก็มีการเล่นน้ำกันอย่างสนุกสนาน งานเทศกาลประเพณีลอยกระทง พิธีกรรมไปพึ่งเทศน์มหาชาติที่วัด ทำกระทงเพื่อไปสักการะพระแม่คงคา หลังจากนั้นก็มีการเล่นพลุดอกไม้ไฟ เป็นต้น

ประเพณีสงกรานต์สืบทอดมาแต่โบราณ หมายถึง ส่องท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เดิมวันที่จัดเทศกาลกำหนดโดยการคำนวณทางดาราศาสตร์ แต่ปัจจุบันระบุแน่นอนว่า 13 ถึง 15 เมษายน ของทุกปี

ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ก็มีงานเทศกาลประเพณีแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่ ส่วนใหญ่ก็เกี่ยวพันกับการดำรงชีวิตของคนไทย อย่างเช่น ประเพณีเกี่ยวกับการทำ ปลูกข้าว เกี่ยวข้าว ทำบุญขวัญข้าว หรือ ประเพณีที่แสดงความเคารพต้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่น อย่างเช่น การบูชาผีขุนน้ำ ผีนา ผีปู่ ผีย่า และผีบรรพบุรุษ หรือถ้าไม่เกี่ยวกับความเชื่อและศาสนา ก็จะนำสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจัดเป็น

งานเทศกาลขึ้นมา อย่างเช่น งานบุพผาชาดิของเชียงใหม่ งานดอกฝ้ายบานของเลย งานเทศกาลว่าว ที่สนามหลวง เป็นต้น

4. ศิลปกรรมของไทย (ทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง)

สิ่งที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมไทย และเป็นเอกลักษณ์ของไทยที่สำคัญ ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาก ได้แก่ ศิลปกรรมของไทย ซึ่งนับได้ว่าเป็นวัฒนธรรมสุนทรียะ ทั้งด้าน สถาปัตยกรรมไทย (บ้าน วัด วัง) ที่เป็นของไทยประเพณีดั้งเดิม หรือที่มีการผสมผสานกับศิลปะของ ภายนอก อย่างเช่น จีน พม่า ฝรั่งเศส อิตาลี อังกฤษ เป็นต้น ด้านประติมากรรม ที่มีแรงบันดาลใจ จากศาสนา อย่างเช่น พระพุทธรูป เทวรูป เป็นต้น ด้านจิตรกรรม ภาพเขียนฝาผนังตามอาคารสำคัญ ทั้ง วัดและวัง อย่างเช่น ภาพเล่าเรื่องราวมเกียรติที่ฝาผนังระเบียงคดที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือภาพ เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณี การรักษาโรคแบบสมัยโบราณ ตามฝาผนังของศาลารายรอบพระอุโบสถวัด พระเชตุพนวิมลมังคลาราม หรือวัดโพธิ์ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกแห่งความทรงจำของโลก

ศิลปะการแสดงของไทย มีทั้งที่เป็นศิลปะชั้นสูง อย่างเช่น โขน หนังตะลุง การเชิดหุ่นกระบอก ที่ได้รับการฟื้นฟูและเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีศิลปะการแสดงและการละเล่น พื้นบ้านในแต่ละภูมิภาค อย่างเช่น ลิเก ลำตัด หมอลำ หมอแคน รำโนราห์ สะล้อซอซึง เป็นต้น

ภาพการแสดงโขนและหนังใหญ่
บนฝาผนังของพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม หรือวัดโพธิ์

5. ภาษาและวรรณคดี

วัฒนธรรมการสื่อสารของไทย มีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ เพราะเรามีอักษรและภาษาไทยเป็นของตนเอง มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในรัชกาลพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระองค์ได้นำรูปแบบของอักษรมอญ โบราณและเขมรโบราณมาผสมผสาน มาประดิษฐ์เป็นลายสือไท และมีวิวัฒนาการมาเป็นอักษรไทย

ในปัจจุบัน และใช้ภาษาราชการของคนไทยทั่วประเทศ ในแต่ละภูมิภาคก็จะมีแตกต่างกันด้านภาษา หรือสำเนียงการพูด หรือบางภูมิภาคมีอักษรดั้งเดิมของแต่ละพื้นที่นั้นอีกด้วย

ภาษาและอักษร ทำให้เกิดการประพันธ์วรรณคดี ทั้งที่เป็นบทร้อยแก้วและร้อยกรองต่าง ๆ มากมาย อันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย อย่างเช่น รามเกียรติ์ สังข์ทอง พระอภัยมณี เสภาขุนช้างขุนแผน เป็นต้น หรือตำนาน นิทานพื้นบ้าน ซึ่งเรื่องเล่าเหล่านี้มักคุเทศก์สามารถนำมาเป็นเกร็ดเล็กเกร็ดน้อย เชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามาเที่ยวในประเทศไทย นิยมจะให้มัคคุเทศก์สอนภาษาไทยที่ใช้ สำหรับการทักทาย ขอบคุณ สั่งอาหาร ดังนั้น มัคคุเทศก์ควรจะสอนในสิ่งที่ถูกต้องและควรสอนเรื่อง มารยาทไทยที่ควรปฏิบัติให้แก่นักท่องเที่ยวด้วย อย่างเช่น กล่าวคำทักทาย ด้วยคำว่า สวัสดีค่ะ/ครับ พร้อมกับยกมือไหว้ หรือ กล่าวคำขอบคุณ หรือขอโทษ ได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ

ภาพแสดงศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง

6. การแต่งกาย

วัฒนธรรมการแต่งกายของไทย มีพัฒนาการตั้งแต่อดีตและมีความหลากหลายของแต่ละภูมิภาคของไทย โดยจะใช้วัสดุจากทำธรรมชาติมาทำถอดด้วยลวดลายอย่างงดงามและเป็นเอกลักษณ์ อย่างเช่น ทำจากฝ้าย หรือไหม ภาคกลางนิยมนุ่งโจงกระเบนทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ภาคเหนือ ภาคใต้ หรือภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้หญิงนิยมนุ่งผ้าซิ่น ผู้ชายนุ่งโสร่ง เป็นต้น ในปัจจุบัน วัฒนธรรมการแต่งกายของคนไทย ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสวมใส่ผ้าไทยมากขึ้น แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนตามบริบท

ของสังคมไทยและสังคมโลกมากขึ้น ที่สำคัญพื้นฐานการแต่งกายของไทย ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และกาลเทศะเป็นสำคัญ อย่างเช่น ถ้าเข้าไปเยี่ยมชมวัด หรือสถานที่สำคัญ มักคุเทศก์ควรจะแนะนำให้นักท่องเที่ยวแต่งกายด้วยชุดสุภาพ

ภาพที่ปรากฏบนเงินเหรียญและธนบัตรทุกชนิดของประเทศไทย ด้านหน้าของเงินเหรียญ และธนบัตรทุกชนิด เป็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ 9 ด้านหลังจะเป็นภาพของสถานที่สำคัญของประเทศไทยทั้งวัดและวัง และยังมีภาพของบุรพกษัตริย์ของไทยหลายพระองค์

วัฒนธรรมการแต่งกายของไทยสมัยอดีตนิยมนั่งโคงกระเบนทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

สรุป วัฒนธรรมไทยจะเกี่ยวข้องกับสถาบันที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยทุกคน นั่นคือ วัฒนธรรมที่ยึดถือสถาบันพระพุทธศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวในการประพฤติตนในสังคมอย่างสงบสุข เป็นวัฒนธรรมที่ผูกพันกับสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพยิ่งของปวงชนชาวไทย และมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยเป็นชาติเอกราช

ความเชื่อมโยงของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

การเชื่อมโยงของไทยไปยังประเทศเพื่อนบ้านในมิติต่าง ๆ เป็นความสนใจร่วมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยในกลุ่มอาเซียนรวมถึงประเทศไทย ดังเห็นได้จากการเดินทางประเภทรถยนต์ตั้งแต่ประเทศไทยเข้าไปยังประเทศลาว เวียดนาม กัมพูชา พม่า และมาเลเซีย หรือการท่องเที่ยวทางเรือที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยทางจังหวัดตราดเข้ายัง กัมพูชา ที่เมืองสีหนุวิลล์ ไปยังเมืองท่าชายฝั่งทะเลของเวียดนาม หรือในบริเวณประเทศพม่าได้มีการล่องเรือจากเมืองมะริดเชื่อมโยงไปยังเมืองภูเก็ต หรือการเดินทางโดยเส้นทางรถไฟจากสิงคโปร์มายัง ไทย กัมพูชา และเวียดนาม เห็นได้ว่าการเชื่อมโยงทั้งทางบก ได้แก่รถยนต์ รถไฟ หรือทางเรือ เกิดขึ้นทั่วไปในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในกลุ่มประเทศอาเซียน

การเชื่อมโยง Asean Connect ถือได้ว่าเป็นความสำคัญอย่างมากเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย การเชื่อมโยง Asean Connect ที่ผ่านประเทศไทย อาจแบ่งได้ตามภูมิภาคดังต่อไปนี้

ภาคเหนือ

เส้นทางการเชื่อมโยงระหว่างด่านของไทยไปยังด่านสากลของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ด่านแม่สายไปยังด่านท่าจีเหล็ก ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงบนพื้นที่สูงทางภูเขาในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายเข้ากับพื้นที่ของสหภาพเมียนมา วิถีชีวิตของคนในบริเวณท่าจีเหล็กในหมู่บ้านกะเหรี่ยงคองขาว ตลาดพลอย วัดพระหยกขาว พระสามมิติ วัดพระเจ้าระแงง หรือชาวพม่าเรียกว่า วัดไทยใหญ่ ซึ่งเป็นวัดที่กว้างใหญ่และสวยงามมาก พระธาตุเจดีย์ชเวดากอง แบบจำลองที่ตั้งอยู่บนเขาสูง ทำให้มองเห็นทิวทัศน์ของฝั่งประเทศไทยและของประเทศพม่า นอกจากนี้ ในบริเวณอำเภอเชียงแสนซึ่งมีการข้ามพรมแดนโดยทางเรือเข้าไปยังในเขตประเทศลาว เป็นการท่องเที่ยวระหว่างสองฝั่งแม่น้ำโขงที่เป็นจุดเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวทางเรือ เพื่อเรียนรู้เรื่องราวของเมืองเชียงแสนที่เป็นเมืองเก่าโบราณ เป็นเมืองการค้าสำคัญที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ในบริเวณล้านนาเชื่อมโยงกับบริเวณที่เป็นธุรกิจการค้าสำคัญสมัยใหม่ที่เรียกว่า คิงส์โรมันในฝั่งของประเทศลาว

ถัดจากทางใต้เชียงแสนเป็นด่านเชียงของในเส้นทาง R13 ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงไปยังเมืองห้วยทรายและสามารถใช้เป็นเส้นทางนี้ไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย เช่น เข้าไปในบริเวณหลวงน้ำทาเส้นทางผ่านไปสู่เมืองซาปา ในประเทศเวียดนามผ่านเมืองสำคัญทางการค้า นอกจากนั้นยังพบว่าด่านเชียงของมีจุดเชื่อมโยงไปยังลุ่มน้ำโขงก็สามารถเดินทางไปยังเมืองท่าต่าง ๆ ของประเทศจีน เช่น เมืองเชียงรุ่ง เมืองสิบสองปันนา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรูปแบบของการเดินทางนอกเหนือจากการเดินทางโดยรถยนต์ และเครื่องบิน

อีกด้านหนึ่งที่มีความน่าสนใจคือด่านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นด่านถาวรที่ได้เปิดทำการเพื่อเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยในจังหวัดน่าน เข้ากับแขวงไชยะบุรีในประเทศลาว เพื่อเข้าไปแหล่งท่องเที่ยวสำคัญคือเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง

ด่านที่อยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างลงมาคือ ด่านภูคู้ ของจังหวัดอุดรดิตถ์เชื่อมไปยังลาว โดยเรียกว่าเส้นทาง limec ซึ่งเป็นด่านถาวรที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเมืองไชยะบุรี ปากลาย ที่มีแหล่งท่องเที่ยวซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้แวะพักในไชยะบุรีอย่างหลากหลาย อาทิเช่น อ่างน้ำเขื่อนวัดศรีบุญเรือง เขตพันท่าน้ำทุ่ง หรือจะเป็นหัตถกรรมบ้านเวียงแก้ว หรือจะเป็นงานบุญพระเวสแห่งผิตาโชน นอกจากนี้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจของไชยะบุรีที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวได้แก่ มหกรรมบุญช้าง เป็นประเพณีที่โด่งดังของไชยะบุรีเช่น นางสาวธิดาช้าง ขบวนแห่ช้าง พิธิบายศรีสู่ขวัญช้าง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางไปยังเมืองหลวงพระบางได้ ตลอดจนเข้าไปยังเมืองหลวงเวียงจันทน์ได้อย่างสะดวก การเชื่อมโยงในพื้นที่ดังกล่าวบริเวณที่เรียกว่าด่านภูคู้เป็นด่านที่เชื่อมโยงเมืองสำคัญของไทยในพื้นที่มรดกโลกสุโขทัย เข้าทางจังหวัดอุดรดิตถ์อย่างรวดเร็วในระยะทางประมาณ 300 กิโลเมตร และเชื่อมต่อไปยังบริเวณเมืองมรดกโลกหลวงพระบางได้อย่างสะดวก ด่านภูคู้จึงเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญในฐานะของการเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่เมืองมรดกโลกของทั้งสองประเทศเข้าหากันพร้อมทั้งยังได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของทั้งสองประเทศผ่านพื้นที่มรดกโลกที่สำคัญของโลก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด่านที่สำคัญคือ ด่านท่าลี่ จังหวัดเลย เป็นการเชื่อมโยงเส้นทางเพื่อท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โดยเริ่มตั้งแต่กรุงเทพผ่านด่านท่าลี่ และใช้เวลาเพียง 4 ชั่วโมงสามารถเดินทางถึงเมืองหลวงพระบาง เพื่อเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม อาทิเช่น น้ำตกตาดกวางชี น้ำตกตาดแ่้ว วัดพระมหาธาตุราชบวรวิหาร วัดเชียงทองราชวรวิหารที่เป็นสถานที่ที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว หรือพระธาตุพูสี เป็นต้น ขณะเดียวกันทางใช้ด่านท่าลี่ก็สามารถเดินทางไปยังนครหลวงเวียงจันทน์ได้อย่างสะดวกสบาย

ด่านหนองคายเป็นด่านสำคัญด่านแรกที่มีการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ที่เชื่อมโยงระหว่างไทยกับลาวเข้าไปสู่เมืองหลวงเวียงจันทน์ซึ่งเป็นประตูสู่การค้าเศรษฐกิจ และในปัจจุบันมีการเที่ยวแบบ City tour ชื่อของหัตถกรรมหรือสินค้าปลอดภาษีที่ประเทศลาว เที่ยวชมสถานที่สำคัญและมีชื่อเสียงของเวียงจันทน์ เช่น พระธาตุหลวงเวียงจันทน์ ประตูลีซ หอพระแก้ว เป็นต้น และก็ได้เดินทางกลับมายังประเทศไทยซึ่งเป็นการท่องเที่ยวแบบเมืองคู่แฝดของจังหวัดหนองคายและเมืองหลวงเวียงจันทน์ซึ่งได้รับความนิยมสูงสุดเส้นทางหนึ่ง

ปัจจุบันมีการเปิดเส้นทางข้ามด่านพรมแดนสะพานข้ามแม่น้ำโขงในจังหวัดนครพนมซึ่งเส้นทางนี้ถือได้ว่าเป็นเส้นทางที่สวยงามมาก หรือที่เรียกกันว่า “เส้นทางโรแมนติก” ตามเส้นทางสาย R9

และสามารถเดินทางเข้าไปสู่ชายฝั่งทะเลของประเทศเวียดนาม อย่างเมืองวินห์ เป็นชายฝั่งทะเลที่บริสุทธิ์ และมีความสวยงามอยู่ ซึ่งเส้นทางเหล่านี้เป็นการเชื่อมต่อระหว่างไทยสู่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างลาว และเวียดนามที่สั้นที่สุดในปัจจุบัน

เส้นทางหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็นเส้นทางหลักและอยู่ในนโยบายของรัฐบาลที่เรียกว่า east west corridor คือเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างมุกดาหารเข้าไปสู่บริเวณที่เรียกว่าแขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว มุ่งสู่เมืองเว้ ดานัง ฮอยอัน ตามเส้นทางสาย R12 นักท่องเที่ยวจะได้พบกับสถานที่ท่องเที่ยวอันน่าประทับใจจากการเดินทาง เช่น สุสานจักรพรรดิหมิงห์มาง สะพานญี่ปุ่น บ้านเลขที่ 101 สะพานมังกร เป็นต้น นอกจากจะเชื่อมโยงสามประเทศแล้วยังผ่านเข้าไปยังจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย ดาก และเข้าสู่อำเภอแม่สอดซึ่งเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเชื่อมโยงกับพื้นที่รัฐกะเหรี่ยง พะอาน และกัมมะละแหม่ง เส้นทาง east west corridor เป็นการเชื่อมโยง 5 ประเทศสำคัญ คือ ทะเลด้านตะวันตกของประเทศเมียนมา เชื่อมโยงมาสู่ทะเลที่ประเทศเวียดนาม จึงถือได้ว่าเป็นเส้นทางทะเลและเส้นทางการค้าที่สำคัญ อีกเส้นทางหนึ่ง เส้นทางดังกล่าวยังสามารถเชื่อมโยงกับศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีแนวความคิดในการพัฒนาไปสู่เมืองแห่งการประชุมสัมมนา (MICE)

เส้นทางที่ได้รับความนิยมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือด่านช่องเม็กในจังหวัดอุบลราชธานี เชื่อมโยงเข้ากับบริเวณทางใต้ของลาวในเขตจำปาสัก นักท่องเที่ยวจะพบกับแหล่งมรดกโลกสำคัญก็คือ ปราสาทวัดพูในประเทศลาว ซึ่งเส้นทางดังกล่าวเป็นเส้นทางเชื่อมโยงที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นเส้นทางสายธรรมชาติที่น้ำตก เกาะแก่งอันสวยงาม ได้แก่ น้ำตกคอนพะเพ็ง และแก่งหลี่ผี นอกจากนี้เส้นทางดังกล่าวยังสามารถเดินทางไปยังเมืองโฮจิมินห์ ในประเทศเวียดนามได้อีกด้วย พร้อมทั้งเชื่อมต่อไปยังเมืองดาลัด มุยเน่ ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ รวมทั้งทะเลอันดามัน

ภาคตะวันออก

การเชื่อมโยงเส้นทางการค้า และเส้นทางที่สำคัญระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชา เส้นทางที่มีชื่อเสียงได้แก่ด่านอรัญประเทศ ในจังหวัดสระแก้ว เชื่อมเข้าสู่แหล่งมรดกโลกสำคัญที่เมืองเสียมเรียบเป็นที่ตั้งของเมืองมรดกโลกนครวัด นครธม และเมืองบวิารต่าง ๆ ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวระดับโลกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้เข้ามาหลงมนต์เสน่ห์ของศิลปะแบบขอมที่เป็นเอกลักษณ์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และเส้นทางดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงไปสู่เมืองหลวงของกัมพูชา คือ เมืองพนมเปญ และสามารถเดินทางไปยังประเทศเวียดนาม และชายฝั่งทะเลของประเทศเวียดนาม อย่างเมืองดาลัด มุยเน่ ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ

ภาคใต้

เป็นการเชื่อมต่อประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญคือ ประเทศมาเลเซีย ทางด้านสะเดา จังหวัดสงขลา สามารถเดินทางไปยังปีนัง มะละกา และกัวลาลัมเปอร์ เมืองหลวงของประเทศมาเลเซีย และเชื่อมต่อไปยังประเทศสิงคโปร์ซึ่งเป็นเส้นทางสายสำคัญที่จะเห็นเมืองโบราณ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีของยุคอาณานิคม รวมไปถึงวัฒนธรรมร่วมสมัยอย่างบ้าบ๋า ย่าหยา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของจีนมุสลิม โดยเชื่อมโยงกับทางภาคใต้ของไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มมุสลิมที่อยู่ในประเทศมาเลเซีย

ด้านจังหวัดระนอง เข้าไปยังเกาะสองหรือที่รู้จักกันในชื่อ “เกาะหัวใจมรกต” อยู่ในประเทศพม่า ซึ่งเส้นทางการท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวแบบเมืองคู่ระหว่างไทยเป็นเพื่อนบ้านมากมาย เส้นทางนี้สามารถเดินเข้าไปเที่ยวทะเลในเขตของประเทศเมียนมาที่หลากหลายเช่น เกาะโดม อุทยานแห่งชาติเกาะลัมปี หรือจะเป็นทางประวัติศาสตร์อย่างอนุสาวรีย์พระเจ้าบุเรงนอง เจดีย์กะบาเอ เป็นต้น ด้านสากลที่จังหวัดระนองจึงเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญระหว่างประเทศไทยเข้าไปสู่ประเทศเมียนมา เพื่อเที่ยวชมทัศนียภาพทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อย่างพลิดพลิน

ภาคตะวันตก

ด้านที่สำคัญคือด่านในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากสามารถเชื่อมโยงไปสู่เมืองเมียวดี เพื่อเข้าสู่เมืองมะละแหม่ง และพระธาตุนินจาเวิน ไปสู่ย่างกุ้ง เที่ยวชมพระธาตุมหาเจดีย์ชเวดากองที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศ นักท่องเที่ยวจำนวนมากต่างเข้าไปเยี่ยมชมความงามที่มีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวนี้กันเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ เส้นทางจากอำเภอแม่สอดยังไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งรัฐกะเหรี่ยง และสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่อื่น ๆ

ด้านที่มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบันที่มีความน่าสนใจคือด่านเจดีย์สามองค์ จังหวัดกาญจนบุรี ข้ามไปยังเมืองทวาย ซึ่งมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่เชื่อมโยงอยู่กับเส้นทางสายมรณะ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของไทยที่จะเชื่อมโยงเข้าสู่ประเทศเมียนมาร์ ซึ่งสัมพันธ์อยู่กับเหตุการณ์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และทางด้านด่านสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เข้าไปยังเมืองมะริด ตะนาวศรี เป็นการท่องเที่ยวระยะสั้นเมืองคู่จะเจอวัฒนธรรม ประเพณี ศูนย์กลางการค้าโบราณ ทะเลที่สวยงามที่ยังคงเต็มเปี่ยมไปด้วยธรรมชาติ

การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวโดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเริ่มต้นของการท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในประเทศเพื่อนบ้าน โดยประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในเรื่องการขนส่งทั้ง เครื่องบิน รถยนต์ รถโดยสารต่าง ๆ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่สะดวกสบาย จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถขยายพรมแดนความรู้ทางการท่องเที่ยว พื้นที่เมืองมรดกโลก เส้นทางการค้าโบราณ เส้นทางธรรมชาติ รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณีในแต่ละพื้นที่เป็นจุดตั้งต้นของการท่องเที่ยวเป็นเชื่อมโยง

ประเทศไทย : จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตามรอยพระบาท 23 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco-Tour)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกพระองค์หนึ่ง (THE GREATEST ECO-TOURIST OF THE WORLD) การตามรอยพระบาทบนเส้นทางเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ทรงบุกเบิกไว้ผ่านโครงการตามพระราชดำริเป็นโอกาสทั้งการเดินทางท่องเที่ยวสัมผัสธรรมชาติ วิถีชีวิต ชุมชน วัฒนธรรม ท้องถิ่นในทุกภาค

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่โดดเด่นตามรอยพระบาทของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้แก่

1.1 เส้นทางตามรอยพระบาทท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภาคเหนือ

1. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของโครงการพัฒนาถอยสูง ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่ออนุรักษ์ป่าและสืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวไทยภูเขา และชาวไทยภาคเหนือ

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โครงการหลวงดินตก สัมผัสป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้ ตำบลห้วยแก้ว ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agro-tourism) การปลูกเห็ดหอมกาแฟและดอกไม้เมืองหนาว

2. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อชมพิพิธภัณฑสถานที่มีชีวิต สัมผัสจิตวิญญาณของป่าใหญ่ ป่าเต็งรังเคียงข้างป่าเบญจพรรณ ชมวิถีฟาร์ม สไตส์ภาคเหนือ การพัฒนาแหล่งน้ำควบคู่กับการฟื้นฟูป่าและดิน

3. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สถานียเกษตรหลวงอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลย รัชกาลที่ 9 ทรงพลิกฟื้นจาก “ภูเขาไฟ” มาเป็นพื้นที่ปลูกพืชผักและดอกไม้เมืองหนาว ชมดอกสีชมพูของคันทนาพญาเสือโคร่ง ชมสตอร์เบอรี่จากแปลงปลูก จีจรรย์ยานเย็บไร่ภูหาลาบของชาวเขา

4. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกษตรที่ราบสูงบ้านบ้านสะจุก-สะเกี้ยง จังหวัดน่าน ชมหุบเขากว้างใหญ่ของการทำนาขั้นบันได เป็นทิวสวยงาม เก็บสตอร์เบอรี่ ลูกหม่อน ผักปลอดสารพิษ ชมปาดินน้ำบริเวณยอดดอยขุนน่าน

5. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางค่า จังหวัดพะเยา ล่องโขงชมวิวแก่งผาได ชมทะเลหมอกภูชี้ดาว นั่งสมาธิไร่เชิญตะวันของท่าน ว.วชิรเมธี ชมวิวยอดดอยภูลังกา สัมผัสวิถีชนเผ่าม้ง

6. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เข้าชมพิพิธภัณฑสถานที่มีชีวิต วิถีชีวิตตามแนวเศรษฐกิจแบบพอเพียงในฐานะ 9 ฐาน ได้แก่ ป่าไม้

การจัดการไฟฟ้า การจัดการน้ำ ดิน และปุ๋ย ข้าว พืช ประมง ปศุสัตว์ และการจัดการฟาร์ม ชมทะเลหมอก หุบเขา ไหล ชมวิวดอยกึ่งลมห้วยน้ำคิง ช้าง ล่องแพ บ้านจักรยาน สัมผัสธรรมชาติงดงาม

1.2 เส้นทางตามรอยพระบาทท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขอนแก่น ภาพลัทธิ ศักยภาพโลกในยุค ดึกดำบรรพ์ การเกิดของสิ่งมีชีวิต การสูญพันธุ์ไดโนเสาร์ ความรู้ด้านธรณีวิทยา ทฤษฎี Big Bang สักการะพระพุทธรูปมรดกโลก ที่วัดภูค่าว วัดหลวงปู่เขียน ชมศูนย์ผ้าไหมแพรวา ชาวผู้ไท ชมพระธาตุ ยาคู เมืองฟ้าแดดสงยาง

2. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โครงการชลประทานอ่างเก็บน้ำบึงโงะหลง จังหวัดบึงกาฬ แล้วเดินขึ้นภูทอก สักการะพระเจดีย์อัฐิธาตุของพระอาจารย์จวน เข็มอ่างเก็บน้ำบึงโงะหลง ชมความงาม คล้ายสายรุ้งของน้ำตกเจ็ดสี น้ำตกถ้ำพระ ภูสิงห์ ล่องเรือหนองกุดทิง สักการะหลวงพ่อบุญรอด วัดโพธิ์ชัย

3. เส้นทางท่องเที่ยวบุรีรัมย์-สุรินทร์-ศรีสะเกษ ชมอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง เมืองคำชมสวนมฤคทายวัน ไอ-โมบาย สเตเดียม สนามแข่งจักรยานยนต์ บุรีรัมย์คาสเซิล ชมการแสดงช้าง เข็มชม วิถีวัฒนธรรมช้างภูเขา บ้านช้างตากกลาง เข็มกลุ่มทอผ้าบ้านท่าสว่าง

1.3 เส้นทางตามรอยพระบาทท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภาคกลาง

1. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในช่วงรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สัมผัสบรรยากาศสนามรบยุทธหัตถี สักการะพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และเจดีย์ ยุทธหัตถี ชมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ยุคสงคราม 9 ท้า และยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ทางรถไฟสายมรณะ ปราสาทเมืองสิงห์ วัดพระแท่นดงรังวรวิหาร

2. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ชมกระบวนการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ การพัฒนาการเกษตรกรรม ชมวัดญาณสังวร เข็มป่าสิริเจริญวรราช เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน ชมการจัดสวนชุมชนพนัสนิคม

3. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศูนย์ศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ชมความมหัศจรรย์ป่าคนสร้างพลิกฟื้นนาถ้ำร้างให้เป็นป่าชายเลน การพัฒนาป่าไม้ ปากน้ำปราณบุรี ชมวิถีชีวิตการทำตาลเมืองเพชร สักการะหลวงพ่อดำ พระพุทธรูปสมัยทวารวดี เข็มโครงการชั่งหัวมัน ชมแปลงทดลองการเกษตร ศึกษาแบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี

4. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศูนย์วิจัยและพัฒนาแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี ค้นแบบ การบำบัดน้ำเสียสู่แม่น้ำสายด้วยกลไกธรรมชาติ เดินเส้นทางศึกษาธรรมชาติบริเวณปากอ่าว ชมนก หลากหลายสายพันธุ์ ศึกษาการจัดการระบบพืชและหญ้ากรองน้ำเสีย ระบบพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม ระบบการใช้ พืชและหญ้าแฝกปลูกหญ้า กกกลมช่วยบำบัดน้ำเสีย

5. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตชาวไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ศึกษาเรื่องข้าวและวิถีชีวิตชาวนาไทย ชมเรือนพระแม่โพสพ เรือนชาวนา ศึกษากระบวนการด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว องค์กรความรู้เรื่องการทำนา

1.4 เส้นทางตามรอยพระบาทท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภาคตะวันออก

1. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จุดชมวิวนินนาพญา ถนนเฉลิมบูรพาชลทิศ จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด โอกาสในการชื่นชมทัศนียภาพบนจุดชมวิวดังอยู่บนถนนเลียบริมทะเลที่สวยงามและสวยงามที่สุดในประเทศไทย ระยะทางรวมกว่าร้อยกิโลเมตร สามารถถ่ายรูปทะเลที่ขนาบข้างด้วยทิวทัศน์ของรูปเขาสีเขียวกับถนนที่คดเคี้ยวสวยงาม ชมจุดชมวิวนินนาพญาที่สามารถขับรถ หรือปั่นจักรยานทางไกลมาเรื่อย ๆ จากปากน้ำประแสร์ระยองมาจรดเนินพญา ที่อยู่ระหว่างอ่าวคุ้งวิมาน และอ่านคู่มือกระเบนของจังหวัดจันทบุรี

2. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี สัมผัสป่าชายเลนที่สมบูรณ์และเขียวขจี เยี่ยมศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของป่าชายเลน มีมากกว่า 30 สายพันธุ์ เช่น แสม ลำพู โกงกาง ใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ ฯลฯ เดินรับลมทะเลบนสะพานศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนที่สร้างจากไม้ตะเคียนทอง ระยะทาง 1.8 กิโลเมตร เยี่ยมชมศาลาโดยมีศาลาสื่อความหมาย 10 ศาลา ชมการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่งทะเล การอนุรักษ์พันธุ์ไม้ เรียนรู้วิถีชีวิตประมง พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติที่มีชีวิตที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแก่นแท้ของความสมดุลของสิ่งมีชีวิตได้อย่างมหัศจรรย์

3. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โครงการพันธุกรรมพืช พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จังหวัดชลบุรี เยี่ยมชมคลังความรู้ที่พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในบริเวณเขาหมาจอ ตำบลแสมสาร ซึ่งเป็นสถานที่รวบรวมและจัดแสดงด้านธรณีวิทยา พฤกษศาสตร์ สัตว์ศาสตร์ทางทะเลแห่งแรกในประเทศไทย อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นั่งเรือข้ามไปเที่ยวเกาะแสมสาร ปล่อยเต่าลงทะเลที่ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลที่ฐานทัพเรือสัตหีบ

4. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทุ่งโปรงทอง จังหวัดระยอง ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เขตปากน้ำประแสร์ที่มีระบบนิเวศป่าชายเลนที่สมบูรณ์ที่เกิดจากการฟื้นฟูของเทศบาลตำบลปากน้ำประแสร์กับชาวบ้านในพื้นที่ ในการปรับสมดุลให้กับผืนป่าชายเลนที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดระยองและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพเดินลัดเลาะไปตามสะพานไม้ ระยะทางกว่า 2 กิโลเมตร เพื่อศึกษาพันธุ์ไม้ป่าชายเลน อาทิ แสมตะบูนดำ ลำพู โกงกาง โปรงแดง โดยเฉพาะทุ่งโปรงทองที่มีต้นโปรงใบสีเหลืองอร่ามขึ้นเบียดเสียดกัน เมื่อแสงแดดสาดส่องลงมา จะเกิดเป็นภาพทุ่งต้นโปรงสีทอง อยู่ท่ามกลางความเขียวขจีของแนวโกงกางที่โอบล้อมอยู่ทุกทิศ ชมหิ่งห้อยระยะยิบระยะยับตามกิ่งลำพูในยามราตรี

1.5 เส้นทางตามรอยพระบาทท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภาคใต้

1. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งกระบี่ จังหวัดกระบี่ เชื่อมชม ศูนย์กลางการศึกษาวิจัยและพัฒนาการเพาะพันธุ์ ขยายพันธุ์สัตว์น้ำ รวมถึงการปลูกถ่ายเซลล์เพื่อให้ได้ ปลาสายพันธุ์ใหม่ ปลาไหมหรือปลาการ์ตูนมีการเพาะเลี้ยงมากถึง 13 สายพันธุ์ รวมปลากัด ปลาปักเป้า ทะเล ปลานกแก้ว ดาวทะเล กุ้งมังกร ปลิงทะเล ฯลฯ ชมป่าพรุ ทำปอมคลองสองน้ำ ดูอุทยานหอยล้านปี ที่อุทยานแห่งชาติผดุงธารา-หมู่เกาะพีพี แชน้ำตกร้อนธรรมชาติว่ายน้ในสระมรกตกลางป่า

2. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติเกาะชุมพร จังหวัดชุมพร ชมป่าชายเลนที่สมบูรณ์ และสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ชมชายหาดยาวกว่า 200 กิโลเมตร เล่นน้ำทะเลสวยใส ชมเกาะ 40 เกาะ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพรที่มีทั้ง ป่าชายเลนภูเขา ชายหาดท้องทะเลและหมู่เกาะแหล่งดำน้ำ ตื้นเพื่อดูปะการัง เดินชมป่าชายเลน พายเรือคายัคไปในป่าชายเลน ชมแนวสันทรายบางเบิดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

3. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 โปรดเกล้าให้เปิดโครงการพัฒนาพื้นที่ ลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อแก้ปัญหาการทำลายป่า ภาวะดินเปรี้ยวการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำท่วม การก่อสร้าง ประตูระบายน้ำ การสร้างอ่างเก็บน้ำหรือฝายทดน้ำ ป้องกันการรุกรานน้ำเค็ม นมัสการวัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร คูคอนโครงนกที่ปากพนัง ชมประตูระบายน้ำ

4. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร จังหวัดนราธิวาส ชมป่าพรุที่ใหญ่ที่สุดในไทย เส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีป่าพรุที่สมบูรณ์ เดินทางไปชมผืนป่าที่อุดม สมบูรณ์ทางตอนใต้สุดของไทยที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา ชมนกเงือก 9 ใน 12 ชนิดที่พบใน ประเทศ ชมนิทรรศการระบบนิเวศป่าพรุ ส่องกล้องดูนก

เมืองต้องห้าม...พลาด

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือ ททท. ได้คัดเลือก 12 เมืองต้องห้าม...พลาด จาก 12 แห่งของสถานที่สวยงามทั่วประเทศไทย ที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาดจากการไปเยี่ยมชมซึ่ง ทั้ง 12 เมือง ยังมีเมืองคู่แฝดที่เปิดตัวในภายหลังเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงกันเพิ่มมากขึ้นภายใต้โครงการ 12 เมืองต้องห้ามพลาด พลัส ซึ่งได้คัดเลือกสถานที่สวยงามเหล่านี้มาจาก 5 ภูมิภาค ดังนี้...

1.ภาคเหนือประกอบด้วย 6 จังหวัด ได้แก่

1.1 จังหวัดลำปาง และ จังหวัด ลำพูน (เมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา)

1.2 จังหวัดเพชรบูรณ์และ จังหวัดพิษณุโลก (ภูคอกไม้สายหมอก)

1.3 จังหวัดน่าน และ จังหวัดแพร่ (กระซิบรักเสมอดาว)

1.1 จังหวัดลำปาง (เมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา) และจังหวัดลำพูน สองเมืองแฝดซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ที่สุดของภาคเหนือ ลำปางเป็นเมืองรถม้า การนั่งรถม้าชมเมืองลำปางจะเปิดมุมมองใหม่ ๆ ของการเดินทางท่องเที่ยวเมืองนี้ โดยมีหลายเส้นทางให้เลือก ทั้งเส้นทางรอบเมืองเล็ก เส้นทางรอบเมืองใหญ่

- สถานีรถไฟนครลำปาง เป็นอาคารอนุรักษ์ดีเด่นที่ผสมผสานสถาปัตยกรรมไทยภาคเหนือ กับสถาปัตยกรรมยุโรปได้อย่างลงตัว
- ชามตราไก่ สืบสานช่างฝีมือที่สืบทอดกันมาจากร้อยปี สัญลักษณ์ของเมืองลำปางอันเลื่องชื่อ
- ถนนสายวัฒนธรรม สัมผัสวิถีชุมชนคนลำปางอย่างใกล้ชิด ถนนสายนี้มีกิจกรรมดี ๆ ทุกสัปดาห์ ทั้ง “กาดหมั้วคว่แสง”ถนนคนเดินวันศุกร์
- วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดเก่าแก่คู่บ้านคู่มืองลำปาง วัดปงสนุก วัดสำคัญคู่ลำปางมาช้านาน ตั้งแต่สมัยทวารวดี และได้รับรางวัลด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมจากยูเนสโก วัดศรีรองเมือง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม วัดเจดีย์ขาวหลัง วัดศรีชุม วัดพม่าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย วัดพระธาตุจอมปิง วัดเฉลิมพระเกียรติพระจอมเกล้าราชานุสรณ์
- บ้านเสานัก บ้านไม้สักโบราณศิลปะพม่าผสมล้านนา ที่มีเสาเรือนถึง 116 ต้น ยังคงความสมบูรณ์แบบมาจนถึงปัจจุบัน
- ถนนคนเดินกาดกองต้า เรียงรายด้วยบ้านเก่าเสริมบรรยากาศคลาสสิก
- พิพิธภัณฑ์หอปทุมละคอน เปิดบันทึกปทุมหลังครั้งเก่าเรื่องเล่าน่าฟังจากเขลางค์นคร

เมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา จ.ลำปาง
ลำปางเป็นเมืองรถม้า การนั่งรถม้าชมเมืองลำปางจะเปิดมุมมองใหม่ๆ ของการเดินทางท่องเที่ยวเมืองนี้

1.2 จ.เพชรบูรณ์ (ภูดอกไม้อย่างหมอก) และจังหวัดพิษณุโลก สัมผัสทะเลหมอกลอยมาเกาะหน้าต่าง
ยามเช้า ค่ำค่ำดอกไม้บานกลางภูสูง

- ภูทับเบิก ภูเขาสูงสุดของเพชรบูรณ์ สวนดอกไม้เมืองหนาวภูทับเบิก วัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว วัดที่งดงามที่สุดแห่งหนึ่งของเมืองไทย
- พระพุทธชินราชเป็นพระพุทธรูปสำคัญของคนไทย พระพุทธชินราช องค์ที่ประดิษฐาน ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เมืองพิษณุโลก
- เขาค้อ และอนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ อ่างเก็บน้ำรัตนัย น้ำตกศรีดิษฐ์ ความสวยงามของชั้นหิน และสายน้ำที่ชุ่มฉ่ำตลอดทั้งปี ทุ่งแสงหลวง เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวด้วยป่าสน หมอก ยามเช้า และขุนเขาตระหง่าน ไร่ต้นยาสูบ เพชรบูรณ์ เป็นแหล่งต้นยาสูบที่ใหญ่อันดับหนึ่งของเมืองไทย
- อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว ที่สุดแห่งธรรมชาติของเพชรบูรณ์ อุดมด้วยเถื่อนถ้ำ น้ำตก จุดชมวิว และป่าเปลี่ยนสี

จุดหมายที่โปรดปรานในเพชรบูรณ์อย่างภูทับเบิก ซึ่งเป็นชื่อของหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งบนภูเขาที่สูงที่สุดของจังหวัดเพชรบูรณ์
อยู่ใน อ.หล่มเก่า จ.เพชรบูรณ์

1.3 จังหวัดน่าน และจังหวัดแพร่ (กระซิบรักเสมอดาว) จังหวัดน่านเป็นตำนานแห่งขุนเขาเมืองเก่าที่มีชีวิตและวัฒนธรรมที่โดดเด่น จังหวัดน่านและจังหวัดแพร่โดดเด่นในงานหัตถกรรมที่สะท้อนผ่านถึงวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นการทอผ้าลายน้ำไหล และการทำเครื่องเงิน ภาพกระซิบรักบันลือโลกวัดภูมินทร์ อมตะแห่งภาพจิตรกรรมปูม่านย่าม่าน ประดับบนผืนผนัง

- วัดพระธาตุแช่แห้ง ไม่เพียงเป็นพระธาตุคู่บ้านคู่เมืองน่านเท่านั้น หากยังเป็นพระธาตุประจำชีวิตของคนเกิดปีเถาะ
- วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร พระอารามหลวง
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่าน เก็บรวมทุกรายละเอียดของความเป็นเมืองน่าน สัมผัสงานช่างคำหนึ่งเดียวในไทย หอศิลป์ริม่าน รวมทั้งใจรักในงานศิลป์จากศิลปินถิ่นน่านแท้ ๆ
- คอยเสมอดาว (อุทยานแห่งชาติศรีน่าน) อาบฟ้าห่มดาวบนยอดคอยสูงแห่งนี้
- อุทยานแห่งชาติขุนสถาน สัมผัสผืนป่าสะพรั่งทั้งทิวเขา
- เส้นทาง 1148 ท่องไปบนถนนเส้นสวยที่สุดของเมืองไทย อ.ท่าช้าง จ.น่าน-อ.เชียงคำ จ.พะเยา
- บ่อเกลือ สืบสานตำนานการต้มเกลือสินเธาว์บนภูเขาแบบโบราณที่หาชมได้ยาก (อ.บ่อเกลือ อยู่ห่างจากตัวเมืองน่านประมาณ 80 กิโลเมตร)
- อำเภอปัว เมืองน่ารัก ชุมชนน่าอยู่ ธรรมชาติสุขสงบ
- อุทยานแห่งชาติคอยภูคา ในวันที่ฟ้าเป็นใจ จะได้เห็นความงามของดอกชมพูภูคา

ภาพกระซิบรักบันลือโลก อมตะแห่งภาพจิตรกรรมปูม่านย่าม่าน ประดับบนผืนผนังท่าทวยกาลเวลา
(อยู่ภายในวัดภูมินทร์ บ้านภูมินทร์ อ.เมือง จ.น่าน)

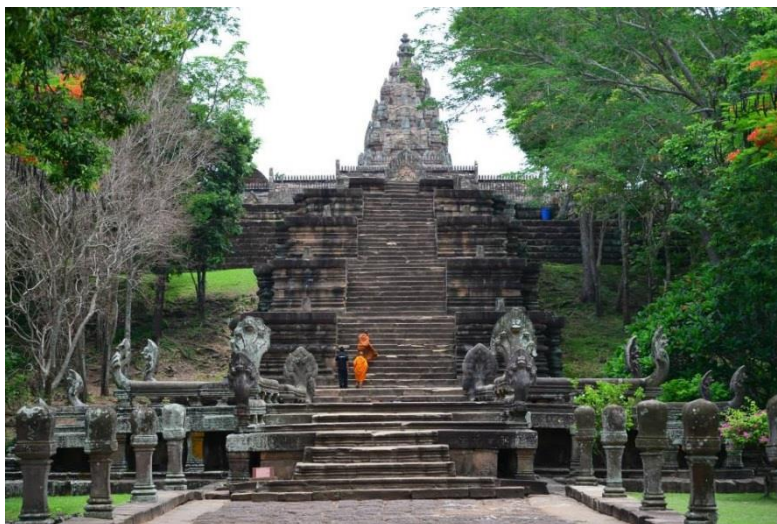
2. ภาคอีสาน 4 จังหวัด ได้แก่

2.1 จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ (เมืองปราสาทสองยุค)

2.2 จังหวัดเลย และจังหวัดชัยภูมิ (เย็นสุด...สุขที่เลย)

2.1 จังหวัดบุรีรัมย์ และ จังหวัดสุรินทร์ (เมืองปราสาทสองยุค) ดินแดนที่เต็มไปด้วยปราสาทหินสะท้อนความสวยงามในอดีต

- อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง อ.เฉลิมพระเกียรติ ปราสาทบนยอดภูเขาไฟที่สวยงามที่สุดกับปรากฏการณ์มหัศจรรย์ของแสงตะวันสาดส่องลอด 15 ช่องประตู ปราสาทเมืองต่ำ
- ศาลหลักเมือง ความศักดิ์สิทธิ์ที่ร้อยศรัทธาของชาวบุรีรัมย์เป็นหนึ่ง
- วนอุทยานภูเขาไฟกระโดง จากภูเขาไฟที่นอนหลับไหลสู่การเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจท่ามกลางความสมบูรณ์ของธรรมชาติ
- หมู่บ้านทอผ้าไหม อ.นาโพธิ์ แหล่งทอผ้าไหมขึ้นดินแดงผ้าเอกลักษณ์บุรีรัมย์, ผ้าไหมหางกระรอก ผ้าถุง ผ้าคลุมไหล่ ผ้ามัดหมี่ คุณภาพดี
- วัดกลางพระอารามหลวง วัดเก่าแก่คู่บ้านคู่มือเมืองบุรีรัมย์
- "ผ้าภูอัคนี" ฝ่ายข้อมดินภูเขาไฟของชุมชนบ้านเจริญสุข นำดินภูเขาไฟอังคารที่มีความศักดิ์สิทธิ์มาเป็นวัตถุดิบในการย้อมผ้าฝ่ายข้อมดินภูเขาไฟแห่งเดียวในประเทศไทย ที่สวมใส่สบายเป็นสิริมงคล

อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง บุรีรัมย์

2.2 จังหวัดเลย และ จังหวัดชัยภูมิ (เย็นสุด...สุขที่เลย)

- อุทยานแห่งชาติภูเรือ ภูมโนโล ภูกระดึง ภูป่าเปาะ ภูทอก แก่งคุดคู้
- พระธาตุศรีสองรัก วัดโพนชัย และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขอนแก่น วัดนครมิทวิปัสสนา วัดศรีคุณเมือง วัดเก่าคู่ชาวเชียงคาน วัดศรีโพธิ์ชัยบ้านแสง

มอหินขาว จังหวัดชัยภูมิ

ภูกระดึงจังหวัดเลย

3. ภาคกลาง 4 จังหวัด ได้แก่

3.1 จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดนครปฐม (เมืองสายน้ำสามเวลา)

3.2 จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี (ชุมชนคนอาร์ต)

3.1 จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดนครปฐม (เมืองสายน้ำสามเวลา) วิถีริมคลองที่ทุกคนไม่ควรพลาด วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร สถานที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม เชื่อว่าเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุขององค์พระโคตมพุทธเจ้า

- ตลาดน้ำบางน้อย ตลาดน้ำท่าคา ตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนบ้านบางพลับ หัตถาธารา
- วัดบางกะพ้อม ชมจิตรกรรมฝาผนังนูนต่ำ
- อาสนวิหารแม่พระบังเกิด บางนก ศูนย์กลางศรัทธาแห่งคริสตศาสนิกชน
- ตลาดเก่าบางนกแขวก ตลาดร่มหุบ
- วัดบางกุ้ง ตำนานแห่งโบสถ์ปรกคลุมด้วยต้นโพธิ์เกือบทั้งหลัง
- อุทยานรัชกาลที่ 2 งดงามด้วยหมู่เรือนไทย

ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

3.2 จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี (ชุมชนคนอาร์ต) ความเป็นเมืองศิลปะ ศิลปะจากอุโบสถ ศิลปะจากหนังใหญ่ ศิลปะร่วมสมัย ศิลปะเพื่อหัวใจเด็ก หอศิลป์ดีคูน หอศิลป์ร่วมสมัยแห่งแรกของจังหวัดราชบุรี

- เซรามิกเถาธงไถ่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติราชบุรี ตลาดเก่า 119 ปีเจ็ดเสมียน หนังใหญ่ วัดขนอน
- จิตรกรรมฝาผนัง วัดคงคาราม ภาพเขียนบนพื้นผนัง อลังการจิตรกรรมแห่งยุคสมัย
- อุทยานหุ่นขี้ผึ้งสยาม ศิลปะการปั้นแต่งที่ดูราวกับมีชีวิตจริง
- อำเภอสวนผึ้ง บ้านหอมเทียน บ้านหอมเทียน
- ปางอุ๋งสุพรรณ อ่างเก็บน้ำหุบเขาวง แหล่งท่องเที่ยวที่งดงามด้วยธรรมชาติของจังหวัดบึงฉวาก เถลิงพระเกียรติ สามชุกตลาดร้อยปี วัดป่าเลไลยก์ อุทยานแห่งชาติพุเตย และวัดไผ่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี

พิพิธภัณฑ์สถานแสดงนิทรรศการหนังใหญ่
จังหวัดสุพรรณบุรี

บ้านหอมเทียน จังหวัดราชบุรี

4. ภาคตะวันออก 4 จังหวัด ได้แก่

4.1 จังหวัดตราด และจังหวัดระยอง (เมืองเกาะในฝัน)

4.2 จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดสระแก้ว (สวนสวรรค์ร้อยพันธุ์ผลไม้)

4.1 จังหวัดตราด และจังหวัดระยอง (เมืองเกาะในฝัน) เมื่อทะเลใส หาดทรายสงบงาม ตราดเป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ตั้งแต่องานหัตถกรรมงอบ เมืองตราดจนถึงผลไม้อย่างสับปะรดตราดสีทอง ทุเรียน และมังคุดผลไม้ขึ้นชื่ออีกหลากหลายชนิดของจังหวัดระยอง

- ชุมชนสลักคอก สัมผัสวิถีประมงอันเจียบสงบ ล่องเรือมาชมป่าโกงกาง ชายหาดเมืองตราด จากหาดบานชื่น หาดราษการุณย์ เกาะหมาก เกาะกูด เกาะขาม เกาะดาด ของจังหวัดตราด
- หาดบ้านเพ หาดแม่รำพึง อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง น้ำตกเขาชะเมาหาดแสงจันทร์ เกาะเสม็ด เกาะทะลุของจังหวัดระยอง
- วัดบุปผาราม ที่สุดของอารามเก่าแก่คู่เมืองตราด ที่สุดแห่งประวัติศาสตร์อันแน่นในพิพิธภัณฑ์น้ำศึกษา

เกาะเสม็ด จังหวัดตราด

สวนผลไม้ จังหวัดจันทบุรี

4.2 จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดสระแก้ว (สวนสวรรค์ร้อยพันธุ์ผลไม้) จันทบุรียังมีสวนผลไม้แห่งความสุขหวานน่าลิ้มรสผลไม้อร่อย ท้องทะเลสงบงาม วิถีประมงอบอุ่น

- หาดคู้วิมาน หาดเจ้าหลาว จุดชมวิวนางพญา จุดชมวิพลวงพ่อพระยืน
- ศูนย์ส่งเสริมอัญมณีและเครื่องประดับ ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย ตลาดพลอย ดำเนินแห่งย่านการค้าพลอยเจียรไนใหญ่ที่สุดของประเทศ
- อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล
- อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ รื่นรมย์บนสะพานไม้เพลินใจไปกับนิเวศป่าชายเลนสมบูรณ์ที่สุดของจันทบุรี ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน ดึกแดง หาดแหลมสิงห์

- แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้ว เช่น ปราสาทสด๊กก๊อกธม อุทยานแห่งชาติตาพระยา ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง อุทยานแห่งชาติปางสีดา และตลาดโรงเกลือ แหล่งสินค้าหลากหลาย และเป็นประตูสู่อินโดจีน

ปราสาทสด๊กก๊อกธม จังหวัดสระแก้ว

5. ภาคใต้ 6 จังหวัด ได้แก่

- 5.1 จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล (ยุทธจักรความอร่อย)
- 5.2 จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง (หาดทรายสวยสี่ร้อยลิ)
- 5.3 จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง (นครสองธรรม)

5.1 จังหวัดตรัง และ จังหวัดสตูล (ยุทธจักรความอร่อย) เมืองที่มีความสงบเงียบ และเรียบง่ายบวกกับวิถีวัฒนธรรมการกินที่เป็นเอกลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นหมูย่างหนังกรอบ ดিমชะคำโต ขนมหักมีรูเนื้อมันลิ้น ซาลาเปา และหมูย่างเมืองตรัง ชมน่านการค้า ดึกชิโนโปรตุกีส

- ถ้ำเลเขากอบ อุทยานมังกร วังเทพทาโร พระนอนทรงเทริดโนห์รา วัดภูเขาทอง ถ้ำเขาช้างหาย ย้อนรอยเส้นทางเขาพับผ้า สักการะอนุสาวรีย์พระยารัษฎานุภาค
- วิวชายหาดปากเมง “อุโมงค์แสงมรกต” ลานแสงมรกต ถ้ำภูผาเพชร เกาะหลีเป๊ะ เกาะหินงาม เกาะไข่เกาะหินซ้อน เกาะอาดัง เกาะราวี แหล่งดำน้ำลึกที่สวยงาม ถ้ำเลสเทโกดอน พิพิธภัณฑ์ช้างศึกดำบรรพ์ทุ่ง จังหวัดสตูล

5.2 จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง (หาดทรายสวยสี่ร้อยลิ) ทะเลชุมพรนั้นสวยงาม และเหมาะสำหรับการดำน้ำ ทั้งน้ำตื้นและน้ำลึก ท้องทะเลยังคงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ ทั้งปะการังหลากหลายสายพันธุ์ ดงดอกไม้ทะเลมากมาย ฝูงปลานานาชนิด

- ศูนย์ศึกษาธรรมชาติเขาดินสอ : ในเดือนตุลาคมของทุกปี จะก่อเกิดปรากฏการณ์แห่งสายธารเหยี่ยวจำนวนมากกว่า 2 แสนตัว บินมารวมตัวกันร่อนเล่นลมร้อน

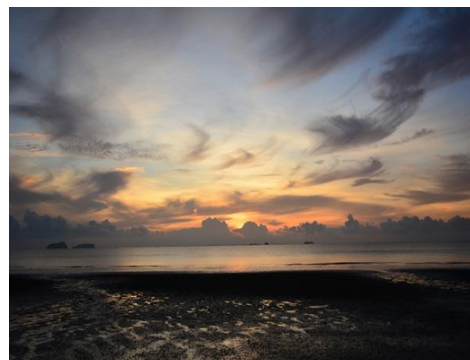
- จุดชมวิวกาญจนาภิเษก จุดชมวิวกาญจนาภิเษก จุดชมวิวที่ตึกห้าแฉก...พลัด สามารถมองเห็นทิวทัศน์ท้องทะเลที่สวยงามและงดงาม (อ.ปะทิว)
- ศาลกรมหลวงชุมพร อนุสรณ์สถานของพลเรือเอกพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ตัวศาลอยู่บนเรือรบหลวงพระร่วงจำลองที่หันหน้าออกสู่ทะเล ซึ่งเป็นจุดที่มองเห็นทิวทัศน์ของหาดทรายรีได้ชัดเจนตลอดแนวอ่าว (อ.เมือง)
- หาดถ้ำรงค์-บางเบิด หาดทรายรี หาดทรายรีสีวิ หาดอรุโณทัย หาดทุ่งวัว หาดทรายทอดตัวยาวไปตามโค้งอ่าวอย่างสวยงาม
- เกาะพิทักษ์ของชุมพร และ เกาะพยามของระนอง
- บ่อน้ำร้อนรักษะวาริน มีอุณหภูมิสูงประมาณ 65 องศาเซลเซียส สัญลักษณ์ของจังหวัดระนอง

5.3 จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง (นครสองธรรม) นครศรีธรรมราชคือดินแดนต้นตำรับของความเป็นปึกแผ่นได้ ในเรื่องของอาหารการกิน ขนมจีน วัฒนธรรมการเซ่นไหว้ทะเล การรำโนราห์ เครื่องดนตรี ฯลฯ

- วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร พระบรมธาตุยอดทองคำ วัดธาตุน้อย พ่อท่านคล้ายวาจาสิทธิ์
- บ้านหนังตะลุง สุชาติ ทรัพย์สิน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หมู่บ้านคีรีวง
- น้ำตกกรุงชิง น้ำตกกะโรม โลมาหาดขนอม หาดหินงาม หาดทรายแก้ว หาดในเพลา หาดลิซลแหลมตะลุมพุก เขาหลวง ภูสูงเทียมฟ้า วิวนานอรามาแห่งนครศรีธรรมราช
- วัดถ้ำคูหาสวรรค์ พระอารามหลวงแห่งแรกในจังหวัดพัทลุง อุทยานนกน้ำทะเลน้อย หรือทะเลน้อยเป็นทะเลสาบน้ำจืดอยู่ทางตอนเหนือของทะเลสาบสงขลา บ่อน้ำร้อนธารน้ำเย็น เขาชัยสน อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า

นครสองธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

หาดทรายสวยสี่ร้อยปี จังหวัดชุมพร

แนวโน้มการท่องเที่ยวของไทย

ในทศวรรษ 2560–2570 (ค.ศ. 2017–2027) นักวิจัยได้พยากรณ์แนวโน้มของการท่องเที่ยวไทยไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเฉพาะสาขาที่โดดเด่น

1.1 การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงวัย การท่องเที่ยวพำนักระยะยาวและการท่องเที่ยวสำหรับผู้พิการ มีแนวโน้มที่จะเป็นสินค้าและบริการที่โดดเด่น ทั้งสำหรับตลาดไทยและตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะลูกค้าที่เป็นผู้สูงอายุและผู้เกษียณอายุราชการ จะเป็นกลุ่มตลาดเป้าหมายระดับสูงสุด (High End)

1.2 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงการแพทย์ ประชากรโลกมีแนวโน้มให้ความสำคัญต่อสุขภาพมากขึ้นประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่โดดเด่น เพราะมีสินค้าและบริการด้าน สปา การนวด การใช้สมุนไพร การฟิสิกโยคะ อนึ่ง ประเทศไทย เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวการแพทย์แผนปัจจุบัน เพราะค่าใช้จ่ายราคาไม่สูงมาก และบริการทางการแพทย์มีมาตรฐานสากล บุคลากรที่มีใจรักการบริการ (Service Mind) โดยเฉพาะบริการทางการแพทย์ทางเลือก มีการผสมผสานทั้งแพทย์แผนไทย และแผนจีน ตลอดจนการท่องเที่ยวด้านการฟื้นฟูสุขภาพจิต และการท่องเที่ยวพัฒนาจิต เช่น การทำสมาธิ

1.3 การท่องเที่ยวเชิงประชุม (Mice) เป็นสินค้าและบริการที่ตลาดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทย (Inbound) จะให้ความสนใจเพราะมีสถานที่เหมาะสมกับการจัดประชุมระดับนานาชาติ เพราะมีราคาห้องพัก อาหารและบริการ ที่ราคาเหมาะสมและมีมาตรฐานนานาชาติ

1.4 การท่องเที่ยวชมธรรมชาติและกีฬา (Sport/Event Tourism) ประเทศไทยมีทำเลที่ตั้ง (location) กึ่งกลางระหว่างยุโรป เอเชีย ออสเตรเลีย และเป็นศูนย์กลางการเดินทาง (gateway) สู่อาเซียนจึงเหมาะสมที่จะเป็นจุดหมายปลายทางด้านการจัดมหกรรมการแข่งขันกีฬา ระดับอาเซียนและระดับโลก มีสนามฟุตบอล สนามแข่งรถ รถมอเตอร์ไซด์ มาตรฐานสากล นอกจากนี้กีฬา ภูเขา ห้วยหินยังมีความพร้อมในการจัดมหกรรมกีฬาทางน้ำ เช่น การแข่งเรือ (Regatta) กีฬาต่าง ๆ ได้แก่ การแข่งขันกอล์ฟ แบดมินตัน ฯลฯ มหกรรมกีฬาทำให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาไทย

2. การท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature tourism)

การท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเพื่อศึกษาระบบนิเวศน์บก ป่าชนิดต่างๆ ป่าไม้ผืนดิบ ป่าดิบชื้น ป่าดิบเขา ป่าพรุ ป่าชายเลน ระบบนิเวศทะเล ป่าชายเลนป่าชายหาด ความหลากหลายทางชีวภาพ พืช สัตว์บก และสัตว์น้ำ ศึกษาบบนิเวศน้ำจืด พื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น ทะเลสาบสงขลา บึงบอระเพ็ด แม่น้ำบึงคลอง อนึ่งประเทศไทยมีภูมิศาสตร์ที่หลากหลายจึงเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวธรณีวิทยา (GEO-TOURISM) ได้แก่ท่องเที่ยวเทือกเขาหินปูนในภาคเหนือ สัมผัสยอดดอย เช่น ดอยอินทนนท์ ที่ราบสูง

หินทราย ที่โคราชและสกลนครของภาคอีสาน ที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลางแหล่งปลูกข้าวโลก และภาคใต้ ซึ่งเป็นแหลมทอดตัวลงระหว่างมหาสมุทรอินเดีย ทะเลอันดามัน และมหาสมุทรแปซิฟิก ทะเลจีนใต้ อ่าวไทย

ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติมีนักท่องเที่ยวนิยมการเดินป่า การศึกษาพืชพันธุ์ไม้ สมุนไพร การดูนก (BIRD WATCHING) การดูดาว การล่องแก่ง การปลูกป่าปลูกป่าและป่าชายเลน การทำแนวกันไฟ การดูแลรักษาป่าต้นน้ำลำธาร การทำฝายชะลอน้ำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมีพื้นที่ในภาคต่างๆ ที่เป็นไร่ เป็นสวน เป็นผืนนาปลูกข้าว อันกว้างใหญ่ จึงเหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (AGRO-TOURISM) ได้แก่ การท่องเที่ยวชมผลไม้ การเก็บสตอร์เบอรี่จากไร่ การดำนา การเกี่ยวข้าว การเก็บใบชาตามไร่ชาชั้นบันได การเก็บผลกาแฟในไร่ ตลอดจนการปลูก และเก็บพืชผักสมุนไพรมาประกอบอาหารท้องถิ่น ทั้งนี้รวมถึงการท่องเที่ยวชนบท และพักโฮมสเตย์

3. การท่องเที่ยววัฒนธรรม ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยววัฒนธรรมที่โดดเด่นในโลก เพราะเป็นบรรยากาศที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่ มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีแหล่งโบราณคดีทั้งยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ ซึ่งได้รับเลือกเป็นมรดกโลกขององค์การยูเนสโก ความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคต่าง ๆ และของชนเผ่าต่าง ๆ โดยเฉพาะวัฒนธรรมอาหารไทยซึ่งโดดเด่นเป็นที่นิยมไปทั่วโลก ด้วยเสน่ห์ของรสชาติเฉพาะตัว การท่องเที่ยวชมหกรรมประเพณี เช่น เทศกาลลอยกระทง งานตรุษสงกรานต์ เทศกาลกินเจ ฯลฯ ส่วนดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกจำนวนมาก การท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร นับเป็นการท่องเที่ยวที่ดึงดูดคนทั่วโลกจึงเป็นมหานครที่มีนักท่องเที่ยวอันดับหนึ่งของโลก เพราะมีศูนย์การค้าระดับนานาชาติ ศูนย์อาหาร ศูนย์บันเทิงเรีงรมย์ พิพิธภัณฑ์ อาร์ตกาเลอรี ศูนย์การท่องเที่ยวันทนาการ สวนสนุก ฯลฯ

บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ (1987) “ญี่ปุ่นกับไทย” พิมพ์ที่กระทรวงการต่างประเทศ กรุงเทพฯ: สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย (1987) ความสัมพันธ์ไทยญี่ปุ่น 120 ปี สืบค้นจาก [www.th.emb-japan.go.jp/th/relation/index100.htm/ความสัมพันธ์ไทยญี่ปุ่น 120 ปี](http://www.th.emb-japan.go.jp/th/relation/index100.htm/ความสัมพันธ์ไทยญี่ปุ่น%20ปี)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร. (2559), 70 เส้นทางตามรอยพระบาท, กุรุ สนุก (2556) การลงนามสนธิสัญญาบาวริง สืบค้นจาก <http://guru.sanook.com/26061/การลงนามสนธิสัญญาบาวริง>
- ความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (2553) สืบค้นจาก [thai-japanese relations.blogspot.com/ความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน](http://thai-japanese-relations.blogspot.com/ความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน)
- ฉันทน์ วรรณธอม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว บริษัท วิรัตน์ เอ็ดดุกะเซ็น จำกัด, 2552
- เดวิด วัยอาจ, ประวัติศาสตร์ไทย, มุลินธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์, 2556
- ธนาคารกสิกรไทย สายสัมพันธ์ไทย-จีน ความสัมพันธ์ไทย-จีนตามลำดับเวลา สืบค้นจาก www.kasikornbank.com/chinatrade/thaiandchinalinks/ความสัมพันธ์ไทย-จีนตามลำดับเวลา
- ธนาคารกสิกรไทย สายสัมพันธ์ไทย-จีน ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-จีนโดยสังเขป สืบค้นจาก [www.kasikorn bank.com/.../A_ThailandChinaRelationshipTH/ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-จีนโดยสังเขป](http://www.kasikornbank.com/.../A_ThailandChinaRelationshipTH/ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-จีนโดยสังเขป)
- เนชั่น บล็อก (2553) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับอังกฤษ สืบค้นจาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/Itsaratipratai/2010/09/04/entry-1/ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับอังกฤษ>
- ปราณี วงษ์เทศ. ประเพณี 12 เดือน : ในประวัติศาสตร์สังคมวัฒนธรรมเพื่อความอยู่รอดของคนกรุงเทพฯ : มติชน, 2548.
- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัชกาลที่ 5 สืบค้นจาก [http://kingrama5.exteen.com/20140910/entry-4/ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัชกาลที่ 5](http://kingrama5.exteen.com/20140910/entry-4/ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ%20รัชกาลที่%205)
- พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. (2558). เจ้าชีวิต, River Books, 2558
- วสิน ปัญญาบุตรตระกูล, "มะยูริ เหว้าสีวัฒนธรรม: การนิยามความเป็นลาวในประชาคมโลก," ชุมทางอินโดจีน: เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปริทัศน์, ปีที่ 4 ฉบับที่ 7 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558): 457-473.

วสิน ปัญญาวัชรตระกูล, ภูมิปริทัศน์ภาคเหนือตอนล่าง: สายธารอารยธรรมโขง-สาละวิน (พิษณุโลก: สถาบัน
อารยธรรมศึกษาโขง-สาละวิน, 2556).

วัฒน์ คุ้มวงศ์ (2553) สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก ประวัติความสัมพันธ์ไทยรัสเซีย สืบค้นจาก
<http://th.thaiembassy-moscow.com/info/ประวัติความสัมพันธ์ไทยรัสเซีย>

ศิริเพ็ญ วรปัสสุ (2553) การศึกษาความสัมพันธ์ไทยและญี่ปุ่นสมัยอยุธยา-รัตนโกสินทร์ ก่อนสงครามโลก
ครั้งที่ 2 จากหลักฐานทางโบราณคดี สืบค้นจาก

www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/thapra/.../fulltext.pdf /การ ศึกษาความสัมพันธ์
ไทยและญี่ปุ่นสมัยอยุธยา-รัตนโกสินทร์ ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จากหลักฐานทาง

ศิลปากร, กรม. นานาสาระวัฒนธรรมไทย เล่ม 1-2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. 2547.

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน (2556) สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง สืบค้นจาก

www.thaibizchina.com/th/thai-china/ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในรัสเซีย ความสัมพันธ์ไทยกับรัสเซีย สืบค้นจาก

<http://www.thaibizrussia.com/ru/about/relations.php/ความสัมพันธ์ไทยกับรัสเซีย>

สถานทูตอังกฤษ (2015) ก้าวสู่ศตวรรษที่ 5 ความสัมพันธ์ไทย-อังกฤษ สืบค้นจาก

[https://www.gov.uk/government/world-location-news/forward-into-the-5th-century-of-
thailand-uk-relations.th](https://www.gov.uk/government/world-location-news/forward-into-the-5th-century-of-thailand-uk-relations.th) /ก้าวสู่ศตวรรษที่ 5 ความสัมพันธ์ไทย-อังกฤษ

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล (2556) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี สืบค้น

จาก <http://www.thaiembassy.org/seoul/th/relation/31117-Bilateral-relations.html> /ความสัมพันธ์
ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง (2556) ความสัมพันธ์ไทย-จีน สืบค้นจาก

www.thaiembbeij.org/thaiembbeij/th/republic.../thai-relations-china/ความสัมพันธ์ไทย-จีน

สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงลอนดอน ข้อมูลความสัมพันธ์ทวิภาคีไทย-สหราชอาณาจักร สืบค้นจาก

[http:// www.thaiembassyuk.org.uk/?q=node/137](http://www.thaiembassyuk.org.uk/?q=node/137) /ข้อมูลความสัมพันธ์ทวิภาคีไทย-สหราชอาณาจักร

สันติ เล็กสุขุม. (2558). ศิลปะรัตนโกสินทร์, สำนักพิมพ์เพื่อวิมาน 2558

สันติ เล็กสุขุม. ลีลาไทย. กรุงเทพฯ : มติชน, 2546.

สำนักงานกงสุลกิตติมศักดิ์สหพันธรัฐรัสเซีย (2550) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซีย สืบค้นจาก

[http://www.rusconsulphuket.org/th/index.php/history/thai-russia/ความสัมพันธ์ระหว่างไทย
กับรัสเซีย](http://www.rusconsulphuket.org/th/index.php/history/thai-russia/ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซีย)

สำนักงานผู้ช่วยทูตทหารเรือ (2012) ความสัมพันธ์ไทยรัสเซีย สืบค้นจาก
http://www.rtnmoscow.com/index.php?option=com_content&view/ความสัมพันธ์รัสเซีย
สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2560, <http://70waysofking.tourismthailand.org/book/70waysofking.pdf>
สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์. ศรีทวาราวดีถึงศรีรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2537.
สุภัทรดิศ ดิสกุล. ศิลปะในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : 2534.
เอนก นาวิกมูล. ประเพณีวิถีไทย. กรุงเทพฯ : แสงดาว, 2547.

จัดทำโดย กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
 สานามกีฬาแห่งชาติ อ.พระราม 1 วังใหม่ ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
 ข้อมูลการติดต่อ : โทรศัพท์ 02-219-4010-17 โทรสาร 0-2216-6906